

श्रीभद्रबाहुस्वामिकृत

सामुद्रिक शास्त्रानुं

सरल शुद्ध गुर्जर
जाषांतर.

स्त्री पुरुषो, हाथी घोडा, बलद विगेरेना
शरीरपर रहेलां शुजाशुज चिहोथी यतां
सारां माठां फलोविषे रसिकनीति
बोधमय इतिहास कथाउ वात्तारूपें
दाखलाथी रसिक वांचक जनोने
मनोरंजक,

छपावी प्रसिद्ध कर्त्ता
श्रा० नीमसिंह माणक.

मुंबई:-निर्णयसागरमां छाप्युं.

संवत् १९९९ वैशाख शुदि ३ रवौ.

॥ श्रीजिनाय नमः ॥

अथ श्री नज्वाहुस्वामिविरचित
सामुद्रिक शास्त्रनुं गुजराती भाषांतर.

श्रीवर्धमान प्रभुने नमस्कार करीने लोकोनां हि-
तमाटे हुं श्री सामुद्रिक शास्त्रनुं स्वरूप कहुंहुं.

सामुद्रिक शास्त्र चौद पूर्वमांहेलां विद्यापूर्वमांश्री
उद्गरीने सत्ररूपें गुंथेबुं ठे.

आ सामुद्रिक शास्त्रनी जघन्या अने उत्कृष्टा
एवा बे प्रकारनी वाचना ठे.

आ सामुद्रिक शास्त्रनुं प्रथम टुंकामां स्वरूप क-
हीने पाठवथी विस्तारपूर्वक स्वरूप कहेशुं. तथा तेवां
लक्षणोने आधारे जेउने शुभ अथवा अशुभ फलो
मलेलां, तेउनी कथाउं पण नविक जीवना बोधमाटे
टुंकामां कहीशुं तथा पाठवथी दीक्षा आदिकनां
मुहूर्त विगेरेनुं पण स्वरूप कहीशुं.

शरीरमां बे नेत्र, बे हाथ, तथा नासिका ए पांच
वस्तुउं लांबी होय, तथा कंठ, लिंग, जंघा अने
पीठ ए चार वस्तुउं जे टुंकी होय, तो ते उत्तम मा-
णसने घेर घणुं द्रव्य होय.

વલી જેઝનાં આંગલીઝનાં સઘલાં પર્વો, ત્વચા, દાંત, નખ, અને કેશ એ પાંચે સૂક્ષ્મ હોય, તે માણસ ઘણાં વર્ષોસુધિ જીવે.

વલી જેઝની કુક્ષિ, પેટ, ઠાતી, નાસિકા, ખાંધ, અને લલાટ એ ઠ વસ્તુઝ ઝંચી હોય, તે માણસને ઉત્તમ કર્મોવાલો જાણવો, એમ સામુદ્રિક શાસ્ત્ર કહેઠે.

વલી જેઝના હાથ પગ, આંખોના ચુણા, નખોના અગ્રનાગો, શરીર, તાલબું, જીન, અને હોઠ એ સાત વસ્તુઝ લાલ હોય, તે અત્યંત સુખ ઝોગવે.

વલી હૃદય, મસ્તક, અને લલાટ એ ત્રણે વસ્તુઝ વિસ્તારવાલી ઝોશ્યેં.

તથા નાદ, હાસ્ય, અને નાજિ એ ત્રણે ગંજીર જેને હોય, તે માણસ ઉત્તમ કહેવાય. જેની આંખો લાલ હોય, તેને તરુણ સ્ત્રી તજે નહિ, અને તેને ઘેર લક્ષ્મી આવીને ક્રીડા કરે ઠે.

જેની ઠાતી વિશાલ હોય, તે ઘણાં દ્રવ્યનો માલિક થાય, તથા જેનું મસ્તક વિશાલ હોય, તે રાજા થાય, તથા જેની કેહ્ય વિશાલ હોય, તેને ઘણા પુત્રો થાય, જેના પગો વિશાલ હોય, તેને ઘણું સુખ મલે.

જેની આંખો નેજવાલી હોય, તેને સૌનાગ્યપણું

मले, जेना दांतो तेजवाला होय, तेने उत्तम नोज-
न मले, जेनी त्वचा (चांबडी) तेजवाली होय, ते
मोटा नाग्योनो मालीक आय, तथा जेना पगो ते-
जवाला होय, ते वाहनोपर बेसीने चाबे. कामका-
जविना जेना हाथ कठिन होय, तथा पंथ करतां
थकां पण जेना पगो कोमल होय एवो कदाच साधु
होय, तो पण ते अत्यंत सुखने नागवेठे.

जेनुं लिंग लांबुं होय ते दरिद्रि होय, तथा जेनुं
लिंग जांमुं होय, ते लोकोमां दूषणवालो होय, तथा
जेनुं लिंग टुंकुं होय, ते राजा आय.

जेनो स्वर गंजीर होय, ते सघला कुटुंबमां जेम
ताराजमां चंद्र तेम अधिपति आय.

जेना हाथ ठेक घुंटासुधि लांबा होय ते मा-
णस लडाइमां अत्यंत शूरवीर होय, तथा जेनी ना-
सिका लांबी होय, ते आखा कुलमां मोटो कहे-
वाय, तथा पोते जाते कमाइने सघला कुटुंबनुं पोषण
करीने तेमने सुखी करे.

जेमनो कंठ कुंज सरखो होय, तथा तेमां त्रण
रेखाज होय, ते माणस राजा आय, तथा तेने अ-
त्यंत लक्ष्मी मले.

જે પુરુષનું લિંગ જાડાશ્માં ચાર આંગુલ હોય, તે માણસ રાજા થાય, તથા તેની લોકોમાં કીર્તિ ફેલાય.

જેની વન્ને જંઘાઈ નાની હોય, તે માણસ ધનવાન થાય, તથા તે રાજ્ય કારજારમાં જોડાય અને રાજા પણ તેને ઘણું માન આપે.

જે પુરુષની પીઠ નાની હોય, તેને મહાગુણવાન જાણવો; અને તે વહુજ ધનવાન થાય, તથા તે લોકોના ઉપકાર માટે ઘણું ધન खરचे.

જેઝના હાથ પગોની આંગલિયો પાતલી હોય, તે માણસ અત્યંત પ્રશંસા પામે, તથા તેનામાં અત્યંત ચતુરાઈ હોય, અને તે ધનવાન થઈને દાનેશ્વરી થાય.

જેઝની ત્વચા (ચાંવડી) કોમલ હોય, તેને જીવતાં થકાં ઘણું યશ મળે, તથા તે પોતે પણ અત્યંત સુખી થઈને ઉત્તમ ઉત્તમ કાર્યો આ ડુનિયામાં કરે.

જેઝના દાંતો સૂક્ષ્મ હોય, તેઝનું મુખ અત્યંત શોભે છે, તથા તેને જોજનમાટે ઘણાં મેવા મિઠાઈ વિગેરે મળે છે, તથા તેનું આયુષ્ય અને વલ પણ ઘણું હોય છે, અને તેથી તે અત્યંત સુખ મેલવે છે.

જેઝના નખો પાતલા હોય, તે ગુણવાન એવો રાજા થાય છે, તથા તેને આયુષ્ય અને વલ ઘણું હોય છે, તથા

તેને જોડને સઘલા સંત પુરુષો પોતાને સુખ માને છે.

જેઝના વાલો સૂક્ષ્મ તથા મનોહર હોયઢે, તે માણસ સઘલાઝનો શરદાર થાયઢે એમ સામુદ્રિક શાસ્ત્ર જણાવે ઢે.

જેઝના સ્કંધો (ઁખઝાઝ) ઝંઝા હોય, તેને રાજા-થકી અત્યંત માન મલેઢે, તથા તેનાં પગલે પગલે ઘણાં વઁખાણ થાય ઢે.

જેઝની નાસિકા ઝંઝી હોય, તે માણસ અત્યંત ઝક્તિમાન્ હોય, તથા તે કોડનું બુરું કરે નહિ, અને તેને સઘલું જગત્ ઝાઢે.

જેનું મસ્તક ઝંઝું હોય, તે માણસ શૂરો હોય, તથા તે કલ્યાણ અને સૌઝાગ્યપણું મેલવી શકે ઢે; તથા તે પોતાના કુલનું હિત ઝાઢેઢે, અને સર્વની સાથે સ્નેહસહિત વર્તે ઢે.

જેઝનું લલાટ ઝંઝું હોય, તે ઝંઝ પદવીને પામેઢે, તથા સઘલા માણસો તેનું હિત કરેઢે, અને શત્રુઝ તો તેનાથી થરથર કંપે ઢે.

જે પુરુષના હાથ અને પગનાં તલિયાં લાલ હોય, તે માણસને સુખ અને ઝોગ મલેઢે તથા તેને અઝા-નક ધન ઢોલત આદિક મલેઢે.

વહી જેઝનુ શરીર લાલ હોય તેને રાજા ઘણું માન આપે તથા તેનાપર તે ઘણોજ પ્યાર લાવે.

જેઝની આંખોનાં 'ખુણાં' લાલ હોય, તે મોટા જાગ્યનો ધણી હોય, તથા તે સઘલી કલાઈમાં પાર ગામી થાય, અને તેની સાથે સઘલાઈ પ્રેમ રાખે. તેમજ જે માણસોના નખો લાલ રંગના હોય, તે માણસ સઘલું સુખ જોગવેઢે, તથા તે જે ઇચ્છે તે થઈ શકેઢે.

જે માણસોનું તાલવું લાલ રંગનું હોય, તે માણસ પ્રગટરીતેં ઉત્તમ હોય, તથા તેનું પંચમાં ઘણુંમાન હોય, તથા તે જગત્માં દાનેશ્વરી કહેવાય.

જે માણસોની જીજ લાલ રંગની હોય, તે સમગ્ર સુ-ખોને જોગવનારો થાય, એમ સામુદ્રિક શાસ્ત્રોનોમતઢે.

જેઝના હોઠ બિંવફલ (પાર્કેલા ઘોલા) સરખા લાલ રંગના હોય, તે અનેક પ્રકારના જોગોને જો-ગવી શકેઢે, તથા પૈસાંવિના પણ તેના સઘલાં કાર્યોં સિદ્ધ થઈ શકેઢે.

જે માણસનું હૃદય વિશાલ હોય, તે રાજા થઈને અનેક રસસહિત જોગોને જોગવે, તથા મહાદાને-શ્વરી થાય.

જેનું મસ્તક વિશાલ હોય, તે મહોટો રાજા થાય,

તથા જ્ઞાન અને ધ્યાનમાં લીન થઈને તે ઇશ્વરનો જન્મ થાય, જે માણસનું લલાટ વિશાલ હોય, તેની સેવામાં સમસ્ત જગત્ રહેશે.

જેનો સ્વર (નાદ) મહાગંજીર હોય, તે માણસ જ્ઞાની, દાતાર, શૂરો તથા સુખી હોય એમ સામુદ્રિક શાસ્ત્ર કહેશે.

જેનું હાસ્ય ગંજીર હોય, તે રાજાઈમાં શિરોમણિ થાય, તથા તેનું જગત્માં અત્યંત યશ ફેલાય.

વહી જેની નાત્રિ ગંજીર છે તે માણસ દાનેશ્વરી તથા ગુણોનો જાણનારો છે, તથા તે પંચમાં પૂઠાય છે, અને રાજા પણ તેને ઘણું માન આપે છે,

જેના પગની આંગલીઓ અનુક્રમે ચઢતી થકી રહે, તે માણસો સઘલા પ્રકારનું સુખ મેલવી શકે છે, તથા તેને રાજા પણ અત્યંત આદર માન આપે છે,

જેની પેદેલી, કનિષ્ઠા (ટચલી) અને અનામિકા એ ત્રણે આંગલિયો સરખી હોય, તેને વિધવાથી સુખ મળે છે, એમ સામુદ્રિકશાસ્ત્રનો મત છે.

વહીવચલી આંગલીથી અનામિકા જો મોટી હોય, તે વિદ્યાના ગુણોને જાણનારો થાય, તથા પરમેશ્વરનું જનન કરે.

जो टचली आंगली करतां पण अनामिका नानी होय, ते माणस लंपट अने लोत्री होय, अने पृथ्वी-पर तेनुं मान विलकुल होतुं नथी.

जो पेहेली अने टचली आंगलीथी पण अंगुठो चढीआतो होय, तो ते अत्यंत जय पामेठे.

जो तर्जनी आंगली बहु लांबी होय, तो ते मोटो राजा थाय तथा तेने घणी स्त्रियो थाय, तथा तेना शरीरमां अत्यंत क्रोध होय, तथा तेने देहमां रोगोनी उत्पत्ति थाय.

जेनी मध्य (वचली) आंगली अंगुठायी पण मोटी होय, तेने जीवितपर्यंत पण स्त्री मले नहीं; एम सामुद्रिक शास्त्र कहेठे.

जे पुरुषना पगना अंगुठा गोल होय, तेना हुकमनो कोइ पण अनादर करी शके नहि.

जेना पगना अंगुठापर फाटा त्रुटा तथा वांका नख होय, ते माणस घणांज दुष्ट कार्यों करे.

जेना पगनी पेहेनी पातली तथा प्रगटरीतें मली जाती होय, तथा सघली आंगलीउं सिधी होय, ते माणस बहुज दानेश्वरी होय.

जेना पगनी आंगलीउं लांबी, तथा उत्तम घाट-

(९)

वाली होय, ते माणस विद्या विगेरेनो जोग मेलवे,
तथा तेने घणीज संपदा मळे.

जेना पगनी आंगलीजना नखो काला रंगना होय,
ते माणस चोर, तथा चाडीयो होय, अने तेनी वात
कोइए साची मानवी नहि, तथा ते पृथ्वीपर मान
पण मेलवी शके नहि.

हवे हाथनी रेखाउनुं वर्णन करेते टचली, अ-
नामिका, वचली, तर्जनी अने अंगुठो ए पांचे आंग-
लीयो आयुरेखाना विश्रामरूप ठे,

हवे आयुष्य रेखा ठे ते, कनिष्ठिका (टचली)
आंगली पासेथी निकलीने जेटली आंगलीज उलंधी
जाय, तेटला पचीश पचीश वर्षोनुं आयुष्य जाणवुं,
अर्थात् ते रेखा जो ठेक तर्जनी सुधी चाली जाय,
तो एकसो वर्षनुं आयुष्य जाणवुं,

जेना हाथमां घणी रेखाउं होय, ते दरिद्र होय,
तथा जेना हाथमां थोडी रेखाउं होय, ते पण धन
विनाना होय तथा जेना हाथमां चारज रेखाउं
होय, तेने उत्तम कहेलो ठे,

जेना अंगुठाना मूलमां जवनी श्रेणि(पंक्ति)होय,

તેને સંમસ્ત જગત્ પોતાનો સ્વામી કરી માને, તથા તે અત્યંત સુખસંપદા મેલવી શકે.

જેના હાથમાં નવ ચક્રો હોય, તે મોટો રાજા થાય, તથા દશ ચક્ર હોય, તે સિદ્ધ થાય, દશ જમરા હોય, તે જોગી અને ધનવાન થાય, તથા તે મહા-દાનેશ્વરી થાય.

વલી વચલી તથા ટચલી આંગલીમાં જમરો હોય, તો તે ઉત્તમ જાણવો, અને તર્જનીમાં જો ચક્ર હોય, તો પણ તે ઉત્તમ જાણવું.

જેના પગો પોહોલા હોય, તથા આંગલીયો ઘાટી હોય, તથા સુંદર કાચવાનાં આકાર સરખી હોય, તથા તેપરના નખો અત્યંત સુંદર લાલ રંગના હોય, તે માણસને ઉત્તમ લક્ષણવાળો જાણવો.

જે માણસની વન્ને પગોની તર્જની આંગલીયો અંગુઠાથી વધી ગયેલી હોય, તેને ઘણી સ્ત્રિયોથી સુખમલે.

વલી અંગુઠાથી જો અનામિકા મોટી હોય, તેને વિદ્યા ઘણી મલે, તથા તે મહાજોગી થાય, અને વલી અત્યંત સુખને મેલવે.

જેની વચલી આંગલી અંગુઠાથી વધી ગયેલી હોય, તેને કોઈપણ સ્ત્રી ન હોય, એમ સામુદ્રિક શાસ્ત્રમાં કહેલું છે.

जेनी अनामिका नहानी होय, ते माणस लंपट होय, तथा जो जाडी होय, तो ते माणस पुरुषना संगने श्छेठे.

जो पगनी सघली आंगलीज नानी होय, तो ते जो के राजाने घेर जन्म्यो होय, तो पण तेने दा-सोनुं कार्य करवुं पडेठे.

जेना पगनी आंगलीयो सरल, घाटी, लांबी तथा मनोहर आकारनी होय, तेने उत्तम लक्षणवालो जाणवो, तथा तेने घेर सघली संपदाउनो निवास थाय.

वली पगनी जो नीचे एक अथवा बे तल होय, तो उत्तम जाणवा, अने तेशी बालपणामां तेने पालणुं मले ठे, तथा पढी तेने बेसवामाटे पालखी मलेठे.

जेना पगना नखो ठेडेशी वांका होय, ते माणस कामजोगनां सुखशी रहित होय, दुष्ट आचरणवा-लो, अपजशवालो, तथा अति कठोर होय ठे.

वली जेना नखो वांका, फाटेला तथा जाडा होय, ते बहुज दरिद्र होय, अने तेनुं दरिद्रपणुं कदीपण मटे नहीं; तथा जेना नखो लीला रंगना होय, ते दुष्ट पापकार्योमांज आसक्त होय ठे.

जेना नखोनो रंग अत्यंत सुंदर गुलाब जेवो होय,

તે માણસ હમેશાં અજંગ રીતે રાજ્યને ઝોગવી શકે-
 ઠે, તથા જેના નઘો ત્રાંવાના રંગ સરખા હોય ઠે,
 તે અત્યંત ધનવાન થાય ઠે, તથા તેનામાં ઘણા ગુણો
 આવીને નિવાસ કરેઠે.

હવે જંઘાના લાંઠનોનું સ્વરૂપ કહે ઠે.

જેની જંઘાળ ઘોડા સરખી હોય ઠે, તે માણસ અ-
 ત્યંત ધનવાન થાય ઠે, તથા જેની જંઘાળ હરિણ સ-
 રખી હોય ઠે, તે મોટો રાજા થાય ઠે, તથા જેની
 જંઘાળ જાડી હોય ઠે, તે વલવાન હોય ઠે, તથા
 તેને અકાલે પરદેશ જવું પડે ઠે.

જેની જંઘાળ સિંહ અને વાઘજેવી હોય ઠે, તે મા-
 ણસનાં સંગને ધન, કીર્તિ, અને સુખ તજતાં નથી;
 તથા જેની જંઘાળ રોમવિનાની હોય ઠે, તે માણસ
 જન્મથીજ દરિદ્ર હોય ઠે.

જેની જંઘાળ વીલાડી જેવી હોય, તેને ઘેર કંઈ
 પણ સંપદા હોય નહિ; વલી જેની જંઘાળ મત્સ્યના
 આકાર સરખી હોય, તે લક્ષ્મીના સ્થાનકરૂપ હોય,
 તથા જેની જંઘાળ ડાંટ સરખી હોય, તે ઝોગોથી નિ-
 રાશ થાય ઠે.

જેની જંઘાળ ઝેસ જેવી હોય તેને મૂઢ જાણવો,

તથા જેની જંઘાઉં ગધેડા સરખી હોય, તેને પણ ડુષ્ટ જાણવો, તથા જેની જંઘા કગડા સરખી હોય, તે રાજા થાય, એમ સામુદ્રિક શાસ્ત્ર કહેઠે.

હવે રોમનું લક્ષણ કહેઠે.

જો એક રોમ હોય, તો તે રાજ્યજોગ જોગવેઠે, તથા બે રોમ હોય તો ઘણું ધન મેલવેઠે, ત્રણ રોમ હોય તો, બહુજ વિદ્વાન્ થાય, તથા ઘણાં રોમ હોય, તો દરિદ્ર થાય.

હવે ગતિનું લક્ષણ કહેઠે.

જેની જંઘાઉં લાંબી હોઈને, ઉત્તાલ ગતિવાલો જે હોય, તેને રાજા સરખો જાણવો; તથા જેની સિંહસર-
ખી જંઘા હોય, અને ઉંતાવલી ગતિએ ચાલતો હોય;
તે ધનવાન્ તથા રાજા થાય, તથા તેની કીર્તિ જગત્માં
ફેલાય, અને સદુ કોઈ તેની ચાહના રાખે. જેની
ગતિ વાંદરાસરખી હોય, તે માણસ રાજાનો પ્રધાન
થાય, તથા જેની મત્સ્યના જેવી ગતિ હોય, તે રાજા
થાય, તથા તેનું પરાક્રમ પણ અતિ ઉત્કૃષ્ટ થાય.
જેની જંઘાઉં રોમરહિત અને જાડી હોય, તે માણસ
દુઃખી અને દીન હોય, તથા તે ઢાળે ઢાળે રોગી થાય,
અને વલી તે બુદ્ધિ વિનાનો થાય.

જેની જંઘાઝં રોમસહિત હોય છે, તે સઘલાઝં
 ઉત્તમ કહેવાય; તથા રોમરહિત જંઘાવાલાઝં દુઃખ-
 ની ટાણસમાન છે, વલ્લી જેઝંની જંઘાપર અનંતાં રોમ
 છે, તેને અનંતું દુઃખ હોય છે.

હવે જેવી હાથીની, હંસની, તથા વૃષજની ગતિ
 હોય, તેવી ગતિ જેઝંની હોય તે માણસ અતિ ઉત્ત-
 મ કહેવાય છે.

જે માણસ પાણી, હરણ અને અશ્વસરખી ગતિથી
 ચાલે છે, તે માણસને જાગ્યહીન જાણવો.

વકરા ઝંટ અને સસલા જેવી ગતિથી જે માણસ
 ચાલે તેને પણ જાગ્યહીન જાણવો.

પાણીનાં મોજા, કાગડા, અને ધુવડ સરખી જેની
 ગતિ હોય, તેને અવ્યહીન તથા ગુણહીન માણસ
 જાણવો. તથા તે અત્યંત દુઃખી થાય.

કુતરા, ઝંટ, અને જૈંસસરખી જેની ગતિ હોય
 તથા ગધેડા અને સુઅર સરખી જેની ગતિ હોય,
 તેને પણ સુખ અને જાગ્યથી હીન માણસ જાણવો.

વલ્લી જેઝંની ગતિ કુકડાઝં સરખી હોય, તેઝંના-
 પર કલંક ચડે છે, તથા તેઝંનું માન બિલકુલ વૃદ્ધિ
 પામતું નથી.

વલી જેઝની ગતિ સૂકર સરખી હોય, તે માણસ કુકર્મોં કરે, અને તેને કોઈની પણ સાથે પ્યાર હોય નહિ.

હવે લિંગનાં લક્ષણો કહેઢે.

લક્ષણ વિનાનું જેનું લિંગ હોય, તેને ઘણા પુત્રો હોય, તથા ડાબી બાજુએ જેનું લિંગ ગોલ આકારનું હોય, તેને ઘણી પુત્રિયો હોય.

જેઝનું લિંગ ઢ આંગુલનું હોય, તે માણસ રાજા અથવા પ્રધાન થાય; અથવા તે ધનવાન અથને બહુ માન પામે.

જેનું લિંગ જરા કર્કશ હોય, તે અત્યંત સુખ મેલવે, તથા જેનું લિંગ, લાંબું અને જામું હોય, તે દરિદ્રિ અથને અત્યંત ડુઃખ પામે.

જેઝનું લિંગ સિંહનાં લિંગ જેવું હોય, તે માણસ રાજા ઝોગી, ધનવાન અને ઘણાને વહાલો થાય.

વિષમ આસને બેઠાં થકાં જેનું લિંગ ચૂમિપર સ્પર્શ કરે, તેને દરિદ્રી તથા લોચી જાણવો.

હવે ધારાનાં લક્ષણો કહેઢે.

એક ધારાથી બલવાન રાજા થાય, બે ધારાથી ધનવાન થાય, તથા ત્રણ ધારાથી તે માણસ ધનહીન થાય; એમ મોટા માણસોનો વિચાર ઢે.

હવે વીર્યગંધનાં લક્ષણો કહેઠે.

જો વીર્ય મસ્ત્યના સરખા ગંધવાલું હોય, તો ઉત્તમ જાણવું, અને તેથી પુત્ર તથા ધનનો સમૂહ મલે છે, અને ઘીસરખી ગંધવાલું જો વીર્ય હોય તો પશુ અને ધન મલે છે, તથા જો હસ્તિમદના સરખી ગંધવાલું વીર્ય હોય, તો તે માણસ શૂરો થાય. કમલના સરખી ગંધવાલું જો વીર્ય હોય તો લક્ષ્મીવાન થાય, તથા મધસરખા ગંધવાલું હોય તો મહાન થાય, અને લાલના સરખી ગંધવાલું જો હોય તો તે માણસ નિર્લજ્જા અને નિર્ધન થાય, અને માંસ સરખી ગંધવાલું હોય તો તે દુર્બુદ્ધિ થાય; જો રુધિરના સરખી ગંધવાલું હોય, તો તે વ્યસની અને વિષયી હોય, અને વિષ્ટા સરખી ગંધવાલું જો વીર્ય હોય, તો તે નિશ્ચે કરીને નિર્ગુણી અને દુઃખી હોય. વલ્લી જેનાં વીર્યની ગંધ કડવી હોય, તે માણસ કપટી તથા અપજશવાલો હોય, તથા, જેનું વીર્ય રાખ સરખા ગંધવાલું હોય, તે માણસ ધનરહિત થાય.

હવે માણસોના રંગનું સ્વરૂપ કહેઠે.

જેનો રંગ દૂધ સરખો સફેદ હોય, તે મહાન રાજા થાય, તથા જેનો રંગ શ્યામ હોય, તે સુખોનો જો-

ગવનારો થાય, અને પીલા રંગવાલો દરિદ્ર તથા રોગી થાય.

હવે રુધિરનું સ્વરૂપ કહેઠે.

જેનું રુધિર પ્રવાલાના રંગસરખું હોયઠે, તે માણસ હમેશાં સુખોમાં મગ્ન એવો રાજા થાયઠે, તથા જેના રુધિરનો રંગ અલ્પતા સરખો હોય, તે માણસ ઉત્તમ રૂપવાન હોય, તથા ઘણી કન્યાઓને જન્મ આપે, તથા તે દાનેશ્વરી અને મોટી સંપદાવાલો થાય. વલ્લી જેઝનું રુધિર કુતરા તથા સસલા સરખું હોય, તે માણસ નિર્જાગી જાણવો, તથા જેનું રુધિર, કમલપત્ર સરખું હોય, તેને કોઈ સાથે પણ પ્રીતિ ન હોય.

હવે કેડનાં લંઠનોનું સ્વરૂપ કહેઠે.

જેની કેડ વિશાલ હોય, તે માણસને પુત્રોથી સુખ મલે ઠે, તથા જેની કેડ માંસથી રહિત હોય, તેને પણ વધુ સુખ મલે ઠે; તથા જેની કટિનો લંક કે-સરીસિંહ સમાન હોય, તે ચતુર એવો નાયક થાય; અને જેની કેડ વાંદરા સરખી હોય, તે માણસને અત્યંત દુઃખ થાયઠે.

હવે નાજિનું વર્ણન કરેઠે.

જેની નાજિ પાણીના હૃદ(ધરો)સરખી ગંજીર હોય, તેને ઉત્તમ જાણવો; પણ જેને વિપમ તથા વહુજ ઊંઢી અથવા વહુજ ઊંચી હોય તેને खराब જાણવો.

હવે પેટનાં લક્ષણોનું સ્વરૂપ કહેઠે.

હરણ, મયૂર, તથા દેડકાં, સરખું પેટ જેનું હોય તે માણસ રાજા થાય, તથા જેનું ઉદર (પેટ) વાઘ, ઊંદર, હાથી, કુતરા, અને શિયાલ સરખું હોય, તેને દુષ્ટ જાણવો.

હવે સ્તનોનાં લક્ષણોનું સ્વરૂપ કહેઠે.

જેનો સ્તનો જરા ઊંચાં, તેજવાલાં, શ્યામ મુખવાલાં, તથા થોડાં રોમવાલાં હોય, તેને ધનવાન જોગી, અને શૂરો જાણવો, પણ જેનાં સ્તનો, સૂકાં નીચાં, અને તેજવિનાનાં હોય, તેને દરિદ્રા તથા મૂર્ખ જાણવો.

હવે હૃદયનાં લક્ષણોનું સ્વરૂપ કહેઠે.

જે માણસનું હૃદય નગરના દરવાજા સરખું વિશાલ અને દૃઢ હોયઠે, તે માણસ શત્રુઝનો નાશ કરીને સજ્જાનોને સુખ દિણે.

વઢી જેના વિશાલ હૃદયપર રોમની શ્રેણિ હોય, તે માણસ અત્યંત વિદ્વાન થાયઠે, તથા તેનું આયુષ્ય

અને બલ વૃદ્ધિ પામેઢે, અને રાજા તરફથી પણ તેને ઘણું માન મલેઢે.

વલી જેનું હૃદય વિશાલ હોય તેને ધન ઘણું મલે, તથા તે રાજા થાય, અને તેને ઘણા પુત્રો પણ થાય.

હવે પીઠનાં લક્ષણોનું સ્વરૂપ કહેઢે.

જેની પીઠ સિંહના સરખી હોયઢે, તે દરિદ્રિ થાય અને જેની પીઠ કાચવા સરખી હોયઢે, તેને ઘણા ઢાકર નફરો હોયઢે, તથા તે અત્યંત ગુણી કહેવાય ઢે.

હવે હાથના લક્ષણોનું સ્વરૂપ કહેઢે.

જે માણસના હાથ ઢેક ઘુંટણસુધિ લાંબા, અને દરવાજાની ઝોગલ સરખા સિદ્ધા હોય ઢે, તે માણસને અત્યંત ગુણી જાણવો, તથા જેના હાથ ટુંકા હોય, તેને ધનરહિત જાણવો.

હવે કંઠના લક્ષણોનું સ્વરૂપ કહેઢે.

જેનો કંઠ શંખના આકાર સરખો હોય, તેને ઉત્તમ જાણવો; તથા જેનો કંઠ મયૂર, ઝંટ, અને બગદાના કંઠ જેવો હોય, તેને અનિષ્ટ જાણવો તથા તે માણસ હમેશાં પરાધીનપણું ઝોગવે ઢે.

વલી જેનો કંઠ ટુંકો, તથા ઝરેલા કુંઝસરખો હોય, તે પણ ઉત્તમ જાણવો; વલી જેનો કંઠ બહુજ

પાતલો તથા વિપમ હોય, તેનું કાર્ય સુધરે નહિ.

જેનો કંઠ જાડો હોય તે દરિદ્ર તથા કુલને નાશ કરનારો થાય; વલી જેના કંઠમાં ત્રણ રેખાંત હોય, તેને અત્યંત ઉત્તમ જાણવો.

હવે હોઠનું લક્ષણ કહેવે.

જેના હોઠ લાલરંગના હોય, તે મોટો જાગ્યશાલી હોય, તથા તે સ્ત્રિયોને વહુજ વહ્નજ થઈ પડે, અને તેણે તેનાપર અત્યંત પ્રેમ રાખે.

વલી જેના હોઠ પાકેલા ઘોલા સરખા ગોલ, અને લાલરંગના, તથા હમેશાં લીલા રહેતા હોય, તેને ઉત્તમ જાણવો. વલી જેના હોઠ કાલા અને સુકાણલા, તરડાણલા, તથા વિપમ હોય, તે માણસના રહેવાથી કુલમાં વિરોધ થાય, અને તેથી તેપણ દુઃખી થાય, વલી જેના હોઠ પીલા હોય, તે માણસ વહુજ વિપરી તથા લંપટ હોય, તથા જેના હોઠ વહુજ જાડા હોય, તે અદ્વકાલ સુધિજ જીવી શકે; વલી જેના હોઠ વહુજ ખુલ્લા રહેતા હોય, તે માણસને પણ દરિદ્ર જાણવો, જેના હોઠમાં ફાટ હોય, તે માણસ પેહલાં સુખી હોય, તો પા-

ઠલથી ડુઃખી થાય, અને પેદેલાં ડુઃખી હોય, તો પાઠલથી સુખી થાયઠે.

હવે દાંતનાં લક્ષણોનું સ્વરૂપ કહેઠે.

જેના મુખમાં બત્રીશે દાંત હોય, તે માણસ રાજા થાય ઠે, તથા જેના મુખમાં એકત્રીશ દાંત હોય, તે મંત્રી થાયઠે, ત્રીશ દાંત જેના મુખમાં હોય, તે સુખી થાયઠે; તથા તેથી જેમ ડંઢા ડંઢા દાંત હોય તેમ તેમ તેને અનિષ્ટ ફલો મલેઠે. જેના દાંત ટુટા ટુટા હોય, તે માણસ વિદ્વાન્ થાયઠે જેના દાંત અત્યંત મલેલા હોય, તે મૂર્ખ રહેઠે, જેના દાંત સફેદ રંગના હોય, તે લોકોમાં ઘણું માન મેલવેઠે તથા જેના દાંત લાલ રંગના હોય, તે માણસ લંપટ હોયઠે, જેના આગલના દાંત બહાર નિકલેલા હોય, તે માણસને જાગ્યશાલી જાણવો.

વલી જેડના દાંતની નીચલી હાર ઉપરના દાંતની હારથી દૂર જતી હોય, તેને ધનરહિત જાણવો; જેના દાંતપર હમેશાં ડુર્ગંધી મેલ જાય, તેને અત્યંત દરિદ્ર જાણવો; જેડના દાંતનો રંગ પીલો હોય, તેને કપટી જાણવો.

(२२)

हवे जीजनां लक्षणोनुं स्वरूप कहैठे.

जेनी जीज श्यामरंगनी होय, ते दासपणुं करे, व्हीसी जीज दरिद्रपणुं आपे, मेळी जीज अशुज कार्य निपजावे, तथा सफेद जीज लंपटपणुं शिखा-वेठे. वली जेनी जीज तीक्ष्ण तथा खरवचडी होय, तेने मिष्टान्न भोजन मळेठे, तथा जेनी जीज वांकी होय, ते राज्य तरफनुं कष्ट भोगवे; जेनी जीज चोल-तां अचकाती होय ते सर्व लोकोथी मान पामे तथा तेने घेर पुत्रोनो जन्म थाय वली जेनी जीज लाल-रंगनी तथा अणीदार होय, ते विद्वान् थाय, वली जेनी जीज मुखनी वहार न निकली शके, ते माणस पापी अने नरकगामी थाय, तथा जेनी जीज ताल-वाने अडी न शके, ते दुःखी थाय, जेनी जीज स्वा-दने जाणी न शके, तेनुं तत्काल मृत्यु थाय.

हवे तालुनां लक्षणोनुं स्वरूप कहैठे.

जे माणसनुं तालवुं श्याम रंगनुं होय, ते माणस कुलनो नाश करेठे, तथा जे माणसनुं तालवुं, लाल-रंगनुं होय, ते राजा थाय, तथा जेनुं तालवुं हमेशां सुकाणुं रहे, ते दुःख पामे, वली जेनुं तालु वच्चे सांधानी लीटीवालुं न होय, ते धनरहित थाय,

તથા જેનું તાલબું, હમેશાં ઝીનું રહે, તે સુખી થાય, વલ્લી જેને મુખમાં ગણ્ણા ઉષ્ણ આદિ પદાર્થો, તાલુને લાગ્યાથી પણ તેનો સ્પર્શ ન જણાય, તે માણસનું તત્કાલ મૃત્યુ થાય.

હવે નાસિકાનાં લક્ષણોનું સ્વરૂપ કહેઢે.

જેની નાસિકા વાંકી, તથા વિષમ હોય, તે માણસ જાગ્યહીન તથા ધનહીન થાયઢે, અને અંતે તે અત્યંત ડુઃખી થાયઢે.

જેની નાસિકા પીલી હોય તેને કાર્યોમાં ધીરો જાણવો, તથા જેની નાસિકા હાથીની સરખી હોય તેને અત્યંત ઞક્તિજાવવાલો જાણવો.

વલ્લી જેની નાસિકા પોપટની ઞાંચ સરખી હોય, તેને મોહોટો જાગ્યશાલી રાજા જાણવો, તથા જેની નાસિકા દીપકની શિખા સરખી હોય, તેને પણ ઉત્તમ જાણવો.

વલ્લી જેની નાસિકા સિંહની નાસિકા સરખી હોય, તેને ધનવાન અથવા શૂરો જાણવો.

હવે નેત્રોનાં લક્ષણનું સ્વરૂપ કહે ઢે.

જેનાં નેત્રો વિશાલ હોય, તે મોટો જાગ્યશાલી રાજા થાય, વલ્લી જેની આંખોના ડુણાઉ લાલ રં-

ગના હોય, તે માણસ કુટુંબમાં વહુ રાગ(પ્રીતિ)વાલો હોય, વલી જેની આંખો લાંવી હોય, તે મંત્રી થાય, તથા જેની આંખો ગોલ આકારવાલી હોય, તે શૂરો થાય, વલી જેની આંખો કુટિલ હોય, તે માણસ ડુ-રાચારી હોય, પીલી આંખોવાલો રોગી હોય, કમલ સરખી આંખોવાલો ધનવાન્ અને ધ્યાન ધરનારો થાય, વલી જેની આંખો વિલાહા જેવી હોય, તેને લંપટ જાણવો, તથા જેની આંખો સુવર્ણ સરખી હોય, તે ધનવાન્ થાય, તથા તેને રાજા તરફથી ઘણું માન મળે. વલી જેની આંખો પારા સરખી હોય, તેને પણ ઉત્તમ જાણવો, તથા જેની આંખો મત્સ્ય સરખી હોય, તેને રાજા જાણવો, વલી જેની આંખો માંજરી હોય, તેને પણ ઉત્તમ નહિ જાણવો, જેની આંખો ત્રાંસી હોય, તે પણ દરિદ્રી થાય, તથા જેની એક આંખ ગયેલી હોય તે કપટી અને નિર્વુદ્ધિ હોય.

હવે જમસ્યોનું સ્વરૂપ કહે છે.

જેની જમસ્યો રોમવાલી તથા તલવાર જેવી વાં-કી હોય, તેને ગુણવાન્ માણસ જાણવો, તથા જેની જમસ્ય સીધી અને તુટા તુટા રોમવાલી હોય, તેને દરિદ્રી જાણવો; વલી જેની જમસ્ય તમામ નીચી હો

ય, તેને ધન ગુમાવનારો તથા નિર્બુદ્ધિ જાણવો; વ-
લી જેની જમસ્યના વાલો ચૂરા રંગના હોય, તેને
લંપટ જાણવો; વલી જેની જમસ્યો બહુજ જાડી હો-
ય, તેનું આયુષ્ય ટુંકું હોય છે.

હવે કપાલનાં લક્ષણોનું સ્વરૂપ કહે છે.

જેનું કપાલ વિશાલ હોય, તે મોટી પદવીને મેલવી
શકે છે, તથા જેનું કપાલ નાનું હોય, તેનું આયુષ્ય
તથા બલ હીન થાય છે, વલી જેનું લલાટ વિષમ
હોય, તે ધનહીન થાય, તથા જેનું લલાટ વાંકું હો-
ય, તે અપમાન પામે, તથા ધનનો નાશ કરે, જેના
લલાટ પર કેશો ઊગે, તેને કુલનો નાશ કરનારો
જાણવો; વલી જેનાં કપાલપર હાથ ફેરવવાથી,
જો તે સ્વરચ્છું લાગે, તો તેને જ્ઞાનશાલી જાણવો
તથા જો તમામ લીસું લાગે, તો તેને દરિદ્રી જાણ-
વો; વલી જો કપાલ અર્ધચંદ્ર સરખું હોય, તો તેને
ઘણા સુખજોગનો વિલાસી જાણવો, તથા જેનું જ્ઞાન
હમેશાં તેજ કરતું હોય, તેને ધનવાન જાણવો, જેનું
જ્ઞાન હમેશાં શીતલ રહેતું હોય, તથા ડુઝ્યા કર-
તું હોય, તેને ડુઃખી તથા રોગી જાણવો.

હવે મસ્તકનાં લંઠનોનું સ્વરૂપ કહે છે.

જેનું મસ્તક વિશાલ હોય, તેને ઉત્તમ જાગ્ય-
શાલી તથા બુદ્ધિવાન્ જાણવો; તથા જેનું મસ્તક
ચુણાંબાલું અને વિપમ હોય, તેને દરિદ્રિ અને દુ-
રાચારી જાણવો, તથા જેનું મસ્તક પર્વતના શિખ-
રની પેઠે ઉપર ટોચવાલું હોય, તેને એકાવતારી જા-
ણવો, જેના મસ્તકમાં ટાલ પહેલી હોય, તેને ધન
તથા પુત્રોથી સુખી જાણવો, જેના મસ્તકમાં વિલ-
કુલ વાલ ઝગતા ન હોય, તેને પણ દરિદ્રિ જાણવો.

હવે મસ્તકપરના કેશોનું સ્વરૂપ કહે છે.

શ્યામ જમરા સરસા શ્યામ રંગવાલા જેના કેશો
હોય, તેને જોગી જાણવો, તથા જેના કેશો ઝૂરા
હોય, તેને લંપટ જાણવો. વલી જેના કેશો જાડા
હોય, તેને ટુંકા આયુષ્યવાલો જાણવો, તથા જેના
કેશો ટુંકા હોય, અને ટુટા ટુટા હોય, તેને મોટો
લોજિષ્ટ જાણવો, તથા જેના કેશો વરડ હોય, તેને
સુખ મલી શકતું નથી; વલી જેના કેશો લાલ રંગ-
ની જાંઘ મારતા હોય, તે વહુજ લોકપ્રિય થાય છે,
તથા જેના કેશો અત્યંત લાંબા વધે છે, તે સ્ત્રિયોને
વદ્ધજ થાય છે, અને જેના કેશો નરમ રેશમ જેવા

હોય છે, તે રાજા તરફથી પણ માન મેલવિ શકે છે.
હવે હાથની રેખાઝનું વિસ્તારથી સ્વરૂપ કહે છે.

પેહેલી આયુષ્ય રેખા કરજ આગલથી શરૂ થઈને, જેટલી આંગલીયો ઝલંગી જાય, તેટલાં પચીસ પ-
ચીસ વર્ષોનું આયુષ્ય જાણવું પઠી બીજી રેખા તેની
જોડેથી કરજ આગલથી નિકલીને અંગુઠા તથા ત-
ર્જનીની વચ્ચે જાય છે, તે જો સંપૂર્ણ રીતે પસાર
થયેલી હોય, તો તેને ઘણું ધન મળે છે, હવે મણિ-
વંધથી એક રેખા ચાલીને જો તે ઉપર કહેલી રે-
ખા સાથે મળેલી હોય, તો પણ તે બહુજ ધનવાન
થાય, પણ તે લોજિષ્ઠ થાય. તથા મણિવંધથી નિક-
લેલી બીજી રેખા નિકલીને પણ જો તેનીજ સાથે
મળી હોય, તો તો તે ધનવાન થાય છે, પણ જો ઉ-
પરની રેખા સાથે મળી ન હોય, તો ધન મળે, અને
પાહું તે ચાલ્યું જાય છે; વલી રેખાવાલો માણસ પો-
તે કમાવેલું ધન પોતેજ જોગવે છે.

વલી તે રેખાઝની વચ્ચે ચામર, શ્રીવત્સધ્વજ, ઢત્ર,
અંકુશ, સિંહ, કમલ, ધનુષ, દંડ, ચક્ર, અને ગ-
દાના આકારો હોય, તે માણસ ચક્રવર્તી રાજા થા-
ય; વલી ટચલી આંગલીના ટેરવાપર જો ચક્રનું ચિ-

હૂ હોય, તો તે ધનવાન્ અને સુખી થાય, અંગુઠાના મૂલમાં જો જવની માલા હોય તો તે માણસ પ-
ણ અત્યંત સુખી થાય.

જેના હાથમાં ઘંણીજ રેખાઈ હોય, તે માણસ, મૂર્ખ, નિર્ધન, અને નિર્લજ્ઞ થાય છે, તથા તેનો વ્યવહાર લોકોમાં વધતો નથી, તથા વહુજ ઘાતકી થાય છે; અને તેથી મહાપાપો વાંધે છે. વલી મણિ-
વંધથી ચાલેલી રેખા જો અંગુઠા અને તર્જનીની વચ્ચે જાય, તો સારી, અને જો આંગલીઈ સન્મુખ જાય, તો દુઃખ આપે; વલી જેની આંગલીઈમાં જવ હોય, તેને મહાવિદ્વાન્ જાણવો, વલી જેને જમણા અંગુઠામાં જવ હોય, તેને ઘણા પુત્રો થાય જેને તર્જની અને વચલી આંગલીઈ વચ્ચે ઠિઢ રહે, તેને ઘેર લક્ષ્મી સ્થિરવાસ કરે નહિ, તથા જેને તેમાં ઠિઢ ન રહેતું હોય, તે વહુ ધનવાલો પણ લોજિષ્ઠ થાય. વલી જેને સન્મુખ રેખા, મઢ હોય, તેનો વ્યવહાર ઘણો સારો હોય, તથા તેને સુખ સંપદા પણ ઘણી મલે છે. વલી જો આંગલીઓમાં ત્રણ ત્રણ ઝર્ડુ રેખાઈ હોય, તો તેજનું તેને ઉત્તમ ફલ મલે છે, તથા જેના નર્ચો લાલ હોય, અને તેની અંદર સફે-

દ બિંડુજ હોય, તેને પણ રાજ્યલક્ષ્મી મલે છે. વલી જેના હાથમાં ઝલૂંઘલૂં અને મુશલની રેખા હોય, તેને સામુદ્રિક શાસ્ત્ર પ્રમાણે કૃપણ જાણવો.

હવે પુરુષના પગની રેખાઝનું સ્વરૂપ કહેઠે;

જેના પગમાં ઝર્ધ્વરેખા હોય, તે માણસ અત્યંત ધનવાલો તથા જાગ્યશાલી થાય, પણ જો તે ઝુટેલી હોય, તો તે નિર્જાગી થાય.

વલી જેના પગમાં રથ, ઘટ્ટ, વાણ, અને ચક્ર હોય, તે મોટા રાજાની પદવી મેલવી શકે, વલી જેના પગમાં અંકુશ અને કુંડલનો અકાર હોય, તે દિવાનની પદવી લેઈને રાજા તરફનું અત્યંત માનપામે છે.

હવે સ્ત્રીનાં લક્ષણોનું સ્વરૂપ કહે ઠે.

જે સ્ત્રીના પગનાં તલિયાંઝ લાલ હોય, તેને ઉત્તમ જાણવી; અને તે પતિવ્રતા હોય, તથા રાજાને યોગ્ય હોય છે.

વલી જે સ્ત્રીના પગની આંગલિયો એક બીજીયો સાથે મલી ગયેલી હોય, તે સ્ત્રી રાજદ્વારને શોજાવે છે, તથા પુત્રવતી થાય છે.

વલી જે સ્ત્રીની પગની તર્જની આંગલી બીજી આં-

ગલીઝ કરતાં વધતી હોય, તે સસરા, સાસુ અને પતિને પણ પ્રિય લાગે છે.

જો તર્જની આંગલી કરતાં તેની પગની મધ્ય આંગલી વધેલી હોય, તો તે વહુજ અહંકારી થાય.

વલી જે સ્ત્રીની પગની અનામિકા આંગલી સર્વથી મોટી હોય, તેને અત્યંત ઉત્તમ ફલ મળે છે.

તથા જે સ્ત્રીની પગની ટચલી આંગલી સર્વથી મોટી હોય, તે સ્ત્રી સ્વજન સંબંધિયોમાં અત્યંત માન મેલવે છે.

વલી જે સ્ત્રીના પગની સઘલી આંગલીયો નાની હોય, તે સ્ત્રી મર્યાદામાં રહી શકતી નથી. જો પગની ટચલી આંગલીથી પણ અનામિકા આંગલી નાની હોય, તો તેવી સ્ત્રી કદાચ રૂપાલી હોય, તો પણ તેણીને પરણ્યા પછી પણ તજવી; કેમ કે તેવી સ્ત્રી અંતે દગો દેશ્ને પતિને તજીને ચાલી જાય છે.

વલી જે સ્ત્રીની પગની વચ્ચિ આંગલિ સર્વથી નાની હોય, તે સ્ત્રી કોઈ પણ પરપુરુષનો સંગ કરે નહિં.

વલી જે સ્ત્રીના પગની તર્જની આંગલી સર્વથી નાની હોય, તો પણ તેને પરણ્યાવાદ પણ તજવી, કેમકે તેવી સ્ત્રી હમેશાં પરપુરુષસાથે વિલાસ કર્યા કરે છે.

હવે સ્ત્રીની જંઘાનું સ્વરૂપ કહે છે.

જે સ્ત્રીના પગની જંઘાનું ગોલ, અરિસા જેવી ચ-
લકતી, તથા માંસયુક્ત હોય, તે સ્ત્રી ઉત્તમ જાણ-
વી; તથા જે સ્ત્રીની જંઘા પાતલી અને વિષમ હોય,
તેને નઠારી જાણવી; જે સ્ત્રીની જંઘાપર ઘણા કેશો
હોય, તેને પતિ તથા ધનનો દાય કરનારી જાણવી.

હવે સ્ત્રીની પીઠનું સ્વરૂપ કહે છે,

જે સ્ત્રીનો પીઠનો જાગ સરખો હોય છે, તે સ્ત્રી
પોતાના પતિપર અત્યંત પ્યાર રાખે છે; જે સ્ત્રીનાં
નિતંબસ્થલો અત્યંત નિબિડ હોય, તે સ્ત્રી પોતાના જ-
ર્તારનો પ્રેમ મેલવીશકે નહિ, તથા સ્વેચ્છાચારિણી થાય.

જે સ્ત્રીની નાત્રિ ગંજીર હોતી નથી, તથા જેનું
ઉદર ઘડાને આકારેં હોય, તેની સાથે કદી પણ
વ્યવહાર કરવો નહિં. જે સ્ત્રીના કુચ (સ્તનો)
ઠાતીમાં બેસી ગયેલાં હોય, તથા ઉપરથી બરાબર
દેખાતાં ન હોય, તે સ્ત્રીને અનિષ્ટ જાણવી; તથા
તેને વંધ્યાપણાનો દોષ હોય. વલી જે સ્ત્રીનો કંઠ
લાંબો હોય, તથા જેણીની ગતિ બહુ ઉતાવલી હોય,
તેને નિર્જાગિણી જાણવી; તથા તે હમેશાં પરઘરે જ-
મ્યા કરે છે, અને નીચ પુરુષ સાથે પણ કામક્રીડા કરે છે.

વલી જે સ્ત્રીના હાથ લાંબા હોય, તે દરિદ્ર હોય, તથા જેણીના હાથ ટુંકા હોય, તે ગુણોથી હીન હોય, વલી જે સ્ત્રીના હોઠ કાલા હોય, તે સ્ત્રી પતિરહિત થાય; વલી જે સ્ત્રીના ગાલ કુવા જેવા ઊંડા હોય, તે સ્ત્રી વહુજ ગુસ્સાવાલી થાય, તથા તે પરપુરુષસાથે પ્રેમમાં પડે; વલી જે સ્ત્રીના ગાલ ઊંચા અને જાડા હોય, તે સ્ત્રી પતિને દગાથી મારે, અને પરપુરુષસાથે પ્રેમમાં પડે જે સ્ત્રીના દાંત હોઠની વહાર નિકલેલા હોય, તે સ્ત્રી અંતે વિધવા થાય. જે સ્ત્રીની નાસિકા વાંકી હોય, તે સ્ત્રી જર-તારને બિલકુલ વહાલી લાગતી નથી. વલી જે સ્ત્રીની નાસિકા નાનકડી અને ચીપટી હોય, તે સ્ત્રી તુરત વિધવા થાયઠે, તથા પરપુરુષની સાથે ચાલેઠે. વલી જે સ્ત્રીની જીજ્ઞ શ્યામ રંગની હોય, તે શંખળી કહે-વાય, તથા જેણીની જીજ્ઞ શ્વેતરંગની હોય, તે દાસી થાય, વલી જે સ્ત્રીનું તાલબું શ્યામરંગનું હોય, તે જરતારને કષ્ટકારી થાય, જે સ્ત્રીની આંખો પીલા રંગની હોય, તે મહાપાપિષ્ટ હોય, વલી જે સ્ત્રી શરીર-માં તમામ પાતલિ હોય, તે જન્મને દુઃખદાયી થાય, અને તેને પતિસાથે વને નહિં; જે સ્ત્રીની જમસ્ય

सीधे होय, ते स्त्री पतिपर प्रेम करे नहि. जे स्त्री-
ना कान नाहाना होय, ते स्त्री दुर्जागिणी तथा
धनने नाश करनारी थाय. जे स्त्रीनुं कपाल बहुज
नानुं होय, ते स्त्रीने अपशकुनयुक्त जाणवि, वक्षि
जे स्त्रीनुं ललाट बहुज पोहोळुं होय, ते व्यभिचारि-
णी होय, माटे तेणीनीसाथे व्यवहार करवो नहि.
वक्षि जे स्त्रीनुं मस्तक बहुज नानुं होय, ते स्त्रीने
दुर्जागिणी जाणवी; तथा जे स्त्रीनुं मस्तक अत्यंत
मोडुं होय, तेने मूर्ख जाणवी. जे स्त्रीना वाल चूरा
रंगना कठोर, जाडा अने टुंका होय, ते स्त्री दुरा-
चारी, तथा परिवारनो नाश करनारी, अने पतिने
दुःख आपनारी जाणवी. वक्षि जे स्त्रीना मस्तकमां
केशो तमाम बुटा बुटा होय, ते पण धन धान्य
आदिकनो नाश करे बे. वक्षि जे स्त्रीना केशो का-
वरचितरा होय, ते अत्यंत व्यभिचारी होय; तथा
जेना केशो जरा रताशपर, तथा जाडा होय, ते तु-
रत विधवा थाय बे.

जे स्त्रीना केशो सिद्धा सूक्ष्म अने चिक्रासवादा
होय, ते स्त्रीने पतिव्रता तथा महासती अने पति-
पर प्रेम राखनारी जाणवी.

જે સ્ત્રીનું કપાલ વિશાલ અને અર્ધચંદ્રસરખા આકારવાળું હોય, તે ઘરમાં અત્યંત સુખ પામે, તથા તેને ઝરતારસાથે અત્યંત પ્યાર હોય છે, જે સ્ત્રીના કપાલપર તેજસ્વી પ્રકાશ ઝલકતો હોય, તે રાજાની રાણી થાય. જે સ્ત્રીનું કપાલ સિધું અને સરલ હોય, તે અત્યંત સુખ આપનારી હોય છે. જે સ્ત્રીની જમણ અત્યંત શ્યામ રંગની હોય, તે અત્યંત સુખ દેનારી થાય છે, વલ્લી જે સ્ત્રીની જમણ ધનુષ સરખા આકારવાળી અને રોમની શ્રેણી ઝરપૂર હોય, તે સ્ત્રીને સૌજાગ્યવાળી જાણવી. વલ્લી જે સ્ત્રીની ટુકુટી અત્યંત નમી ગયેલી ન હોય, તેને ધન, ધાન્ય તથા પુત્રોની વૃદ્ધિ કરનારી જાણવી. જે સ્ત્રીને પુરુષની પેઠે મૂઠની જગોયે વાલ ઝગેલા હોય, તેણીને વાંઝણી જાણવી, તથા તેણીની સાથે સંગ કરવાથી પુરુષને પણ અંતે નપુંસકપણું થાય છે; જે સ્ત્રીની આંખો લાંબી હોય, તેણીને ઉત્તમ જાણવી, તે સ્ત્રીપર પતિનો અત્યંત પ્યાર હોય, તથા તેણીને પૃથ્વીપર ઘણું માન મળે. જે સ્ત્રીની આંખો નાની હોય, તે સ્ત્રી પતિને તુરત વશ કરી શકે છે. જે સ્ત્રીનું તાલવું લાલ રંગનું હોય, તેને ઝરતાર વશ થાય છે, તથા તેનું સઘલી

જગોયે માન વધે છે, અને તે બહુજ દાનેશ્વરી થાય
 છે; વહી જે સ્ત્રીનું તાલવું હમેશાં લુણું રહ્યા કરે છે,
 તે નિર્બલ સંતાનોને જન્મ આપે છે; વહી જે સ્ત્રીનું
 તાલવું खरबचकुं હોય, તે અત્યંત વિષયી હોય, અને
 ઘણા પુરુષો સેવવાથી પણ તેણીને સંતોષ થતો નથી.
 જે સ્ત્રીને ત્રીશ દાંતો હોય, તે મોટા જાગ્યવાલી થ-
 ણેને જતારને અત્યંત પ્યારી થઈ પડે છે, તથા જે
 સ્ત્રીના દાંતો હુટા હુટા હોય, તેણીના પર જરતાર-
 નો અત્યંત પ્રેમ હોય, જે સ્ત્રીના દાંતો ઢાઢીમની
 કહી સરખા હોય છે, તે સ્ત્રીને પતિવ્રત પાલનારી
 જાણવી. જે સ્ત્રીના દાંતોની ઉપલી હાર નીચલી હા-
 રની ઉપર આવતી હોય, તે સ્ત્રીને સૌજાગ્યવાલી જા-
 ણવી; જે સ્ત્રીના દાંતો ઊંચા તથા એકબીજાસાથે બ-
 હુજ મલીને રહેલા હોય, તેણીને વીકળ અને બુદ્ધિ
 વિનાની જાણવી. જે સ્ત્રીના વત્રીસે દાંતો એક સરખા
 લાંબા હોય, તે રાજાની રાણી થઈને, પતિ તરફનો
 પ્રેમ સંપાદન કરે. જે સ્ત્રીનો નીચ ઘરમાં અવતાર
 થયો હોય, પણ જેણીના દાંતો સ્વજાવથીજ ગુલાબી
 રંગની જાંચ મારતા હોય, તેણીને અત્યંત ગુણવાલી
 તથા ધનને વધારનારી જાણીને તુરત પરણવી. જે

સ્ત્રીની જીજ્ઞ લાલ રંગની હોય, તે સ્ત્રીને પુત્રો उत्पन्न
 કરનારી, તથા સૌજ્ઞાન્યવાલી જાણવી. જે સ્ત્રીની
 જીજ્ઞ સરલ અને આળીદાર હોય, તે સ્ત્રીને વૈરીનો
 નાશ કરનારી તથા કીર્તિ મેલવનારી જાણવી. વલી
 જે સ્ત્રીની જીજ્ઞ હમેશા જીની અને અમૃતમય રહેતી
 હોય, તે સ્ત્રી જોગવિલાસમાં વહુજ કુશલ હોય,
 તથા ઘરસંવંધિ અત્યંત સુખ પામે છે. જે સ્ત્રીની ના-
 સિકા સિદ્ધિ અને દીપકની શિખા જેવી હોય, તે
 સ્ત્રી ધનની વૃદ્ધિ કરનારી હોય. વલી જે સ્ત્રીની ના-
 સિકા સ્વરવચ્છી અને વારંવાર મલીન થતી હોય,
 તે પોતાના પતિને વશ કરી શકતી નથી, તથા તે
 વિધવાપણાનું દુઃખ તુરત જોગવે છે. જે સ્ત્રીની ડા-
 હીયે પુરુષની પેઠે વાલ જગે છે, તે સ્ત્રી ઘરમાં રહેલી
 લક્ષ્મીને દૂર કરે છે, તથા શત્રુર્જનો પરાજય ઉપજાવે
 છે, અને લોકોમાં અપમાન પામે છે. જે સ્ત્રીના ગાલ
 ગુલાવના ગોટાની પેઠે રતાશની જાંચ મારતા હોય,
 તથા જરા ઉપસેલા હોય, તે પતિનો અત્યંત પ્યાર
 મેલવે છે, તથા તેના પર ઘણા પુરુષો મોહ પામે છે;
 વલી જે સ્ત્રીના ગાલ કોમલ અને વિપમતા વિનાના
 હોય, તે સ્ત્રી પતિવ્રતા ધર્મે કરીને યુક્ત હોય, તથા

લોકોમાં તેની કીર્તિ ફેલાય છે. જે સ્ત્રીના ગાલ કુ-
 વાજેવા ઝંડા હોય, તે પરપુરુષ સાથે વિલાસ કર-
 રવાની બહુજ અજિલાષા રાખે છે; અને પતિને અ-
 ત્યંત કષ્ટકારી થઈ પડે છે. જે સ્ત્રીના ગાલની ચાંબડી
 કર્કશ અને બહુજ જાડી હોય, તે ધનનો અને કુ-
 ટુંબનો પણ નાશ કરે છે, માટે તેવી સ્ત્રીને પરણ્યા-
 બાદ પણ ઘરમાં રાખવી નહિ; વલ્લી જે સ્ત્રીના ગાલો
 અરિસા સરખા તેજયુક્ત કાંતિવાલા હોય, તે સ્ત્રી
 ઘરની સંપદા વધારે છે, તથા પુત્રાદિકને પણ સુખ-
 દાયક થાય છે. જે સ્ત્રીના હોઠ લાલ રંગના હોય,
 તથા ધનુષ સરખા અર્ધ ગોલ આકારવાલા હોય,
 તે સ્ત્રી સુખ સંપદાને વિસ્તારે છે, તથા ઝરતારને પણ
 અત્યંત સુખ આપે છે, જે સ્ત્રીના હોઠ જાડા તથા
 થોડા યુદ્ધા રહે છે, તે સ્ત્રી કુટુંબને દુઃખદાયક નિ-
 વડે છે. જે સ્ત્રીના યજ્ઞાપર શંખ અથવા ચક્રની નિ-
 શાની હોય, તે સ્ત્રીને પદ્મિની જાણવી, જે સ્ત્રીના
 યજ્ઞાની નીચેના યાગના બાહુપર સ્વસ્તિકનું ચિહ્ન
 હોય, તે સ્ત્રીને હમેશાં લક્ષ્મી લાવનારી, તથા સુપુ-
 ત્રોને ઉત્પન્ન કરનારી જાણવી. જે સ્ત્રીના કંઠમાં
 ત્રણ રેખાઈ હોય, તેને ઉત્તમ યાગ્યવાલી જાણવી;

पण जो ते रेखाळ वच्चेची तुटेली होय, तो तेणीने नुकशान करनारी जाणवी. जे स्त्रीना मणिवंधपर जवनी माला होय, ते स्त्रीने सौजाग्यवाली तथा लक्ष्मीने लावनारी जाणवी; जे स्त्रीना स्तनो अत्यंत कठोर अने उंचा होय, ते स्त्रीपर पतिनो अत्यंत प्यार होय ठे, वली जे स्त्रीना स्तनो सुवर्णना कलश सरखां वच्चे श्याम रंगनी दिंठडीवालां होय, ते स्त्रीने अति उत्तम जाणवी. जे स्त्रीना स्तनो हमेशां शीतल रहेता होय, तेणीने दुर्जागिणी जाणवी. जे स्त्रीनां स्तनो हमेशां उष्ण रहेतां होय, तेने काम विलासमां चतुर, तथा गुणवंती जाणवी. जे स्त्रीना स्तनोनी वच्चे विलकुल मार्ग रहेतो न होय, तेणीने दुर्जागिणी तथा कुटुंबनो नाश करनारी जाणवी, जे स्त्रीना स्तनोपर वाल होय तेने डाकण सरखी जाणवी. जे स्त्रीना स्तनो मांस विनाना तथा नरम होय, तेणीने शंखिनी जाणवी. जे स्त्रीना डावा स्तनपर तल अथवा मश होय, तेणीने उत्तम जाणवी, पण जो जे स्तनपर मश के तल होय, तो तेणीने हजकंकासवाली तथा दुर्जागिणी जाणवी, जे होय, ते स्मणा स्तनपर श्रीवत्सनुं के साथियानुं लं-

ठन होय, ते स्त्रीने पोताना चर्तार तरफथी अति-
 शय सुख मळे ठे, जे स्त्रीनां डावा स्तनउपर उखल
 अथवा मुशलनुं चिह्न होय, ते स्त्रीने दुराचारिणी
 व्यभिचारिणी, तथा कुलनो नाश करनारी जाणवी.
 जे स्त्रीना स्तनोनी डोंटडीउं तमाम श्याम रंगनी होय,
 ते धननो नाश करे, पण जे स्त्रीना स्तननी डोंटडीउं ज-
 राकाढी अने रताशनी जांय मारती होय, ते स्त्रीने उ-
 त्तम जाणवी. जे स्त्रीना स्तनोनी डोंटडीउंमांथी प्र-
 सव वखते पण दूध वहेतुं नथी, ते स्त्रीने पुत्रादि-
 कनो क्षय करनारी जाणवी, जे स्त्रीना बन्ने स्तनोनी
 वच्चेना जागमां देवमंदिरनुं चिह्न होय, तेणीने च-
 क्रवर्त्तिनी पटराणी जाणवी, जे स्त्रीना स्तनो चपटा
 होय, तेणीने वांऊणी जाणवी.

हवे जे स्त्रीना उदरपर त्रण वढीयो होय, तेणीने
 उत्तम जाणवी; पण जो तेउंमांथी एक पण खंडित
 थण्ढी होय, तो तेणीने तुरत विधवापणुं मळेठे; जे
 स्त्रीनुं पेट घडा सरखुं उंचुं तथा स्तनोनी अने पेट-
 नी उंचाइ सरखी होय, तेणीने शंखिनी तथा दुर्जा-
 गणी जाणवी. जे स्त्रीनो उदरनो जाग गंजीर अने
 उपरथी जणाय तेवो न होय, ते स्त्रीने उत्तम जा-

एवी. जे स्त्रीना उदरनी जमणी वाजुए धनुपतुं चिह्न होय, तेणीने राणी सरखुं सुख भोगवनारी जाणवी. जे स्त्रीना उदरपर घणज वाल उगेला होय, तेने राक्षसी समान जाणवी; अने ते स्त्री कुटुंबनो नाश करीने पोते एकली कोइ परपुरुषसाथे अत्यंत विलास भोगववामां व्यभिचारिणी थायठे. पण जे स्त्रीना उदरपर सूक्ष्म अने न जणाय तेवां रोम होय, ते स्त्रीने उत्तम जाणवी. जे स्त्रीना उदरनो जाग अत्यंत कुवानी पेठे अंदर उतरी गयेलो होय, तेणीने दुर्भागिणी तथा पतिनो छेप करनारी जाणवी. जे स्त्रीनो उरनो जाग खाडा खबुचडावालो होय, तेणीने धनमालनो नाश करनारी जाणवी. जे स्त्रीना उदरमां हमेशां व्याधि रहेती होय, ते स्त्रीने वाजणी जाणवी.

हवे जे स्त्रीनी नाजि गंजीर होय, तेणीने अत्यंत उत्तम जाणवी, जे स्त्रीनी नाजीमाहेथी कमल-पुष्पजैवो मनोहर सुगंध निकलतो होय, अथवा कस्तुरीना जेवी अत्यंत खुशबोदार सुगंधि निकलती होय, ते स्त्रीने पद्मिनी जाणवी, के जेवी स्त्री हावना वखेतमां मलवी बहुज दुर्लभ ठे. जे स्त्रीनी नाजि गोल आकारनी तथा लीलारंगनी जांय मारती

होय, ते स्त्रीने नीच कुलमां उत्पन्न थएली जाणवी.
 जे स्त्रीनी नाभिमांहेथी वाल निकलेला होय, ते स्त्रीने
 राक्षसी सरखी कुल तथा धननो नाश करनारी
 जाणवी. जे स्त्रीनी कटि पातली तथा मनोहर होय,
 ते स्त्रीने उत्तम जाणवी. जे स्त्रीनी केड बहुज विस्ता-
 रवाली होय, तेणीने वांऊणी जाणवी. जे स्त्रीनी केड
 बत्रीसथी मांडीने चालीस आंगलना परिधना वि-
 स्तारनी होय, ते स्त्रीने अत्यंत उत्तम जाणवी, जे स्त्रीनी
 केड तेथी उंठी पातली होय, तेणीने अत्यंत व्यभि-
 चारिणी जाणवी. जे स्त्रीनी केड उपरना प्रमाणथी
 बहुज मोटी होय, ते स्त्रीने धन विगेरेनो नाश कर-
 नारी जाणवी. जे स्त्रीनी केड नितंब जागने (केडनी
 पाठलनाजागने) जुदा करी शकती नथी, ते स्त्रीने
 मूर्ख तथा सर्व साथे कंकास करनारी जाणवी. जे
 स्त्रीनी केडपर अत्यंत मांस जामेलुं रहेतुं होय,
 ते स्त्रीने पुत्रोनो नाश करनारी जाणवी. जे स्त्रीनी
 केडपर हाडकांउंना टेकराउं निकलेला हाय, ते
 स्त्रीने पतिनो तथा कुलनो पण नाश करनारी जा-
 णवी. जे स्त्रीनी पेडुना जागपर बिलकुल वाल उग-
 ता न होय, ते स्त्रीने वांऊणी जाणवी. जे स्त्रीनुं

પેહું ઝંચું નીચું ટેકરાવાલું હોય તે સ્ત્રીને દરિદ્ર
 જાણવી, જે સ્ત્રીનું પેરું સપાટ તથા કોમલ હોય,
 તે સ્ત્રીને રાજાની પટરાણી જાણવી. જે સ્ત્રીની પેરુ-
 પરના વાલોમાં ચક્રનો આકાર હોય, તેણીને વાસુ-
 દેવની મુખ્ય સ્ત્રી જાણવી. જે સ્ત્રીના પેરુના વાલમાં
 જમરાનો આકાર હોય, તેણીને કુલનું જઠણ કરનારી
 રાક્ષસી સરસી જાણવી; જે સ્ત્રીની પેરુના વાલમાં
 શંખની નિશાની હોય, તેણીને ચક્રવર્તિની પટરાણી
 જાણવી. જે સ્ત્રીનું પેરું અત્યંત કઠિન અને માંસવિ-
 નાનું હોય, તેણીને દુર્જાગિણી જાણવી. જે સ્ત્રીની
 યોનિ કમલની પીઠના આકારની હોય, તે સ્ત્રીને
 ધનની તથા પુત્રોની વૃદ્ધિ કરનારી જાણવી, વલ્લી
 જે સ્ત્રીની યોનિ કોમલ હોય, તે સ્ત્રીને પણ ઉત્તમ
 જાણવી, જે સ્ત્રીની યોનિ લાંબી હોય તેણીને દુર્જા-
 ગિણી તથા કુલનો નાશ કરનારી જાણવી. જે સ્ત્રીની
 યોનિનો જમણો જાગ ઝંચો હોય, તે સ્ત્રી ઘણા પુ-
 ત્રોને જન્મ આપે, તથા જે સ્ત્રીની યોનિનો ડાવો
 જાગ ઝંચો હોય, તે ઘણી પુત્રીઝને જન્મ આપે. જે
 સ્ત્રીની યોનિ વહુજ ઝંડી હોય, તે સ્ત્રી વંધ્યા હોય, જે
 સ્ત્રીની યોનિ પર દક્ષિણાવર્ત જમરો હોય, તે સ્ત્રી

पुत्रवती, धनवती, तथा गुणवती होय, जे स्त्रीनी योनि कठोर होय, ते स्त्री दुर्भागणी जाणवी. जे स्त्रीनी योनि नीचेना जागमां वधारे गयेली होय, ते स्त्रीने अत्यंत व्यभिचारिणी जाणवी. जे स्त्रीनी योनिनो रंग गुलाब सरखो होय, ते स्त्रीने उत्तम पद्मिणी सरखी जाणवी, जे स्त्रीनी योनिनो रंग श्वेतरंगनो होय, ते स्त्रीने मूर्ख जाणवी. जे स्त्रीनी योनिनो रंग कालो होय ते स्त्रीने धननो नाश करनारी जाणवी.

हवे जे स्त्रीना नितंबस्थलो (केडनी पाठलना जागो) अत्यंत विस्तारवाला अने मांसस्यी बहुज जरेला होय, ते स्त्रीने प्रायः वांजणी जाणवी. जे स्त्रीना नितंबस्थलो, तमाम उदर तथा पीठनी साथेज मली गयेलां होय, अने पीठ तथा तेजनी तफावत देखाती न होय, ते स्त्रीने धनधान्यनो नाश करनारी जाणवी, जे स्त्रीना नितंबोपर वाल उगेला होय, तेने राक्षसी जाणीने घरमां राखवीज नहि. जे स्त्रीना नितंबोपर करचली पडती होय, ते स्त्रीनो तुरत त्याग करवो, केम के ते स्त्री घरमां होवाथी धननी हानि थाय ठे. जे स्त्रीना नितंबो गोल अने मांसस्यी पुष्ट तथा खाडा खबुचडाविनाना होय, ते स्त्रीने

उत्तम जाणवी. जे स्त्रीना नितंवो हमेशां ठंडां रहेता होय, ते स्त्रीने सौजाग्यवाली जाणवी. जे स्त्रीनां नितंवो उष्ण रहेतां होय, ते स्त्रीने काम विकारवाली जाणवी. जे स्त्रीना जमणा नितंवपर विमाननो आकार होय, ते स्त्रीने पद्मिनी जाणवी. जे स्त्रीना जमणा नितंवपर जमरानुं चिह्न होय, तेणीने शंखिनी जाणवी. जे स्त्रीनो डावो नितंवजाग जरा उंचो, अने जमणो जरा नीचो होय, तो तेणीने कुडुंवमां क्लेश करावनारी, तथा अपयश अपावनारी जाणवी. जे स्त्रीना डावा नितंवस्थलपर मुशलनुं चिह्न होय, तेणीने धननो क्षय करनारी जाणवी. जे स्त्रीना नितंवस्थलो कर्कश होय, तेणीने कुडुंवमां क्लेश करावनारी जाणवी.

हवे जे स्त्रीना साथलो गोळ तथा मांसथी जरेला तथा केलना स्तंजसरखा कोमल होय, तेणीने उत्तम जाणवी; जे स्त्रीना साथलोपर वाल उगेला होय, तेणीने पुत्र तथा पतिनो क्षय करनारी जाणवी; जे स्त्रीना साथलोमां हाडकाजनां टेकराज नि-कलेला होय, तेणीने कुल तथा धननो नाश करनारी जाणवी. जे स्त्रीना साथलो दुंका अने कर्कश-

होय, तेणीने तुरत विधवा बनारी जाणवी. जे स्त्री-
 ना साथलना मूलमां श्रीवत्सनुं चिह्न होय, तेणीने
 राजानी राणी जाणवी. जे स्त्रीना साथलोमां जमणी
 बाजुए चक्रनुं चिह्न होय, तेणीने चक्रवर्तिनी पट्ट-
 राणी जाणवी, जे स्त्रीना जमणा साथलमां चामरनुं
 चिह्न होय, तेणीने तीर्थंकर सरखा उत्तम पुत्रने उ-
 त्पन्न करनारी जाणवी; जे स्त्रीना जमणा साथलमां
 दंडनुं चिह्न होय, तेणीने जगतनो नाश करनारा पु-
 त्रने जन्म आपनारी जाणवी. जे स्त्रीना डावा सा-
 थलमां ध्वजानुं चिह्न होय, तेणीने महाधर्मात्मा
 एवा पुत्रने जन्म आपनारी जाणवी. जे स्त्रीना डा-
 वा साथलमां मुशलनुं चिह्न होय, तेणीने बलजड्र-
 नो जन्म आपनारी जाणवी. जे स्त्रीना डावा सा-
 थलमां धनुषनुं चिह्न होय, तेणीने वासुदेवनो ज-
 न्म आपनारी जाणवी. जे स्त्रीना साथलो हमेशां
 बहुज उष्ण रहेता होय, ते स्त्रीने पुत्रियो घणीथाय,
 जे स्त्रीना साथलो जरा ठंडा रहेता होय, ते स्त्री
 मूर्ख पुत्रोने उत्पन्न करे, जे स्त्रीना साथलो जरा ठंडा
 अने जरा उष्ण रहेता होय, ते स्त्री उत्तम पुत्र तथा
 पुत्रियोने जन्म आपे. जे स्त्रीना साथलो चपटा

સાસરીઆંઝં તરફથી અત્યંત માન મેલવી શકે છે. જે સ્ત્રીના પગના નखો ફાટવાલા હોય, તે સ્ત્રીને ડુર્નાગિણી તથા વસ્ત્રે કુલોનો નાશ કરનારી જાણવી. જે સ્ત્રીના પગના અંગુઠાના નखો પીલા રંગના હોય, તેણીને તુરત તજવી; કેમકે તેવી સ્ત્રી ધનનો નાશ કરે છે. જે સ્ત્રીની પગની વચલી આંગલી ટચલી આંગલીની વરોવર લાંવી હોય, તે સ્ત્રીને શંખણી જાણવી. જે સ્ત્રીની પગની ટચલી આંગલી ગોલ અને જરા ચપટી હોય, તે સ્ત્રીને રાજ્યની ધણીઆણી જાણવી; તથા તેવી સ્ત્રી દાન આદિકથી લોકોમાં ઘણો જશ મેલવે છે. જે સ્ત્રીના જમણા પગની આંગલીઝંના અંતરમાં ઊંઝો દેખાતાં હોય, તે સ્ત્રીને નીચ કુલમાં અવતરેલી, તથા વ્યજિચારવાલી જાણવી. જે સ્ત્રીના પગનાં તલીયામાં મધ્ય જાગમાં રથના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેણીને શૂરવીર તથા રાજાને માનીતી જાણવી. જે સ્ત્રીના પગનાં તલીઆમાં કોઢનાં જેવા સફેદ ચાઠાં હોય, તેણીને તુરત વિધવા તથા દુઃખી થનારી જાણવી. જે સ્ત્રીની પગની પેનીમાં શંખનું ચિહ્ન હોય, તેણીને વાસુદેવની સ્ત્રી જાણવી. એવી રીતે પુરુષ તથા સ્ત્રીના શરીરનાં ચિહ્નો કહ્યાં.

હવે અશ્વોનાં ચિહ્નોનું સ્વરૂપ કહે છે.

જે ઘોડાની ડંબાઈ (આગલા પગથી પીઠ સુધિની) નેવુંથી પંચાણુ આંગુલ સુધિની હોય, તેને ઉત્તમ જાતિનો ઘોડો જાણવો; તથા જેની ડંબાઈ, તેથી અધિક હોય, તો તેને લક્ષ્મીનો નાશ કરનારો જાણવો. વળી જે ઘોડાની ડંબાઈ પંચાસીથી નેવું આંગુલ હોય, તેને મધ્યમ જાતિનો અશ્વ જાણવો; અને જે ઘોડાની ડંબાઈ તેથી પણ ડંબી હોય, તેને કનિષ્ઠ જાતિનો એટલે હલકી જાતિનો ઘોડો જાણવો. જે ઘોડાની લંબાઈ લાંગૂલ (પુંઢડાં) સહિત એકસોને બે આંગુલની હોય, તેને ઉત્તમ જાતિનો ઘોડો જાણવો. તથા પંચાણુ આંગુલથી માંડીને એકસોને એક આંગુલની જે ઘોડાની લંબાઈ હોય, તેને મધ્યમ જાતિનો ઘોડો માનવો. જે ઘોડાની લંબાઈ તેથી પણ ડંબી અથવા વધારે હોય, તેને લક્ષ્મીનો નાશ કરનારો જાણવો. જે ઘોડાના મધ્ય જાગનો (પેટનો) ઘેરાડું એંસીથી પંચાસી આંગુલ સુધિનો હોય, તેને ધનની વૃદ્ધિ કરનારો ઉત્તમ ઘોડો જાણવો. તથા જે ઘોડાના મધ્યજાગનો ઘેરાડું તેથી ડંબો અથવા અધિક હોય, તેને તેના સ્વામીનું મૃત્યુ

करनारो जाणवो. जे घोडानो आगलनो जमणो पग आगलना डावा पग करतां टुंको होय, तेने अग्नि आदिकनो जय करनारो जाणवो. जे घोडो आगला वन्ने पग उज्जती वखते जरा जमीनथी उंचा राखतो होय, तेने धननो क्षय करनारो जाणवो. जे घोडाना आगला वन्ने पगोमांथी एक पग पण उज्जती वखते जमीनथी उंचो रहेतो होय, तेने शत्रु तरफना जयने करनारो जाणवो. जे घोडानो उज्जती वखते पाठला वन्ने पगोमांथी कोइपण पग जमीनथी जरा उंचो रहेतो होय, तेने उत्तम जातिनो घोडो जाणवो; तथा ते घोडो पोताना स्वामिनी लक्ष्मी वधारे ठे.

एवी रीते घोडानां सामान्य लक्षणो कहां.

हवे विशेष लक्षणो कहे ठे.

जे घोडाना वन्ने कानो अखंडित तथा अणीयो-वाला होय ठे, तेने अति उत्तम जातिनो तथा कीर्त्ति, अने धनने वधारनारो जाणवो. जे घोडानो जमणो कान डावा कानथी जरा मोटो अथवा नानो होय, अने ते अकड नहीं रहेतां नमी जतो होय. तेने तेना स्वामिनो नाश करनारो जाणवो.

जे घोडाना जमणा कानमां जमरानुं चिह्न होय, तेने पण तेना स्वामिना कुलनो नाश करनारो जाणवो पण जो तेना जमणा कानमां दक्षिणावर्त्त चक्रनुं चिह्न होय, तो तेना स्वामिने ते राज्य आदिक लक्ष्मीने मेलवन्नारो जाणवो. जे घोडाना जमणा काननी अंदरनी बाजुये सफेद चातुं होय, तेने उत्तम जातिनो घोडो जाणवो; पण ते सफेद चाठांनी वच्चे लाल अथवा कालो डाघ होय, तो तेने तेना धणीना द्रव्यनो तथा कुलनो नाश करनारो जाणवो. जे घोडानो डाबो कान जमणा कानथी जरा नानो मोहोटो होय, तेने देशमां पण दाखल थवा देवो नहीं, केम के तेवो घोडो डुकाल अथवा मारी (मरकी) आदिक जयने उत्पन्न करे ठे; जे घोडानो डाबो कान जरा फाटेलो अने अंदरनी बाजुये सफेद डाघवालो होय, तेने धनधान्यादिकनो नाश करनारो जाणवो. जे घोडाना डाबा काननी उपरनी बाजुये शंखनुं चिह्न होय, ते घोडानो स्वामी वासुदेवपणाने नक्की पामे. जे घोडाना डाबा काननी अंदरनी बाजुये घणा मश्मो होय, ते घोडो राज्यमां रहेवाथी, राज्यनो नाश करे ठे; तथा शत्रु तरफना

જયને ઉપજાવે છે. જે ઘોડાનો ડાવો કાન ઉપરના
 જાગનાં અણીવાલો ન હોય, તથા ત્યાં કંઈ ફાટ
 પડી હોય, તો તેવો ઘોડો ધનનો નાશ કરે છે, માટે
 તેવા ઘોડાપર સ્વારી ચિલકુલ કરવી નહીં.

એવી રીતે ઘોડાના કર્ણનાં લક્ષણો કહ્યાં;
 હવે તેની આંખોનાં લક્ષણો કહે છે.

જે ઘોડાની આંખોપરની જમરોપર ચીલકુલ કેશ
 ન હોય, તે ઘોડાને કનિષ્ઠ ઘોડો જાણવો. જે ઘોડા-
 ની આંખોપરની જમરોપર ઘણાજ કેશો હોય, અને
 તે લાંબા વધીને આંખોને પણ ઢાંકી દેતા હોય, તેને
 ધનનો નાશ કરનારો જાણવો. જે ઘોડાની આંખો
 ગોલ અને તેના ડોલા વહાર ઉપસી આવેલા હોય,
 તો તેને કુટુંબ તથા લક્ષ્મી આદિકનો નાશ કરનારો
 જાણવો. જે ઘોડાની આંખો અણીયોવાલી તથા ચલ-
 કતી અને સૌમ્ય હોય, તેને લક્ષ્મીનો વધારો કર-
 નારો જાણવો. જે ઘોડાની આંખોનો રંગ પીલાશપર
 હોય, તેને રોગી જાણવો. જે ઘોડાની આંખો અત્યંત
 સાંકડી તથા માંજર રંગની હોય, તેને પણ મરકી
 આદિકનો ઉપદ્રવ કરનારો જાણવો જે ઘોડાની એક
 આંખ વીજી આંખ કરતાં મોટી અને જયાનક હોય,

તેને રાજાણ પોતાના ઉપયોગમાં લેવો નહીં, કેમકે, તેવો ઘોડો શત્રુજી તરફનો અત્યંત ઝય દેખાડે છે; જે ઘોડાની આંખોનો રંગ જરા રતાશ મારતો, અને તેજવાલો હોય, તેને ઉત્તમ જાતિનો ઘોડો જાણવો; તેપર સ્વારી કર્યાથી લડાઈમાં શત્રુનો નાશ થાય છે, તથા ધનની વૃદ્ધિ થાય છે. જે ઘોડાની જમણી આંખમાં ચક્રનું ચિહ્ન હોય, તે ઘોડો તેના સ્વામિની કીર્તિ પૃથ્વીપર ફેલાવે છે. જે ઘોડાની જમણી આંખનાં પોંપચાંપર શંખનું ચિહ્ન હોય, તે ઘોડો સ્વરીદ કરવાથી રાજ્ય આદિકની સંપદા પોતાની મેલે આવીને ઝેટે છે. જે ઘોડાની જમણી આંખ ફુટેલી અથવા હમેશાં અત્યંત મેલવાલી (પીયાવાલી) રહેતી હોય, તેવો ઘોડો અત્યંત નુકશાનકારક હોય છે, માટે તેવો ઘોડો રાખવો નહીં. જે ઘોડાની બન્ને આંખોનાં પોંપચાંપર બીજના ચંદ્રને આકારેં ચિહ્ન હોય, તે ઘોડો ફક્ત ચક્રવર્તિનેજ ઉપયોગમાં આવે છે; અર્થાત્ તેવા ઘોડાપર બીજો કોઈ સ્વારી કરી શકે નહીં; જે ઘોડાની ડાબી આંખનાં પોંપચાંપર સફેદ ડાઘો હોય, તે ઘોડો ધનનો નાશ કરે છે. જે ઘોડાની બન્ને આંખો હમેશાં મલીન (પીયાવાલી) હોય છે તે ઘોડો ચાલ-

તી વચ્ચે સ્વલ્પના પામેઠે, માટે તેવા ઘોડાપર સ્વારી કર્યાથી જીવનો જોખમ થાયઠે. જે ઘોડાની આંખો સોનેરી રંગની ચલકતી, અને આંખોનાં દાર હોયઠે, તેમાં કંઈપણ સંશય નથી જે ઘોડાની આંખો જયંકર હોયઠે, તે ઘોડો નુકશાન કરનારો ઠે. જે ઘોડાની જમણી આંખનાં પોંપચાંપર એકજ મશ હોય, તો તેના સ્વામીના કુટુંબની કીર્તિ વધારે ઠે; પણ જો એક કરતાં વધારે મશ હોય, તો તે ધનધાન્યનો નાશ કરેઠે. જે ઘોડાની વન્ને આંખોનાં પોંપચાંપર ઘણા મશો હોયઠે તો તે અગ્નિ આદિકનો જય ઉપજાવેઠે.

એવી રીતે તેની આંખોનું સ્વરૂપ જાણવું.

હવે તેની નાસિકાનું સ્વરૂપ કહેઠે.

જે ઘોડાની નાસિકાનાં વન્ને દ્વારની બહારની ચાંમડી લાલ રંગની હોય, તેને ઉત્તમ જાતિનો અશ્વ જાણવો, જે ઘોડાની નાસિકાનાં વન્ને દ્વારની ચાંમડી કાલા રંગની હોય, તેને મધ્યમ જાતિનો અશ્વ જાણવો. જે ઘોડાની નાસિકાનાં વન્ને દ્વારની ચામડી જરા લીલાશ મારતા રંગની, તથા કોમલ હોય, તેવો ઘોડો કોઈ મહાન્ પુરુષનેજ મલેઠે; કેમકે તે સર્વ જગાં હનુમાનની પેઠે વિજયજ વ-

ત્તવિઠે. જે ઘોડાની નાસિકાનું જમણું ઢાર ડાબી
 નાસિકા કરતાં જરા મોટું હોય, તે ઘોડો લક્ષ્મીનો
 નાશ કરેઢે. જે ઘોડાની જમણી નાસિકાના ઢારપર
 સફેદ ચાતું હોય, તેને ઉત્તમ જાતનો, તથા કુટું-
 બની વૃદ્ધિ કરનારો ઘોડો જાણવો. જે ઘોડાની જ-
 મણી નાસિકાપર કમલના આકારનું ચિહ્ન હોય,
 તેવો ઘોડો તેના સ્વામિને રાજ્ય આદિક સંપદાનો
 લાઝ મેલવી આપેઢે, જે ઘોડાની જમણી નાશિકા-
 પર મત્સ્યના આકારનું ચિહ્ન હોય, તે ઘોડો પાણી-
 માં પળ સુખેથી તરી શકેઢે, તથા તેના સ્વામીને
 લક્ષ્મીની વૃદ્ધિ કરેઢે. જે ઘોડાની જમણી નાશિકા-
 પર ચક્રનું લંઠન હોય, તેવો ઘોડો પુત્ર પરિવારની
 વૃદ્ધિ કરેઢે. જે ઘોડાની ડાબી નાશિકાપર ત્રિશૂલ-
 ના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો ઘોડો લડાઈ આ-
 દિકમાં શત્રુને અર્જુનની પેઢે જય પમાડેઢે. જે ઘો-
 ડાની ડાબી નાશિકાપર જમરાનું ચિહ્ન હોય, તેવો
 ઘોડો તેના સ્વામિનું સંશયરહિત બારમાસની અંદર
 મૃત્યુ ઉપજાવે ઢે. જે ઘોડાની ડાબી નાશિકાપર બદા-
 મના આકારનું લંબગોલ સફેદ ચાતું હોય, તેવો
 ઘોડો કીર્ત્તિનો નાશ કરેઢે, માટે તેવા ઘોડાને સર્પ-

जस्वी होयठे, तेवो घोडो तेना स्वामिनी अत्यंत कीर्त्ति वधारे ठे. जे घोडाना कपालमां त्रिशूलने आकारें सफेत चिह्न होय, तेने लडाइ आदिकमां विजय करनारो जाणवो. जे घोडाना कपालमां सफेत चक्रनुं चिह्न होय, तेने पण विजय आपनारो जाणवो. जे घोडाना कपालमां अर्ध चंद्रने आकारें सफेत चिह्न होय, तेने तेना स्वामीनी लक्ष्मी वधारनारो जाणवो. जे घोडाना कपालमां गोल आकारनुं सफेत चिह्न होय तेने तेना स्वामिनुं कढ्याण करनारो जाणवो. जे घोडाना कपालमां सफेत कमलना आकारनुं चिह्न होय, तेने पण शुभ सूचवनारो जाणवो. जे घोडाना कपालमां सफेत सर्पना आकारनुं चिह्न होय, तेने कुटुंबनो क्षय करनारो, तथा धननो पण नाश करनारो जाणवो. जे घोडाना कपालमां सफेत मत्स्यनां जोडलांना जेवुं चिह्न होय, तेने महामंगलिक जाणवो; तथा तेनुं चोर आदिकथी सारीरीतें रक्षण करवुं. जे घोडाना कपालमां श्याम रंगनुं अंकुशना आकारनुं चिह्न होय. तेने तेना स्वामीनुं मृत्यु करनारो जाणवो. जे घोडाना कपालमां श्याम रंगनुं तथा वज्र सफेत चाठांवाळुं कोइ पण पद्मिना आकारनुं

ચિહ્ન હોય, તો તેને લડાઈમાં શત્રુનો નાશ કરનારો જાણીને, રાજાએ તેને નિધાનની પેઠે ઘણીજ સાવચેતીથી રાખવો. એવી રીતે તેનાં મુખ આદિકનું સામાન્ય લક્ષણ જાણવું.

હવે તેના કંઠનું લક્ષણ કહેઠે.

જે ઘોડાના કંઠપર સોનેરી રંગનો આઝાસ મારતી ગુઢાદાર, તથા કોમલ કેશવાલી હોય તેને ઉત્તમ જાતિનો અશ્વ જાણવો જે ઘોડાના કંઠપર કર્કશ (કઠોર) અને તેજવિનાની કેશવાલી હોય, તેને કનિષ્ઠ (હલકી) જાતિનો અશ્વ જાણવો. જે ઘોડાના કંઠપર કેશવાલી બિલકુલ ન હોય, તેને ધનનો નાશ કરનારો જાણીને, દૂરથીજ તજવો. જે ઘોડાના કંઠપર બુટી બુટી, તથા વચ્ચે આંતરાવલી કેશવાલી હોય, તેને તેના સ્વામિનું મૃત્યુ સૂચવનારો જાણવો. જે ઘોડાની કેશવાલી લીલા સોનેરી રંગનો આઝાસ મારનારી હોય, તેને દેવાંગી ઇટલે દેવતાઈ ઘોડો જાણવો, તેવો ઘોડો લક્ષ્મી, કીર્તિ તથા કુટુંબની અત્યંત વૃદ્ધિ કરેઠે.

અત્રે પ્રસંગ હોવાથી તેવા ઘોડાની કથા કહેઠે.
પૂર્વે શ્રીનૃગુકથ (નરુચ) નામે નગરમાં સુરેન્દ્રદત્ત

नामें राजा राज्य करतो हतो, तेने चंद्रकांता नामनी स्त्री हति, तथा तेजने वृद्ध अवस्थामां एक पुत्र थयो. तेनुं नाम तेजए माताना स्वप्नने अनुसारे सूर्यकांत राख्युं. ते पुत्र बीश वर्षनी उमरनो थतां, तेमनां मातपितायें, कनकवती नामनी एक राजकन्या साथे तेनुं लग्न कराव्युं. पठी एक दहाडे श्रीमुनिसुव्रत स्वामी विहार करता थका, तथा ज्ञव्यजनरूपी कमलने प्रफुल्लित करता थका सूर्यनी पेठे त्यां आवीने समोसर्या देवोए त्यां रेवा नदीना जमणा कांठापर समोसरण रच्युं. तथा तेपर वेसीने प्रभु राजा आदिक ज्ञव्य लोकोने नीचे प्रमाणे देशना देवा लाग्या.

हे ज्ञव्य लोको, आ संसाररूपी समुद्रमांथी तारवाने दया धर्म शिवाय बीजो कोइ पण धर्म नथी. जे प्राणियो दया राख्याविना जीवहिंसाथी धर्म मानेठे, तेज नरकमां जड्ने आ नगरमांज रहेनार अशिशर्मांनी पेठे अत्यंत दुःख सहन करेठे, ते सांजली राजाए हाथ जोडीने प्रभुने विनति करी के, हे जगवन् ! ते अशिशर्मानो वृत्तांत आप कही संचलाववा कृपा करशो. त्यारे प्रभुपण गंजीर ध्वनिथी केहे-

वा लाग्या के, हे राजन् ! आ नगरमां पूर्वे सोमशर्मा नामें एक विप्र रहेतो हतो, तेने स्वयंभूति नामनी स्त्री हती, ते ब्राह्मण वेदधर्मी हतो, तथा अनेक यज्ञ आदिक क्रियाउ करीने जीवहिंसा करतो. ते काममां तेनी स्त्रीपण अनुमोदना करती ते ब्राह्मण सघला ब्राह्मणोनो गुरु कहेवातो हतो, अने तेनाकह्या प्रमाणे सघला ब्राह्मणो धर्म क्रिया करता हता. पढी अनुक्रमें ते मृत्यु पामी नरकें गयो, तथा तेनी स्त्री पण मृत्यु पामीने नरके गइ. हवे ते ब्राह्मणनो अग्निशर्मा नामें पुत्र हतो; तेणें पोताना पिताना मृत्यु पढी, ब्राह्मणोना आग्रहथी पोताना पितानुं कार्य संजाव्युं, तथा यज्ञादिक क्रिया करवा लाग्यो. एक दहाडे तेणे अश्वमेध नामनो यज्ञ करवाने ब्राह्मणोने समजाव्युं. अने ते माटे तेणे ब्राह्मणोने एक उत्तम जातिनो अश्व लाववाने कव्युं, तेथी तेउए शोध करीने, गंधार देशमांथी एक उत्तम जातिनो अश्व शोधी कहाड्यो; तथा तेने यज्ञमां होमीने, नरकमां जवानो उपाय शोधी कहाड्यो. पढी सघला ब्राह्मणोए एकठा अश्वने, आ रेवा नदीना कांठापर एक यज्ञमंडप उजो कयों, ते वखते देशांत-

रोमांथी घणा ब्राह्मणो ते यज्ञमां जाग देवा माटे आव्या हता.

एटलामां ते घोडाना पुण्यथीज खेंचाएला होय नहीं, जेम, तेम अमो पण अहीं आवी पहोच्या. अमारुं आगमन सांजलीने घणा जव्य जनो देशना सांजलवाने आव्या. तेमां तमारा पिताना पिता चंद्रशेखर पण अमारी देशना सांजलवाने आव्या हता; तेजनी साथे आ नगरीना अत्यंत धनवान् कमलशा नामें शेठ पण आव्या हता. ते शेठ बहुज जद्र परिणामवाला तथा आसन्नजव्य (तुरत मो-
 देंजनारा) हता; धर्मदेशना सांजल्या वाद कमलशाहे अमोने अंजलि करी (हाथ जोडीने) पु-
 ष्युं के, हे जगवन्, आशेहेरमां ब्राह्मणोए अश्व-
 मेध यज्ञनो प्रारंज करेलो ठे, अने तेनी क्रिया आ-
 ज एक मास थयां, तेज करे ठे, वली तेजए ते क्रि-
 यामां अनेक ठाग (वकरां) आदिकनो होम कर्यो
 ठे; अने आवती काळे तेज एक घोडानो होम कर-
 नारा ठे; तेजनुं आबुं हिंसामय कार्य जोशने अमोने
 तो कंपारी बूटे ठे; माटे ते जीवनी कोइ पण प्रकारें
 रक्षा थाय, एवो मार्ग आप सूचववा कृपा करशो.

ते सांजली अमोए ते शेठने कहुं के, हे श्रेष्ठिन्, ते अग्निशर्मा ब्राह्मण अजवी ठे; तथा आवी रीतनां हिंसक कार्यों करीने ते नरकें जवानो ठे; वली आवती काले, ते जे घोडानो होम करनारा ठे, तेनी रक्षा माटे तथा हिंसक ब्राह्मणोने प्रतिबोधवा माटे-ज अमारुं अहीं आववुं थयुं ठे, ते घोडो देवांगी ठे, अने देवताएज ते अग्निशर्मानो नाश करवा माटे पोते घोडानुं स्वरूप धारण करेलुं ठे; ते घोडो देवताई ठे, तेनुं चिह्न एठे के, तेनी केशवाली लीला सोनेरी रंगनी चलकती ठे; अने तेवी केशवाली आ पृथ्वीपरना घोडाउंमा होती नथी. तेम तेनां लक्षणो पण सघलां उत्तम जातिनां घोडानां ठे. तेनुं विशेष स्वरूप तमोने आवती काले प्रजातमां जणाशे एटलुं कही प्रभु मौन रह्या.

राजा तथा शेठ पोत पोताने स्थानकें गया; शेठना मनमां तेज विचार घोलाया कयों, तथा क्या-रे प्रजात थाय ? तेनो विचार करतो, ते निद्रावश थयो. रात्रिने पाठले पोहोरे तेने स्वप्न आव्युं के, ते घोडो पोताना द्वारमां बांधेलो ठे, तथा तेथी पोतानी लक्ष्मी आदिकमां बहुज वधारो थयो ठे.

पठी प्रजातें शेर जाग्रत थइने, तथा नित्यनियम करीने, अमारी पासे आव्यो, तथा पोतानुं स्वप्न अमोने तेणे कही संजलाव्युं. पठी अमो पण राजा आदिक परिवार सहित ते यइ स्थानकें गया. ते वखते यइनी सघली तैयारीउं चाली रही हती. केटलाक ब्राह्मणो ते घोडाने उण्ण जलथी नवराववा लाग्या; पठी तेउए तेना मस्तकमां सिंदूरनुं तिलक कथुं; तथा तेनापर लीला रंगनुं रेशमी कपडुं आद्यादन कथुं. एक ब्राह्मणें लाल रेशमी कपडांथी तेनी आंखोपर पट्टबंध कीधो. अग्निकुंडमां चंदन, धूप, मध घी विगेरे नाखतो, तथा मुखथी वेदपाठ नणतो थको अग्निशर्मा पण एक पाटलापर अग्नि कुंडनी जमणी वाजुए वेठेलो हतो, ते वखते अमारी आझाथी अमारी साथेना एक साधुए अग्निशर्मां सामे जोईने तेने कथुं के, हे अग्निशर्मा, आवी रीतनी हिंसा करीने, तुं नरकमां जवानी केम इहा करे ठे ? ते सांजली अग्निशर्माने अत्यंत क्रोध चड्यो, अने तेणे ब्राह्मणोने हुकम कस्यो के, आ जैन साधुउंने मंडप बहार कहाडी मेलो. ते सांजलतांज घोडाए पोतानुं नरसिंहनुं जयंकर रूप

करीने, ते अग्निशर्माने बलता कुंडमां नाखी दीधो, जेथी ते मृत्यु पामी ठवे नरके गयो, तथा त्यांथी निकली अनंतो संसार रखडशे.

आवी रीतनुं आश्चर्य जोई सघला ब्राह्मणो तो जयजीत थया, तथा अमारुं शरण लेईने हाथ जोडीने वेठा. पठी ते घोडाए पोतानुं जयंकर रूप समावी दीधुं. तथा त्यारथी ब्राह्मणो पण नरसिंहरूपने पूजवा लाग्या. ते वखते केटलाक ब्राह्मणोए अमारी पासे दीक्षा लीधी. तथा केटलाकोए श्रावक व्रत अंगीकार कल्यां. पठी अमो सघला परिवार सहित अमारे स्थानकें आव्या. पठी ते घोडो पण कमलशा शेठने घेर, तेमनी साथे गयो, तथा त्यां केटलोक काल रहीने, पाठो पोताने दिव्य स्थानकें गयो. ते घोडाना प्रजावथी ते शेठने घेर लक्ष्मी आदिकनी अत्यंत वृद्धि थई. अंते कमलशा शेठें, तथा चंद्रशेखर राजाए पण दीक्षा लीधी, अने घणो काल तपस्या करी स्वर्गें गया. तथा त्यांथी चवी महाविदेहमां जइ मोक्षें जशे.

आवी रीतनुं वृत्तांत सांजलीने सुरेंद्रदत्त राजाए, तथा तेनी स्त्री चंद्रकांताए पोताना पुत्र सूर्यकांतने

राज्य सौंपीने दीक्षा लीधी, अने प्रभुपण विहार करीने अन्य स्थानकें गया.

पाठलथी सूर्यकांतें पण प्रभुए जे जगोए देशना दीधी हती, ते जगोए एक मनोहर स्तंभोथी सुशो-
जित वे मालवालुं रेवा नदीना जमणाकांठापर एक
जिनमंदिर बंधाव्युं, तथा तेमां श्री मुनिसुव्रत स्वा.
मीजीनी प्रतिमा वेसाडी; अने तयारथी ते नगरना
घणा लोको जैनधर्म पालवा लाग्या. (आ ग्रंथना
कर्ता श्री जडवाहु स्वामी कहेठे के,) अमो पण ते
नगरमां जइ, ते जैनमंदिरनी यात्रा करीने पवित्र थ-
या ठियें. केमके त्यां रहीने श्री मुनिसुव्रत स्वामी-
जीए ते यज्ञमां जाग लहेनारा ब्राह्मणोना आग्रह-
थी, तेउनां प्रायश्चित्तमाटे केटलांक शास्त्रो प्ररूप्यां
हतां; अने तेथी श्रीवीर प्रभुए पण प्रायश्चित्त लेवा
माटे श्री जृगुकठ (जरुच) नगरमां जइ लेवानुं क-
हुं ठे; अमोने पण एक वखते पाटलीपुत्रमां मले-
ला संघें नेपालमांथी बोलाव्या हता, पण ते वखते
अमो त्यां चौदे पूर्व मुहूर्तवारमां गणीं जवाय, एवी
विद्या साधता हता, तेथी त्यां पाटलीपुत्र आववानी
अमोए संघनी आझानो जंग कर्यो हतो; अने तेना

(६९)

प्रायश्चित्त माटे अमोएपण एक वखत नृगुकठ आ-
वीने, श्री मुनिसुव्रत प्रजुजीनी प्रतिमा समक्ष अठ-
मनां तप सहित प्रायश्चित्त लीधुं हतुं; ते वखते ते-
मनां अधिष्ठायकजीए साक्षात् श्रीमंदिर स्वामी-
जीने पूढीने अमोने ते दोषरहित जणाव्या हता.
ते विषेनुं विशेष वृत्तांत अमारा रचेला यात्राप्रबंध
नामना ग्रंथथी जाणी लेवुं.

हवे घोडाना पगोनां लंठनोनुं स्वरूप कहेवे. जे
घोडाना आगला जमणा पगना साथलमां धोला रं-
गनुं दक्षिणावर्त चक्र होय, तेने तेना स्वामीनी ल-
क्ष्मीनी वृद्धि करनारो जाणवो. पण जो ते वामावर्त
होय, तो उलटो धननी हानि करनारो जाणवो. जे
घोडाना आगला जमणा पगना घूंटणपर वालोनो
गुठो होय, तेने कुटुंबनो नाश करनारो जाणवो. जे
घोडाना आगला जमणा पगना साथलमां मत्स्थना
आकारनुं चिह्न होय, तेने धननी वृद्धि करनारो, त-
था जय मेलवनारो जाणवो. जे घोडाना आगला ज-
मणा पगना साथलपर सफेद रंगनुं त्रिशूलनुं चिह्न
होय, ते पर कदी पण स्वारी करवी नहीं, केम के
तेवो घोडो वक्र चालनो होय वे; अर्थात् जे जगोए

जबुं होय, ते जगोए नहीं जतां जलटी जगोए ते जाय ठे. जे घोडाना आगला जमणा पगना गोठणमां वींठीना आकारनुं श्यामरंगनुं चिह्न होय, तेने रोग आदिकनो उपद्रव करनारो जाणवो. जे घोडाना आगला जमणा पगना घुंटाणी नीचेना जागमां स-फेद रंगनुं सुशक्तीने आकारें चिह्न होय, तेने कुटुंब तथा धननो पण क्षय करनारो जाणवो. जे घोडाना जमणा पगनी खरीपर घणा खाडा होय, ते घोडो राज्य आदिकनो नाश करे ठे; जे घोडाना आगला जमणा पगनी खरीमां घणी फाटो होय, ते राज्य तथा कुटुंबनो पण नाश करे ठे; जे घोडाना आग-ला जमणा पगनी खरी आकाशी रंगनी होय, तेवो घोडो धन विगेरेनी वृद्धि करे जे घोडानी आगला जमणा पगनी खरी पीला रंगनी होय, ते रोग आ-दिकनो उपद्रव करे ठे; जे घोडाना आगला जमणा पगनी खरी काला रंगनी होय, तेने मध्यम जाति-नो अश्व जाणवो जे घोडाना आगला जमणा पग-नी खरीनो नीचेनो जाग जांगेलो, तथा जमीनपर वरोवर नहीं रही शके तेवो होय, तेवो घोडो कुटुं-बनो नाश करे ठे. जे घोडाना आगला डावा पगना

ઘુંટણપર જમરાનું ચિહ્ન હોય, તે શત્રુનો જય ઉપ-
 જાવે છે; જે ઘોડાના આગલા ડાબા પગના સાથલ-
 માં ઘણા મશો હોય, તે તેના સ્વામીને રોગી બનાવે
 છે. જે ઘોડાના આગલા ડાબા પગના સાથલમાં સ-
 ફેદ ચક્રનું ચિહ્ન હોય, તે તેના સ્વામીને ઘણો વદ્ધ-
 જ હોય છે, તથા તેથી કીર્તિ આદિકની વૃદ્ધિ થાય
 છે; જે ઘોડાના આગલા ડાબા પગના ઘુંટણ નીચે
 કાલા રંગનું ત્રિશૂલને આકારે ચિહ્ન હોય, તે તેના
 સ્વામીને વિદ્યા આદિકનો લાજ અપાવે છે. જે ઘો-
 ડાના આગલા ડાબા પગની નીચે મુશલનું કાલા રં-
 ગનું ચિહ્ન હોય, તે લડાઈ આદિકમાં ઉપયોગી ન-
 થી, કેમકે તેવો ઘોડો તેના સ્વામીના કહ્યામાં નહીં
 રહેતાં, શત્રુનો જય કરાવી, પોતાના સ્વામીનો નાશ
 કરે છે. જે ઘોડાના આગલા ડાબા પગની ધરી લા-
 લ રંગની હોય છે, તે ઘોડો તેના સ્વામીને સ્ત્રી આ-
 દિકનું સુખ મેલવી આપે છે. જે ઘોડાના આગલા
 ડાબા પગની ધરી સોનેરી રંગની તથા ચલકાટ
 મારતી હોય, તેવો ઘોડો નિર્ધન સ્વામીને પણ રા-
 જ્ય અપાવે છે.

तेवा घोडानी कथा कहेठे.

पूर्वे श्रीसंजवनाथजीना शासनमां जितशत्रु नामें
 राजा कांपीलपुर नामनी नगरीमां राज्यकरतो हतो;
 तेने कमला नामें राणी हती. राज्य करतां थकां
 घणां वर्षोवीती गयां, पण राणीने कंइ संतान थयुं
 नहीं. राजायें ते माटे घणां देवदेवीउनी मानताउं
 करी, पण तेथी कंइपण आशा फलीचूत थइ नहीं;
 ते राजा मिथ्यात्वी होवार्थी मिथ्यात्विउना कहेवा
 प्रमाणे तेणे यज्ञयागादि कार्यों कस्यां. तथा घणा ब्रा-
 ह्मणोने नोजन जमाड्यां; तथा तेउनी अनुमति प्रमाणे
 तेणे घणुं ड्रव्य खरच्युं, पण तेथी पोतानी इष्टानुं
 कंइपण सार्थक थयुं नहीं. ते राजानो शुचमति नामें
 प्रधान हतो, अने ते जैनधर्मी हतो; तेणें राजाने
 समजाव्यो के, हे स्वामि, पूर्वे करेलां कर्मोनों प्राणी-
 उने नोगव्याविना लुटको नथी. पूर्व जवें जे प्राणी-
 उ कोइना बालकोनो तेमनां मातापिता वीगेरे बंधु-
 उथी वियोग करावेठे, तेवा प्राणीउने आ जवमां
 संताननुं सुख मलतुं नथी, माटे हे स्वामि, आप
 आ जवमां निराधार गरीब माणसोने आश्रय आपी
 पुण्य उपार्जन करो, के जेथी आ जवमां नहीं तो,

परन्तवमां पण आपने शुद्ध संतति थशे. ते सांजली राजानुं मन पण तेम करवाने तत्पर थयुं. अने तेथी तेणे शेहेरमां उद्घोषणा (ढंढेरो) करावी के, जे कोइ माणस पोतानुं पोषण करवाने अशक्त होय, तेणें आजथी राजा पासेथी अन्न वस्त्र विगेरे ग्रहण कर-
 वुं. एवी रीतनी उद्घोषणा करावीने, तेणें एक दानशाला मंडावी. अने तेमां गरीब अशक्त प्राणी-
 उ माटे अन्नवस्त्रनी सघली सामग्री करावी. पढी ते दानशालामां हजारो गरीब माणसो पोतानुं पोषण करी, राजाने आशिष देवा लाग्यां. वली ते राजाए अवाचक प्राणीउने चरवा माटे केटलीक जमीन बद्दीश आपी; तथा तेउने पाणी पीवा माटे केट-
 लाक कुंडो पोतानां राज्यमां बंधाव्या. एवी रीतें तेणें अनेक पुण्यनां कार्यों करीने शुद्ध कर्म उपा-
 र्जन कर्युं. वली ते प्रधानना उपदेशथी सम्यक्त्व पामीने, हमेशां जिनमंदिरमां जइ, वीतराग प्रभुनी नक्ति करवा लाग्यो, तथा उत्तम जैनमुनियो पासेथी धर्मोपदेश सांजलवा लाग्यो. एवीरीतें तेनी श्रद्धा जैनधर्मपर अत्यंत लीन थइ. राणीपण नद्रिक परि-
 णाम वाली होवाथी, राजाए अंगीकार करेला मा-

ઝત્તો રહ્યો, તથા તેની સાથેના વિજયસિંહ આદિક
 માણસો પણ નદીની કઢણમાં ટુપાડેને રહ્યાં. પઠી તે
 વચ્ચે સિંહણે વે વચ્ચાંઝને જન્મ આપ્યો, એટલામાં
 તે સિંહણનો સ્વામી સિંહપણ પોતાના તથા સિંહ-
 ણના જન્મ માટે એક હરિણનો શિકાર કરીને લા-
 વ્યો. પણ એટલામાં વિજયસિંહના ઘોડાએ હેપારવ
 કર્યાથી સિંહ ક્રોધાતુર થઈ, જે દિશાથી શબ્દ
 સંજલાયો હતો, તે તરફ પુંઠડું ઝુલું કરીને, તથા
 ગર્જના કરીને, ફાલ મારીને ચાલ્યો ત્યાં તેણે
 એકદમ વિજયસિંહના ઘોડાપર તુટી પડીને, તેને
 નીચે પાડ્યો, અને વિજયસિંહને પણ મારીનાખ્યો.
 તે જોઈ એક શૂરવીરે ત્યાં આવીને, તલવારથી
 સિંહનો પણ નાશ કર્યો. સિંહે વેદનાની ગર્જ-
 ના મૃત્યુ વચ્ચે કરવાથી સિંહણ તે તરફ દોડી
 આવી, ત્યારે નરવાહન રાજાએ પાઠલથી આવીને,
 તે સિંહણને પણ તલવારથી મારી નાખી. પઠી રા-
 જાએ સિંહણનાં તે વચ્ચે વચ્ચાંઝને લેઈ લેવાનો પોતા-
 નાં માણસોને હુકમ કર્યો. પઠી તેજ સઘલા તે વ-
 ચ્ચાંઝને લેઈને, પોતાના શહેર તરફ આવ્યા. ત્યાં રા-
 જાએ તેમનાપર દયા લાવીને, તેમને સારીરીતે પાલી

ને ઝઠેરવાનો વિચાર કસ્યો, પણ તુરતનાં જન્મેલાં,
 તેથી માતાનાં સ્તન્યવિનાં (ધાવણવિના) તે બચ્ચાં
 ઝ થોડાદિવસમાં મૃત્યુ પામ્યાં. વઢી એક દહાડો,
 તે રાજા વનમાં શિકારેં ગયો હતો, ત્યાં એક વાઘ-
 ના પંજાના મારથી તેનું મૃત્યુ થયું. ત્યાંથી કાલ
 કરીને, તે ચોથે નરકેં ગયો, તેની પાઠલ તેને કંઈ
 પણ સંતાન ન હતું; તેથી તેનું રાજ્ય પ્રધાનોએ વેચી
 લીધું. ત્યાંથી નરકથી અકામ નિર્જરાણ કરીને ચ-
 વીને, હે રાજા, આ તું જિનશત્રુ નામેં રાજા થયો તું
 તેં પૂર્વ જીવમાં ઘણા જીવોની હિંસા કરી છે, તથા
 તેં ઘણાં પશુ વિગેરેનાં બચ્ચાંને તેમનાં માતપિતા-
 થી વિયોગ કરાવ્યો છે, તે કર્મના ઉપાર્જનથી તને
 સંતાનની પ્રાપ્તિ થતી નથી, અને આ જીવમાં તો તે
 તને થનાર નથી, પણ હવે આ જીવમાં જે તું નિરા-
 શ્રિતોને આશ્રય આપીને પુણ્ય ઉપાર્જન કરે છે,
 તેથી તને આવતા જીવમાં સંતાનની પ્રાપ્તિ થશે,
 તથા પઠી સુખી થઈને સ્વર્ગેં જઈશ. તથા ત્યાંથી ચ-
 વી મહાવિદેહમાં ઉત્પન્ન થઈ, મોઢેં જઈશ. આ તા-
 રો શુભમતિ પ્રધાન તો એકાવતારી છે, તે અહીંથી
 જ અમારી પાસે દીક્ષા લેઈ, કેવલ પામી મોઢેં

ते वठेराना प्रज्ञावथी; ते पंच दिव्योमाना हाथी-
 यें तेनापर कलश कयों; अने एवी रीतें वीजां दि-
 व्यो पण तेनी पासे प्रगट थयां. ते सघली वात लो-
 कोण राजाने जइ निवेदन करी, तेथी राजाए तेने
 घोलावीने घणुं आदरमान दीधुं, तथा पोतानी जो-
 डे वेसाड्यो; अने उत्तम प्रकारनां वस्त्र आचूषणो
 पहिराव्यां. कुंजार तो आ सघलुं जोइ चकित थइ
 गयो. पठी राजाए तेने पोताने हाथें अन्नपेक क-
 रीने, राज्यगादीपर वेसाड्यो तथा तेनुं अन्नयसिंह
 नाम पाड्युं अन्नयसिंहें पण पोताना कुटुंबने त्यां
 घोलावी लीधुं, अने सुखथी राज्य पालवा लाग्यो.
 तथा ते सघलो वठेरानो प्रज्ञाव मानीने, तेनुं सारी
 रीतें रक्षण करवा लाग्यो. अंते राजाए अन्नयसिं-
 हने सघलो राज्यकारजार सोंपीने राणीसहित श्री
 संजवनाथजी पासे दीक्षा लीधी, त्यां उग्रतप
 तपीने, ते स्वर्गे गयो. ते प्रजुना कहेवा मुजव ते
 अंते मोर्हे जशे.

एवी रीतें प्रसंगोपात्त तेवा घोडानी कथा कही.

हवे जे घोडानां आगला वझे पगोनी वझे चक्र
 नुं चिह्न होयते ते घोडो तेनां स्वामीने राजा तर-

ફથી માન અપાવે છે, જે ઘોડાના નીચેના જાગમાં પેટપર શંખના આકારનું ચિહ્ન હોય છે, તેને કલ્યાણકારી, તથાધનની વૃદ્ધિ કરનારો જાણવો. જે ઘોડાના પેટપર સર્પને આકારે ચિહ્ન હોય તે તેના સ્વામીનું ૮ માસની અંદર મૃત્યુ કરે છે, તે વાત સંદેહ વિનાની છે; જે ઘોડાના પેટપર ઘણા મશો ઝગેલા હોય, તેને રાક્ષસ સમાન જાણીને, દૂર તજવો જે ઘોડાના પેટપર બીલકુલ કેશ ન હોય, તેવો ઘોડો સ્ત્રી તથા સંતાનોની હાનિ કરે છે. જે ઘોડાના પેટપર પદ્મના આકારનું લંઠન હોય, તે ઘોડો ધનધાન્યની વૃદ્ધિ કરે છે. જે ઘોડાના પેટપર વીઠીના આકારનું ચિહ્ન હોય, તે તેના સ્વામીના પરિવારનો નાશ કરે છે, જે ઘોડાના પેટપર ચીરા પડેલા હોય છે, તેવો ઘોડો તેના સ્વામીને વ્યાધિ આદિકનો ઉપદ્રવ કરે છે, માટે તેવો ઘોડો તજવો કહ્યો છે. જે ઘોડાના પેટપર અંકુશનું ચિહ્ન હોય છે, તેને ઉત્તમ જાતિનો જાણવો, તેવો ઘોડો કીર્તિ તથા પરિવારની વૃદ્ધિ કરે છે, જે ઘોડાના પેટપર કાગડાના આકારનું લંઠન હોય છે, તેવો ઘોડો ઝોજન આદિકનો ત્યાગ કરાવે છે, અર્થાત્ રોગનો ઉપદ્રવ કરે છે, જે

लना डावा पगनी जांगमां खीसखोलीना आकारनुं चिह्न होय तेवो घोडो तेना स्वामिने परदेश गमन करावे ठे, तथा त्यां तेने अत्यंत कष्ट अपावे ठे. जे घोडाना पाठलना डावा पगनी साथलमां नालसहित कमलना आकारनुं चिह्न होय, तेवो घोडो रणसंग्राममां जय मेलवी आपे ठे. जे घोडाना पाठलना डावा पगनी जांगमां शुकना (पोपटना आकारनुं) चिह्न होय; तेवो घोडो आकाशमां पण गमन करे-ठे. तेवा घोडानी कथा कहे ठे.

पूर्वें तुरूष्क नामना (तुर्कस्तानमां) अनार्य देशमां वस्कुरा नामना नगरमां मकरकेतु नामें राजा राज्य करतो हतो; तेने मत्स्योदरी नामनी राणी हती. तेज नगरमां एक वज्रजंघ नामनो सार्थवाह रहतो हतो; ते बहुज धनवान् हतो; तथा तेने त्यां एक सहस्र (हजार) उत्तम प्रकारना घोडां हता. तथा वली तेनी पासे घणां शकटो (गाडां) हतां. ते अनेक जातनां करीयाणां जरीने गंधार (कंदहार) तथा बहुली देशमांजइ व्यापार करतो; तथा त्यांशीं द्राक्ष विगेरे अनेक जातनां करीयाणां खरीद करीने पोताना देशमां आवतो. तथा एवी रीतें दरवर्षें

व्यापार करीने, ते क्रोडो गमें धन एकतुं करतो. ते जातनो अनार्य हतो, पण तेनो स्वजाव बहु दयालु हतो; तेथी कोइपण प्राणीने ते दुःख देतो नहीं. पोतानी पासेना पशुजपर ते बहु चार चारतो नहीं; तथा तेमने हमेशां नियमित रीतें ते चलावतो. वढी ते दरवर्षे पोताने मलेला नफामांथी दशमो जाग गरीब लोकोने पण वेहेची आपतो. एवी रीतें पोते दयालु पुण्य होवाथी ते अनेक पुण्यनां कार्यों करतो हतो.

एटलामां ते अनार्यदेशमां श्रीवीर प्रभुनुं आववुं थयुं. तेजए त्यां विचरीने अनेक उपसर्गों सहन कर्या ठे; तेनुं वर्णन अमोए रचेला श्रीवीरचरित्रमां ठे. श्रीवीर प्रभुने जोइने वज्रजंघें इहापोह करतां विचार्युके, आवो वेष में क्यांक जोयो ठे; एवी रीतें विचार करतां तेने जातिस्मरण ज्ञान उत्पन्न थयुं. अने पोतानो पूर्व जव तेने याद आव्यो; पूर्वे पोते पण चारित्र दीधेलुं हतुं तेथी तेणें वीर प्रभुने नमस्कार करीने पोतानुं वृत्तांत जणाव्युं. वीर प्रभुए पण तेने जव्य जीव जाणीने धर्मदेशना दीधी. पढी तेणें प्रभुने पोताना पूर्वजवनुं वृत्तांत पूव्युं; त्यारे प्रभुए तेने कह्युं के, हे वज्रजंघ, पूर्वजवमां

तुं श्रावस्ती नगरीमां एक वणिक्पुत्र हतो. तारो
 पिता बहुज धनवान् तथा कुलीन हतो; तारा पिता-
 नां मृत्युवाद तने वैराग्य थवाथी तें, स्वयंबुद्ध आ-
 चार्यनी पासे दीक्षा लीधी हती. पण दीक्षा लीधा-
 वाद तने जातिमदनो अहंकार थवाथी ताराथी
 पेहेलां जेउण दीक्षा लीधेली हती, तेउने वंदन नहीं
 करवाना हेतु थी, तुं गुरुथी ठुटो पडीने विहार
 करवा लाग्यो. तथा उग्र तप तपवा लाग्यो. ठेवटें
 पंदर दिवसतुं अनशन करीने तुं जातिमदथी उपा-
 र्जन करेला नीचगोत्रना कर्मथी अहीं अनार्य देश-
 मां आवी उत्पन्न थयो ठे; केमके जीवने पूर्वं करेलुं
 कर्म जोगव्याविना ठुटकारो नथी. पण तने पूर्वज-
 वनो संस्कार लागेलो ठे; तेथी आ जवमां जो के तुं
 अनार्यदेशमां उत्पन्न थयो तुं, तोपण तारूं हृदय
 दयाथी जरेलुं ठे; तने सघला प्राणीउपर स्वाभाविक
 दया उत्पन्न थायठे, तेथी तुं आ जवमां अनेक पुण्य-
 बंधन करीने चोथे देवलोकें जइश, त्यांथी चवीने,
 महाविदेहमां जइ मोर्छें जइश. ते सघलुं वृत्तांत
 सांजलीने वज्रजंघनी आंखोमां हर्पनां अश्रुजं जराइ
 गयां. पठी पोताने जाति स्मरण ज्ञान थयुं हतुं, तेथी

तेणें प्रभुनां वचननुं प्रत्यक्ष प्रमाण जोयुं. अने तेनी मनोवृत्ति जैनधर्मपर अतिशय अन्निदाषा धारण करवा लागी. पढी तेणें प्रभुने नमस्कार करीने विनति करी के, हे स्वामि, हुं अहीं अनार्यदेशमां मारां पूर्वकृत कर्मोंने अनुसारें जन्मेलो हुं; पण हवे तो मने अहीं रहेबुं, कंटकतुदय लागे ठे; माटे हवे मारे शुं करबुं? ते आप कृपा करीने कहेशो. त्यारे प्रभुए पण ज्ञानथी तेनुं आयुष्य मात्र त्रण दिवसनुं जाण्युं, तेथी तेने कह्युं के, हे वज्रजंघ! ताखुं आयुष्य मात्र हवे त्रण दिवसनुं ठे, माटे तारे कोइ तीर्थ-स्थानकें जवुं, तथा सघलुं धन परोपकारमां खरची-ने तारे फक्त धर्मध्यानमां रहेबुं. ते सांजली वज्र-जंघें फरीने प्रभुने विनति करी के, हे स्वामि, आ अनार्य देशमां तो तीर्थस्थानक कोइ पण ठे नहीं; अने आर्य देशतो अहींथी बहु दूर ठे, तो त्यां त्रण दिवसमां माराथी शरीरीतें पहोचाय? ते सांजली प्रभुए पण तेने जव्य जीव जाणीने कह्युं के, हे आर्यजंघ! तुं विषाद (खेद) कर नहीं तारी पासे एक हजार उत्तम घोडाउं ठे; तेमां जे घोडानी पाठला डाबा पगनी जंधामां शुकना (पोपटना) आकारनुं चिह्न ठे,

ते घोड़ो आकाशमां पण पवननी पेठे गमन करी
 शके तेवो ठे, अने ते घोड़ो तने क्षणवारमां तारी
 इच्छित जगोए लेइ जशे. ते सांजली वज्रजंघें फरीने
 पण प्रभुने विनति करी के, हे स्वामि, कया तीर्थ-
 मां जवाथी मारो उद्धार थशे ? त्यारे प्रभुए तेने
 कह्युं के, हे वज्रजंघ, सर्व तीर्थमां शिरोमणि सर-
 खा एवा शत्रुंजय नामना तीर्थप्रत्ये जजे. अने ते
 तीर्थ अत्यंत पवित्र ठे, त्यां जइ आ घोडाने तुं को-
 इने नहीं आपतां वनमां बुटो मुकजे तथा तुं ते
 पर्वतपर चडीने अनशन करजे. ते सांजली वज्रजंघ
 तो प्रभुने वांदीने पोताने स्थानकें आव्यो; अने
 प्रभु पण विहार करता अन्य स्थानकें गया.

हवे अहीं वज्रजंघें पोतानी घोडा बांधवानी
 अश्वशालामां जइ, तपास करी, तेवा घोडाने पो-
 ताने घरे आण्यो. पोतानी पासेना सघला घोडाउना
 रक्षण माटे तेणें पोताना पुत्रने समजाव्यो; तथा
 पोतानी पासेनुं केटलुंक ड्रव्य पुत्रने सोंपीने, बा-
 कीनुं ड्रव्य दीन माणसोने तेणें वेहेची आप्युं.

पढी प्रजातें कोइ जाणे नहीं तेम, ते घोडापर
 स्वार थइने, क्षणवारमां आकाशमार्गे शत्रुंजय ती-

ર્થપર આવ્યો. ત્યાં ઘોડાને વનમાં મૂકીને, પોતે અત્યંત જાવસહિત પર્વતપર ચડ્યો. ત્યાં શ્રી યુગાદીશ પ્રજ્ઞને નમસ્કાર કરીને, તે એક ઊંચા શિખરપર ચડ્યો; તથા ત્યાં અનશન કરી મૃત્યુ પામી સ્વર્ગે ગયો. એવી રીતે તેવા ચિહ્નવાલા અશ્વને શ્રીવીરપ્રજ્ઞ આકાશમાં ગમન કરનારો કહ્યો છે.

જે ઘોડાના પાઠલના ડાબા પગના ઘુંટણપર સફેદ રંગનું ઝમરને આકારેં ચિહ્ન હોય, તેવા ઘોડાને, તેના સ્વામિનું મૃત્યુ સૂચવનારો જાણવો. જે ઘોડાના પાઠલના ડાબા પગની खरी કાલા રંગની હોય, તેને મધ્યમ જાતિનો અશ્વ જાણવો. જે ઘોડાના પાઠલના ડાબા પગની खरी સફેદ રંગની હોય; તેને ઉત્તમ જાતિનો અશ્વ જાણવો, તેવો ઘોડો તેના સ્વામિને પુત્ર પરિવારનું અત્યંત સુખ આપે છે. જે ઘોડાના ડાબા પગની खरीપર મશ ઝગેલા હોય, તેવો ઘોડો તેના સ્વામીની લક્ષ્મીનો નાશ કરે છે. જે ઘોડાની પાઠલના ડાબા પગની खरीપર સફેદ રંગનું પુષ્પના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો ઘોડો તેના સ્વામીની લક્ષ્મીનો હાનિ કરે છે; તથા તેને શત્રુ આદિકનો ત્રાસ ઉપજાવે છે. જે ઘોડાના પાઠલના ડાબા પગની

ઘોડાની નીચે અનેક ફાટો પડેલી હોય, તેવો ઘોડો તેના પર સ્વારી કરનારનો નાશ કરે છે, માટે તેવા ઘોડા પર સ્વારી કરવી નહીં.

ઘોડાની રીતે ઘોડાના પગ તથા ઉદરનું સ્વરૂપ કહ્યું. હવે તેના પૃષ્ઠનાગનું (પીઠનું) સ્વરૂપ કહે છે. જે ઘોડાનો પૃષ્ઠનાગ વિસ્તારવાલો, તથા વચ્ચેથી જરા ચપટો હોય, તેને ઉત્તમ જાતિનો અશ્વ જાણવો. જે ઘોડાનો પૃષ્ઠનાગ ઓછાવાલો તથા વિપમ હોય, તેવા ઘોડા પર સ્વારી કર્યાથી સ્વારી કરનારને રોગની ઉત્પત્તિ થાય છે. માટે તેવા ઘોડા પર સ્વારી કરવી નહીં. જે ઘોડાનાં પૃષ્ઠનાગ પર ઠગને આકારનું લંઠન હોય, તેવો ઘોડો વાસુદેવનેજ મલે છે. પણ વીજાને મલતો નથી. જે ઘોડાના પૃષ્ઠનાગ પર શંખનું ચિહ્ન હોય છે. તેવો ઘોડો તેના સ્વામિનું રક્ષણ કરે છે, તથા તેને અત્યંત સંપત્તિ મેલવી આપે છે; જે ઘોડાના પૃષ્ઠનાગ પર, મત્સ્યનું ચિહ્ન હોય છે, તેવો ઘોડો પાણીમાં સુખેથી તરી શકે છે. જે ઘોડાના પૃષ્ઠનાગ પર સિંહના પંજાના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો ઘોડો રણસંગ્રામમાં સર્વથી ઉત્કૃષ્ટ જય મેલવે છે; અને તેવો ઘોડો રાજાને વહુજ ઉપયોગી તથા

પ્રિય થઈ પડે છે. જે ઘોડાના પૃષ્ઠપર ત્રિશૂલને આ-
 કારે ચિહ્ન હોય છે, તેવો ઘોડો તેના સ્વામિનો, ત-
 થા તેના પરિવારનો પણ નાશ કરે છે. જે ઘોડાના
 પૃષ્ઠપર સફેદ રંગનું પદ્મના આકારનું ચિહ્ન હોય, તે-
 વો ઘોડો તેના સ્વામીની સંપત્તિ વધારે છે. જે ઘો-
 ડાના પૃષ્ઠપર બીલકુલ રોમ ડગેલાં ન હોય, તેવો
 ઘોડો તેના સ્વામીનું એકમાસમાં મૃત્યુ નિપજાવે
 છે. જે ઘોડાના પૃષ્ઠ પરથી સ્વારી કરવાથી વારંવાર
 રુધિર નિકલતું હોય, તેવા ઘોડાપર સ્વારી કરવાથી
 સ્વારી કરનારને જગંદર આદિક રોગની ઉત્પત્તિ
 થાય છે. જે ઘોડાના પૃષ્ઠપર કલશના આકારનું ચિ-
 હ્ન હોય, તેવા ઘોડાને મહામંગલિક જાણવો; અને
 તેથી તેના સ્વામીને લક્ષ્મી આદિકનો ઘણો લાભ
 થાય છે. જે ઘોડાના પૃષ્ઠપર ચામરના આકારનું ચિ-
 હ્ન હોય, તેવો ઘોડો ચક્રવર્તિને ત્યાંજ ઉત્પન્ન થાય
 છે; પણ સાધારણ જગોષ તેની ઉત્પત્તિ થતી નથી.
 જે ઘોડાના પૃષ્ઠપર દીપકની શિખાના આકારનું સ-
 ફેદ ચિહ્ન હોય, તેવો ઘોડો અગ્નિનો જય ઉપજાવે
 છે, માટે તેવા ઘોડાને ગ્રહણ કરવો નહીં. જે ઘોડા-
 ના પૃષ્ઠ જાગપર અંદરનું હારકું ઉપસીને બહાર દે-

ખાતું હોય, તેવો ઘોડો રણ સંગ્રામમાં શત્રુ તરફનો ત્રાસ ઉપજાવે છે. જે ઘોડાના પૃષ્ઠની પાઠલનો ખાગ પુષ્ટ અને માંસલ હોય છે, તેને ઉત્તમ જાતિનો અશ્વ જાણવો; તથા તેવો ઘોડો દોડવામાં વહુજ વેગવાલો હોય છે. જે ઘોડાની પૃષ્ઠના પાઠલના વન્ને ખાગોપર ચક્રનાં ચિહ્નો હોય, તેવો ઘોડો તેના સ્વામીને લક્ષ્મીની વૃદ્ધિ કરે છે; જે ઘોડાના પૃષ્ઠના પાઠલના વન્ને ખાગોપર શંખના આકારનાં ચિહ્નો હોય છે, તેવો ઘોડો તેના સ્વામિના મહત્ત્વની વૃદ્ધિ કરે છે.

એવી રીતે તેના પૃષ્ઠ ખાગનું સ્વરૂપ કહ્યું. હવે તેના લાંગૂલનું (પુંઠડાનું) સ્વરૂપ કહેવું.

જે ઘોડાનું પુંઠડું જમીનને સ્પર્શ કરતું હોય, તેવો ઘોડો તેના સ્વામીની લક્ષ્મીનો નાશ કરે છે, જે ઘોડાનું પુંઠડું તેના પાઠલના પગોના ઘુંટણોની ઉપર રહેતું હોય, અર્થાત્ તેટલું લાંબું હોય, તેવો ઘોડો તેના સ્વામિના પરિવારનો નાશ કરે છે. જે ઘોડાનું પુંઠડું કોમલ ચલકતું અને ગુચ્છાદાર હોય તથા ઘુંટણથી નીચે રહેતું હોય, તેવો ઘોડો તેના સ્વામીની લક્ષ્મીની વૃદ્ધિ કરે છે જે ઘોડાનું પુંઠડું કર્કશ હોય છે, તેવો ઘોડો તેના સ્વામિના પરિવારનો નાશ

करेठे. जे घोडानुं पुंठडुं अद्वय केशोवाळुं होय ठे, तेवो घोडो तेना स्वामिनी लक्ष्मीनो नाश करेठे. जे घोडानुं पुंठमुंवांकुं रहेतुं होय तेवो घोडो तेना स्वामिना कुटुंबनो नाश करेठे. जे घोडानुं पुंठडुं अत्यंत स्थूल जाकुं होय, तेवो घोडो तेना स्वामीने परदेश गमन करावी कष्ट आपेठे. जे घोडानुं पुंठडुं स्निग्ध होय ठे तेवो घोडो तेना स्वामिने राज्य आदिकनो लाभ मेलवी आपेठे. जे घोडानुं पुंठडुं केसरना रंगनुं तथा कोमल अने मनोहर होयठे, तेवो घोडो तेना स्वामिनी लक्ष्मी तथा कीर्त्तिनी वृद्धि करेठे.

एवी रीतें अश्वना पुठडानुं स्वरूप जाणवुं.

हवे तेनी गतिनुं स्वरूप कहेठे.

जे घोडो स्वारी कर्याशी स्थिर नहीं रहेतां चपलज रहे, तेने उत्तम जातिनो तेजी घोडो जाणवो. जे घोडो तीर्ठा गतिशी चालतो होय, तेवो घोडो पण उत्तम जातिनो कहेवाय ठे; तथा ते पोताना स्वामीनी संपत्तिनी वृद्धि करेठे, जे घोडानी गति धीमी तथा स्वारने कंटाळो उपजावनारी होय ठे, तेने कनिष्ठ (हलकी) जातिनो अश्व जाणवो. जे घोडानी गति सुख उपजावनारी होय ठे, तेने उ-

शेहेर बहार वनमां फरवा जतो; ते घोडीनी गति
 अत्यंत सुख आपनारी हती; तेथी राजानी तेपर अ-
 त्यंत ममता थइ; अने तेनुं ते घणी चीवटथी रक्षण
 करवा लाग्यो.

एक दहाडे तेना राज्यपर अयोध्या नगरना
 सूरसिंह राजाए चडाइ करी. सुकांत राजा पण पो-
 तानुं लडकर लेइने तेनी सामे आव्यो; तथा तेज
 वने वचे जयंकर रणसंग्राम थयो, तेमां वनेनी से-
 नानां असंख्य माणसोनो नाश थयो, ठेवटे सूरसिं-
 हनुं लस्कर कंटाळीने नाशवा लाग्युं; त्यारेंसुकांत
 पण पोतानी घोडीपर स्वार थइने, केटलाक स्वारी
 सहित तेनी पाठल थयो, तेने पोतानी सेना पाठल
 आवतो जोइने सूरसिंहें पोतानी सेनाने हिंमत
 आपीने पाठीवाली, तथा सुकांतने पकडीने केद
 कयों केमके सुकांत जे घोडीपर वेठेलो हतो, ते
 घोडी सूरसिंहना घोडानो नाद सांजळीने स्तब्ध
 थइ, पठी एवि रीतें सुकांतने शत्रुने हाथे केदी
 थएलो जाणीने तेनी साथेना स्वारी पण नाशी गया.
 पठी सूरसिंहें सुकांतनुं राज्य लइने, तेने पोतानी

अयोध्या नगरीमां लेइ गया. तथा त्यां तेने मृत्युपर्यंत केदमां राख्यो.

एवी रीतें जो के सुकांत पोताना कर्मसंयोगें केदमां पड्यो; तो पण तेमां ते घोडी निमित्तरूपें थइ, माटे घोडीपर स्वारी करवानो श्रीसर्वज्ञ प्रभुए निषेध कह्यो ठे.

हवे हस्तिनां लक्षणोनुं स्वरूप कहेठे.

जे हस्तीनी पंदर वर्षनी उमरे उंचाइ, आगला पगथी मांडीने तेना स्कंधपर्यंत बसोने चालीश अंगुलथी मांझीने बसोने पचास अंगुलनी होय, तेने उत्तम जातिनो हस्ती जाणवो. जे हस्तीनी उंचाइ बसोने त्रीश अंगुलथी मांझीने बसोने चालीश अंगुल सुधिनी होय, तेने मध्यम जातिनो हस्ती जाणवो. जे हस्तीनी उंचाइ तेथी उंढी होय, तेने कनिष्ठ जातिनो हस्ती जाणवो. तथा जे हस्तीनी उंचाइ बसोने पचास अंगुलथी पण वधारे होय, तेने पण हलकी जातिनो हस्ती जाणवो. जे हस्तीनी लंबाइ तेना गंमस्थलथी मांझीने पुढ सुद्धां बसोने सीत्तेर अंगुलथी मांझीने बसोने एंशी अंगुल सुधिनी होय, तेने उत्तम जातिनो हस्ती जाणवो, तथा

तेथी जेठी अथवा अधिकी लंबाई होय, तो तेने कनिष्ठ जातिनो हस्ती जाणवो.

एवी रीतें हस्तीनां सामान्य लक्षणो कद्यां, हवे तेनां विशेष लक्षणो कहे ठे.

जे हस्तीनो रंग सफेद वरफ सरखो होय ठे, तेने अत्यंत उत्तम जातिनो हस्ती जाणवो, तेवो हस्ती कोइ पुण्यशालीनेज मळे ठे.

तेवा हस्तीनी कथा कहेठे.

पूर्वे सिंहल नामना राक्षस द्वीपमां कूर्मावती नगरीमां राक्षस वंशमां सिंहवाहन नामें राजा राज्य करतो हतो. तेने रुक्मिणी नामनी राणी हती. ते द्वीपमां हाथीजंनी घणी उत्पत्ति थती. एक दिवसें कोइक हस्तीपालकें वनमां फरतां फरतां एक हाथीनुं यूथ (टोळुं) जोयुं. तेमां एक सफेद रंगना हाथीने, ते उपर स्वामीपणुं जोगवतो जोयो. सर्वथी अगाडी ते हस्ती चालतो हतो, तथा तेनी पाठल वीजा सर्व हस्तीज चालता. एवी रीतें जोइने ते हस्तिपालकें, ते वात सिंहवाहन राजाने आवीने कही. त्यारे सिंहवाहन राजाए हस्तिविद्यामां कुशल एवा एक निमित्तिआने बोलावीने तेवा हस्तिनुं

माहात्म्य पूज्युं. त्वारे ते निमित्ति ए शास्त्रोना आधारें कहुं के, हे राजन्, तेवो हाथी कोइ पुण्यशालिनेज मले ठे, अने तेवो हाथी राज्यमां आववाथी लक्ष्मी आदिकनी अत्यंत वृद्धि आय ठे, पठी राजाए ते निमित्तिआने द्रव्यथी संतुष्ट करीने, विसर्जन कर्यो; तथा केटलाक चतुर हस्तिपालोने ते हाथीने पकडी लाववानो हुकम कर्यो.

त्वार पठी ते हस्तिपालको ते वनमां गया; अने केटलीक युक्तिउथी तेने पकडी लाव्या; तथा तेने राजाने सोंप्यो. राजाए फरीने ते निमित्तिआने बोलावीने ते हस्ती देखाव्यो, तथा तेनां लक्षणो जोवा फरमाव्युं. निमित्ति ए पण तेने शुभ लक्षणोवालो जोइने कहुं के, हे राजन्, आ हस्ती एवां उत्तम लक्षणोवालो ठे के, जेथी तमारी राज्यलक्ष्मी आजथी वृद्धि पामवा लागशे. पठी राजाए पण ते निमित्तिआने अमूल्य शिरपाव आपीने विसर्जन कर्यो. पठी तेणें ते हस्तीनुं घणीज चीवटथी रक्षण करवानुं हस्तिपालकोने कहुं, हस्तिपालको पण तेने घणीज संजालथी राखवा लाग्या; तथा ते दिवसथी राजानी लक्ष्मी पण अत्यंत वृद्धि पामवा लागी.

एक वखतें ब्रह्मछीपनो रत्नसिंह नामें सार्थवाह केटलांक करीयाणानां बहाणो जरीने ते सिंहलछिपमां वेपार निमित्तें आव्यो. तेणें राजाना दरवारमां ते श्वेत हाथीने जोयो. पठी ते पोतानी वस्तुजं त्यां वेंचीने, तथा बीजी अनेक वस्तुजं त्यांथी पोतानां बहाणोमां जरीने, ते पोताना देशतरफ गयो, त्यां जइ पोताना राजा अजयसिंहने तेणें जणाव्युं के, हे राजन्! सिंहलछीपना राजा सिंहवाहनपासे में एक उत्तम जातिना श्वेतरंगना हस्तीने जोयो ठे; तथा ते हस्तीना प्रजावथी तेनी राज्यलक्ष्मी अत्यंत वृद्धि पामेली ठे; ते सांजली राजानुं मन ते हस्तीने लेवाने ललचायुं तेथी तेणें पोताना सामंतोने जणाव्युं के, जे कोइ ते हस्ती मने लावी आपे, तेने एक लक्ष सोनामोहोरो हुं आपीश. ते सांजलीने एक तीव्रदंरु नामना कोटवालें कळुं के, हे राजन्! हुं ते हस्ती आपने लावी आपीश. ते सांजली राजा-ए हर्षित थइने, तेने तेम करवानी आज्ञा आपी.

पठी तीव्रदंरु एक वाहणमां वेसीने सिंहलछीप गयो; तथा त्यां एक व्यापारीनो वेपलेइने नगरमां फरवा लाग्यो. अनुक्रमे तेणें ते हस्तीने जोयो; तथा

तेनी रक्षा करनार हस्तिपालने तेणें गुप्त रीतें समजाव्युं के, जो तुं ते हस्ती मने सोंपे, तो तने हुं दश हजार सोनामोहोरो आपीश. हस्तिपाल-कें पण द्रव्यनी लालचथी तेम करवाने कबुल कर्युं, केम के द्रव्यथी योगीजनुं मन पण चलायमान आयवे. पठी ते हस्तिपालकें तीव्रदंडने कव्युं के, हुं पण तारी साथेज ब्रह्मद्वीप आवीश, केमके, जो पठी हुं अहीं रहुं तो राजा मारुं मृत्यु कर्याविना रहे नहीं. तीव्रदंमें पण तेम करवाने कबुल कर्युं.

पठी एक दहाडे ते हस्तिपालक, ते हाथीने ब-हार फेरववाना मिशथी समुद्रकिनारे लाव्यो. त्यां तीव्रदंडें तैयार राखेला वहाणमां तेण हस्तिने च-डाव्यो. अने पोते (हस्तिपालक) पण ते वहाण-मां चडी बेठो. पठी तेउण गुप्त रीतें ते वहाणने हंकारी दीधुं, तथा पवन अनुकूल होवाथी तेउं तु-रत ब्रह्मद्वीपें पहोच्या. त्यां जइ तीव्रदंडें राजाने व-धामणी आपी, राजा पण हर्षित थइने परिवार स-हित सामे आव्यो. त्यां राजाए ते हस्तीनुं शास्त्रो-क्त विधिपूर्वक पूजन कर्युं, तथा मोटा महोत्सवथी तेने नगरमां प्रवेश कराव्यो.

पठी राजाए वज्रदंडने एक लक्ष सोनामोहोरो तथा बीजो पण केटलोक शिरपाव आप्यो तेम हस्तिपालकने पण ते राजाए केटलुंक पारितोषिक (इनाम) आप्युं.

ज्यारथी ते ह्यथी तेना राज्यमां दाखल थयो, त्यारथी तेनी राज्यलक्ष्मी वृद्धि पामवा लागी, अने तेथी ते राजा पोताने कृतार्थ मानवा लाग्यो.

हवे अहीं सिंहलद्वीपना राजाने ते वातनी केटलोक दहाडे खबर पडी; तेथी तेणें हस्तीनी तथा हस्तिपालकनी घणी शोध करावी, पण तेनो पत्तो लाग्यो नहीं. तेथी राजा अत्यंत दिलगीर थवा लाग्यो. अने ते दिवसथी ते हस्तीना प्रभावथी तेनी वृद्धि पामेली राज्यलक्ष्मी पण नाश थवा लागी.

एटलामां त्यां सुजझसूरि नामना केवली मुनि पधार्या, तेमने वांदवाने सिंहवाहन राजा पोताना परिवार सहित गयो. तेमने बंदन करीने ते पोताने उचित स्थानकें वेगो. मुनिए पण तेने योग्य जाणीने धर्मनो उपदेश कर्या पठी राजाए पोताना हस्तीनो वृत्तांत मुनिने नमस्कार करीने पू-

व्यो. त्पारे मुनिए पण ते वृत्तांत यथास्थित क-
ही संजलाव्यो.

वली पण मुनिए राजाने कह्युं के, हे राजन्, ज्यां
सुधि तारां पुण्यो सबल हतां, त्यां सुधि ते हस्ती
तारी पासे रह्यो. हवे ते हस्ती ब्रह्मद्वीपना राजानां
पुण्यश्रीज जाणे खेंचायो होय नहीं, तेम तेनी पासे
गयो ठे, तुं हवे गमे तेटला उपाय करीश, पण ते
हस्ती तने मलवानो नथी. वली जे संपदा तेना प्र-
जावथी तने मली हती, तेमां ते हस्ती तो निमित्त
मात्रज हतो, केम के, प्राणीने संपदा अने विषदा
तो तेनां पुण्योने अनुसारेंज मले ठे. माटे हवे तारे
तेविषे कशो पण शोक करवो नहीं, वली आ ज-
वमां पण जो तुं उत्तम धर्मकार्यो करीश, तो तेथी
तने जवांतरमां ते करतां पण अधिक संपदा प्राप्त थरो.

ते सांजली राजाने वैराग्य थवाथी, तेणें पोता-
ना पुत्रने राज्य सोंपीने दीक्षा लीधी, तथा शुद्ध
मनथी तपस्यापूर्वक चारित्र पालवा लाग्यो. तथा
सुजद्रसूरिनी साथेज विहार करवा लाग्यो. अंतें
शुद्ध ध्यानथी काल करीने आठमे देवलोकें गयो,
तथा त्यांथी चवी अनुक्रमें केटलाक मनुष्यजवो

કરીને તે મોઢેં જશે. એમ સર્વેજ પ્રજુષ કહેલું છે. એવી રીતે શ્વેત રંગના હાથીનું પ્રસંગે દૃષ્ટાંત કહ્યું. જે હાથીનો રંગ શ્યામ હોય છે, તેને મધ્યમ જાતિનો હાથી જાણવો. જે હાથીના વન્ને કર્ણો અષ્ટ-મીના ચંદ્ર સરખા આકારના હોય છે, તેને ઉત્તમ જાતિનો હસ્તી જાણવો. જે હસ્તીના કર્ણો ત્રુટેલા હોય છે, તેને કનિષ્ઠ જાતિનો હસ્તી જાણવો; તેવો હસ્તી તેના સ્વામિના પરિવારનો નાશ કરે છે. જે હસ્તીનાં ગંઠસ્થલોમાંથી મદની ધારાઝ નિકલતી હોય, તેને ઉત્તમ જાતિનો હસ્તી જાણવો, તેવો હસ્તી તેના સ્વામીની લક્ષ્મીની વૃદ્ધિ કરે છે. જે હસ્તીનાં ગંઠસ્થલો ચપટાં અને દૃષ્ટિમાં આવે તેવાં ઝંચાં ન હોય, તેવો હસ્તી તેના સ્વામિનું મૃત્યુ નિપજાવે છે. માટે તેવો હસ્તી રાજા આદિકેં ગ્રહણ કરવો નહીં. જે હસ્તીનાં વન્ને ગંઠસ્થલોપર શંખનાં શ્વેત રંગનાં ચિહ્નો હોય છે. તેવો હસ્તી તેના સ્વામીની લક્ષ્મી વધારીને, તેને સમસ્ત પૃથ્વીનો સ્વામી બનાવે છે. જે હસ્તીની સુંઢપર શ્વેત રંગનું કમલના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો હસ્તી તેના સ્વામિની લક્ષ્મીની અત્યંત વૃદ્ધિ કરે છે, તથા તેની કીર્તિ જગત્માં ફે-

લાવે છે, જે હાથીની સુંઢપર ત્રિશૂલનું ચિહ્ન હોય છે. તેવો હાથી રાજ્યલક્ષ્મીનો નાશ કરે છે. જે હાથીના લલાટમાં સંપૂર્ણ ચંદ્ર સરખું શ્વેત રંગનું ચિહ્ન હોય છે, તેવો હસ્તી તેના સ્વામિનું મહત્ત્વ વધારે છે. જે હસ્તીના બહારના બન્ને દાંતો અત્યંત સફેદ રંગના તથા અર્ધચંદ્ર આણીઝવાલા હોય છે, તેવો હસ્તી તેના સ્વામીની લક્ષ્મી તથા પરિવારની વૃદ્ધિ કરે છે. જે હસ્તીના આગલના બન્ને દાંતોપર ફાટો પડેલી હોય છે, તેવો હસ્તી તેના સ્વામીની લક્ષ્મીનો તથા કુટુંબનો નાશ કરે છે. જે હસ્તીના બહારના જમણા દાંતપર ચક્રનું ચિહ્ન હોય, તેવો હસ્તી તેના સ્વામીને રાજ્ય સંપદા મેલવી આપે છે. જે હાથીના આગલના બન્ને પગોમાંથી ડાબો પગ જરા નાનો હોય, તેવો હાથી તેના સ્વામિના સંતાનનો નાશ કરે છે. જે હાથીનો આગલનો જમણો પગ ડાબાપગ કરતાં જરા ટુંકો હોય, તેવો હાથી તેના સ્વામિનું મૃત્યુ નિપજાવે છે. જે હાથીના આગલના જમણા પગના ઘુંટણપર વાલો ઝગેલા હોય છે, તેવો હાથી તેના સ્વામીની સંપદાનો નાશ કરે છે. જે હાથીના આગલના ડાબા પગના તલ્લીઆમાં ધાડો હોય છે, તેવો હાથી

હતી. હસ્તી સુંઢમાં ચામર લેઈને પોતાનાપર સ્વારી કરનારને વિંજતો, તથા તેના પગમાં કિંકિણીયો (ઘુઘરીયો) વાંધવાથી, તે નૃત્યપણ કરતો; એવી રીતે શિખરીને અનેક કલાઈમાં કુશલ કર્યો હતો. તે હાથીને જોઈ ધનપાલનું મન તેને खरीद કરવાનું થયું, અને તેના મૂલ્યવિષે તેણે હસ્તિપાલકને પૂછ્યું. તે હસ્તિપાલકે તેનું મૂલ્ય એક લક્ષ સોનામોહોરોનું કહ્યું. ધનપાલને પણ તે મૂલ્ય ઘણું લાગ્યું તો પણ તે હસ્તીને ગ્રહણ કરવાની ઇચ્છાથી તેણે હસ્તિ પાલકની વાત કબુલ રાખી, અને એક લાખ સોનામોહોરો આપીને, તેણે તે હાથીને પોતાના સ્વાધીનમાં લીધો. પછી તેણે પોતાનાં વાહાણો તૈયાર કરાવીને સુવર્ણપુર જવામાટે તૈયારી કરી. તે હાથીને પણ વંદરપરલાવીને એક વહાણમાં ચડાવ્યો. પછી તેણે સઘલાં વહાણોને હંકારવાનો હુકમ કર્યો, તેથી નાવિકોએ (સ્લાસીઝ) નાંગરો ઝપાડીને વહાણોપર સઢો ચડાવ્યા, અને તેથી પવનના જોરથી વહાણો પણ તીવ્ર ગતિથી ચાલવા લાગ્યાં. એવી રીતે ચાલતાં થકાં ત્રણ દિવસો ગયા વાદ તે હસ્તિના પ્રજાવથી સમુદ્ર ઝઠલી નિકળ્યો, પવનનું જોરપણ અત્યંત વધ્યું, અને

तेथी शेठ तथा सघला नाविको विचारमां पडी गया, पण तेवुं तोफान थोडो वखतज रहीने समुद्र शांत थयो. पढी अनुक्रमें तेउं सुवर्णपुर पहोच्या. त्यां रत्नद्वीपथी लावेलो माल वेंचतां धनपाल शेठने घणीक खोट गइ.

एक दहाडे ते हाथीनो वृत्तांत त्यांना राजाए सांज्ज्यो; तेथी तेवी कलावालो ते हाथी लेवाने राजानुं मन अत्यंत ललचायुं. तेथी तेणें धनपालने पोतानी सज्जामां बोलाव्यो; तथा तेनो तेणें आदर-सत्कार कयों. पढी राजाए तेनी पासेथी ते हस्तीनी मागणी करी; पण धनपालने ते अत्यंत प्रिय हतो, तेथी राजानी ते मागणी स्वीकारवाने तेणें ना पाडी केमके, जे जावीजाव थवानो ठे, ते प्रमाणेज प्राणी-नी मति पण आयठे.

एवी रीतें पोतानो अनादर थएलो जोइ राजाने अत्यंत गुस्सो चड्यो, तेथी तेणें धनपालने कारा-गृहमां (केदखानामां) नखाव्यो, तथा, तेनी सर्व मिलाकत तेणें दोइ लीधी, तथा ते हस्ती पण तेणें पोताना स्वाधीनमां दीधो. आवी रीतनी पोतानी हालत जोइने धनपालने अत्यंत दिलगिरि पेदा

थइ, अने तेथी ते रातदहाडो शोक करवा लाग्यो.

ते केदखानाना रक्षकपर अगाउ धनपालें के-
टलोक उपकार कयों हतो, अने तेथी धनपालने
शोकातुर जोइ तेने तेनापर दया आवी, तेथी तेणें
धनपालने कह्युं के, जो तुं आ राज्यनी हृद बहार
नाशी जाय, तो हुं तने आ केदखानामांथी मुक्त
करूं. धनपालें पण राजानुं वैर लेवानी बुझिथी ते
कबुल कर्युं.

पठी एक दहाडो रात्रिने समये ते केदखानाना
रक्षकें गुप्त रीतें द्वारो उघाडीने तेने बुरो कयों, प-
ठी ते रक्षक तथा धनपाल त्यांथी नाशीने आनंद-
पुर नामना नगरमां गया. तथा त्यां वेश पालटीने
सुखेंथी रहेवा लाग्या.

अहीं ते हाथीनी कला जोइने सुवर्णपुरना रा-
जानी तेनापर अत्यंत प्रीति थइ, अने तेथी तेने ते
जीवितथी पण बधारे गणवा लाग्यो, तथा पोतानो
सघलो वखत ते हाथीना रक्षण माटे ते गालवा ला-
ग्यो, अने तेथी राज्यना सामंतो कुतराउनी पेठे ते-
नी राज्यलक्ष्मीने रक्षण करवा लाग्या. केटलेक
दिवसें धनपाल तथा केदखानानो रक्षक नाशी ग-

यानी राजाने खबर पडी, पण राजाए तेनी शोध करवानी कशी दरकार करी नहीं.

अहीं आनंदपुरमां धनपाल तथा रक्षक बन्ने सुखेंथी रहेता हता, पण धनपालना मनमांथी पोताना शत्रुनुं वैर लेवानी इच्छा गइ नहीं, तेनी पासे आंगलीमां एक अमूल्य वींटी हती, ते तेणें एक शाहुकारने देखाडी, ते शाहुकारें तेनी एक लाख सोनामोहोरो आपवानुं कछुं. धनपालें पण एक लाख सोनामोहोरो लेइने ते वींटी ते शाहुकारने आपी दीधी.

ते नगरमां मदनपताका नामनी एक वेश्या रहेती हती, ते नृत्यकलामां अत्यंत हुशियार हती, तेथी त्यांना राजानी तेनापर बहुज कृपा हती, ते हमेशां राजसज्जामां जइने पोतानी नृत्यकलाथी राजाने आनंद पमाडती हती.

धनपाल पण एक दहाडो ते वेश्याने घेर गयो, तेना देखावथी तेने पैसादार जाणीने मदनपताकायें पण तेने घणोज आदरसत्कार दीधो, केमके वेश्याउं पोताना स्वार्थमाटे धनवानोने बहुज आदर मान आपे ठे.

धनपालें पण तेणीने एकसो सोनामोहोरो आ-

पी. तेथी वेश्या तो अत्यंत खुशी थइ. पठो ते वेश्यायें हाथ जोडीने तेने कहुं के, हे स्वामि, तमो अहींज रहो, आ घर तमारुंज ठे, एम कही पोतानी दासीने तेणीए उत्तम प्रकारनी रसोइ करवानुं कहुं, पठी वेश्यायें पोते धनपालने उण्ण पाणीथी स्नान कराव्युं, अने त्यारवाद तेने परस भोजनथी जमाडीने तृप्त कर्यो. पठी तांबूल आदिक आप्यां.

पठी धनपालें तेणीने कहुं के, मारे राजानी मुलाकात करवी ठे, माटे ते जो तुं करावी आपे, तो तने एक हजार सोनामोहोरो हुं आपीश. वेश्यायें पण तेम करवा कबुल कर्युं, पठी बीजे दहाडे ते वेश्यायें धनपालनी राजा साथे मुलाकात करावी आपी, त्यारे राजाए धनपालने आदरमान आपी कहुं के, तमो कोण ठो ? तथा क्यांथी आवो ठो ? धनपालें कहुं के, अमो व्यापारी ठीयें, तथा दूर देशथी व्यापार करता करता अहीं आपना नगरमां आव्या ठियें. पठी राजाए तेने कहुं के, तमोए घणा देशो जोया ठे, तो कंइ आश्चर्य जोयुं होय, ते कहो ? त्यारे धनपालें पण अवसर आवेलो जाणीने राजाने कहुं के, हे राजन्, सुवर्णपुरना राजा

पासे में एक उत्तम हस्ती जोयो ठे, ते हस्ती बहुज कलावान् ठे, ते अत्यंत मनोहर नृत्य करेठे, चामर वीजेठे, विगेरे अनेक कलाउंमां ते हुशीयार ठे, अने तेथी राजा पण रात दहाडो तेने पोतानी पासेज राखेठे, एवो हाथी मे कोइ पण जगोए जोयो नथी, एम कहीने धनपावें तो तेनी अत्यंत प्रशंसा करी तथा पढी ते पोताने स्थानकें गयो. ते सांजली आनंदपुरनो राजानुं मन ते हाथी लेवाने ललचायुं, तेथी तेणें पोतानाएक विचक्षण दूतने ते हस्ती लाववा माटे सुवर्णपुर मोकढ्यो. दूतें सुवर्णपुर जइ त्यांना राजाने पोताना स्वामिनो संदेशो कह्यो. पण राजाए तो तेनो अनादर करीने, तेने कहाडी मेढ्यो, पढी ते दूतें पण पोताना स्वामी पासे वेगथी आवीने सघलुं वृत्तांत कही संजलाव्युं, तेथी आनंदपुरना राजाने अत्यंतगुस्सो चढ्यो. तेणें पोतानी चतुरंगी सेना तैयार करावी, तथा ते लेइने सुवर्णपुर गयो, सुवर्णपुरनो राजा पण पोताना बहाला हस्तीपर बेशीने तथा पोतानी चतुरंगी सेना लेइने बहार लडवा माटे आव्यो, बन्ने सेनाउं लडवा लागी, तेमां सुवर्णपुरनी सेनामां जंगाण पड्युं,

आनंदपुरना राजाए सुवर्णपुरना राजाने मारवा माटे एक वाण ठोड्युं. पण ते वाण राजाने नहीं वागतां ते हस्तीना ललाटमां वाग्युं, अने तेथी ते भूमिपर पड्यो, तथा तेनी नीचे सुवर्णपुरनो राजा पण दवाइने मृत्यु पाग्यो.

आ वनाव जोइने आनंदपुरना राजाने खेद थयो के, जे हस्ती माटे आ रणसंग्राम करवो पड्यो ते हस्ती तो मृत्यु पाग्यो.

एटलामां ते राजाना पुण्योथीज होय नही जेम तेम एक चारणमुनि आव्या, तेणें आनंदपुरना राजाने कह्युं के, हे राजा ! ते हस्ति मेलववामाटे तुं खेद नहीं कर केमके तारा पुण्यना प्रवलथीज तेवा हस्तिनो तने मेलाप थयो नथी, ते हस्ति जेनी जेनी पासे गयो, तेनी लक्ष्मीनो नाश थयो ठे, एम कही पूर्वनो सघलो संबंध मुनियें राजाने कही संजलाव्यो. वली पण मुनियें कह्युं के, तेनी जो तारे खातरी करवी होय, तो तेनुं कलेवर तुं तपास जे. के जेना उदरपर श्वेत रंगनुं अमरना आकारनुं चिह्न हशे, तेवो हस्ति सर्वज्ञ प्रभुए राज्य आदिक लक्ष्मीनो नाश करनारो कह्यो ठे, जो के लक्ष्मी आ-

દિકનો નાશ પુણ્યના ક્ષયથીજ થાય છે તો પણ તેવા હસ્તિ આદિકો તેનાં નિમિત્તરૂપે રહે છે.

ઘટલુંકહીને આ ચારણમુનિ પણ સ્વસ્થાનકે ગયા.

પઠી આનંદપુરના રાજાએ સુવર્ણપુરની ગાદીપર ત્યાંના રાજાના પુત્રને બેસાડ્યો, તથા તે હસ્તિના કલેવરનો પણ નાશ કરાવ્યો, અને પઠી પોતાને સ્થાનકે ગયો.

ધનપાલે પણ તે સઘલો વૃત્તાંત જાણીને પોતાની ઉપકારી વેશ્યાને તથા રક્ષકને પોતાની પાસેનું ધન આપી દીધું, તથા પોતે તાપસી દીક્ષા લેઈ, અજ્ઞાન તપ તપીને પેહેલે દેવલોકે ગયો.

એવી રીતે તેવા લક્ષણવાળા હસ્તિની પ્રસંગો-પાત્ત કથા કહી.

જે હાથીના પેટપર નીચેના જાગમાં સફેદ રંગનું જહાજના (વહાણના) આકારનું ચિહ્ન હોય તેવો હાથી તેના સ્વામીને જલપર્યટન કરાવે છે, તથા તેથી તેના ધનની વૃદ્ધિ કરે છે; જે હાથીના પેટપર નીચેના જાગમાં ધનુષના આકારનું સફેદ રંગનું ચિહ્ન હોય, તેવો હાથી તેના સ્વામિને રણસંગ્રામમાં જય મેલવી આપે છે. જે હાથીના પેટપર નીચેના જાગમાં સફેદ

રંગનું યોનિના આકારનું ચિહ્ન હોય છે, તેવો હસ્તી તેના સ્વામિની લક્ષ્મીનો ક્વચ કરે છે. જે હાથીના પાઠલના જમણા પગની સાથલમાં સ્વસ્તિકના આકારનું ચિહ્ન હોય છે, તેવો હસ્તી તેના સ્વામીની લક્ષ્મી તથા પરિવારની વૃદ્ધિ કરે છે, જે હાથીના પાઠલના જમણા પગની સાથલમાં શંખના આકારનું ચિહ્ન હોય છે, તેવો હસ્તિ તેના સ્વામિનો વિજય કરાવે છે, તથા તેની કીર્તિની પણ વૃદ્ધિ કરે છે. જે હસ્તિના પાઠલના જમણા પગની સાથલમાં દેવ વિમાનને આકારે ચિહ્ન હોય, તેવો હસ્તી તેના સ્વામીની લક્ષ્મી વધારે છે, તથા તેને ધર્મના કાર્યોમાં જોડે છે. જે હસ્તિના પાઠલના જમણા પગની સાથલમાં શ્વેત રંગનું “ૐ” એવા આકારનું ચિહ્ન હોય છે, તેવો હસ્તી તેના પુણ્યવંત સ્વામીની લક્ષ્મી તથા પરિવારની વૃદ્ધિ કરે છે, તથા તેની કીર્તિને આ ડુનીયામાં અત્યંત ફેલાવે છે.

તેવા હસ્તિની કથા કહે છે.

પૂર્વે શ્રી દ્યારિકા નામની નગરીમાં કનકકેતુ નામેં રાજા હતો, તેને ચંદ્રમુખી નામેં સ્ત્રી હતી. તે નગરમાં કપિલ નામેં એક દરિદ્રી બ્રાહ્મણ રહેતો હતો;

तेनी चंडा नामनी स्त्री हती. ते ब्राह्मणने पांच दी-
 करियो तथा त्रण पुत्रो हता, केमके दरिद्रीने घरे
 संतानपण घणां होय ठे. ते ब्राह्मण हमेशां गाममां-
 जिद्धा मागीने अनाज आदिक लावे, अने तेथी
 केटलीक मुसिबतें ते पोतानुं गुजरान चलावे. ते
 ब्राह्मणनी स्त्री अत्यंत क्रूर स्वभावनी हती, अने तेथी
 ते पोताना स्वामीने हमेशां क्रोध लाविने कहेती
 के, तारा घरमां आवीने मने कोइ पण जातनुं सुख
 मढ्युं नथी. ते सांजली कपिल अत्यंत दिलगिर
 थतो हतो. ते ब्राह्मणना त्रण पुत्रोमां एक शंकर ना-
 मनो मोटो पुत्र हतो, तेनी उमर पंदर वर्षनी थइ
 हती. शंकरनो स्वभाव उत्तम हतो, तथा पोतें के-
 टलीक विद्याउ जण्यो हतो. एक दिवस तेनी
 मा तेना पिताने ठपको देती हती, ते सांजली शं-
 करने अत्यंत शोक थयो. पठी कपिल ज्यारे जि-
 द्दामाटे बहार गयो, त्यारे शंकरें पोतानी माताने
 नमस्कार करीने कळुं के, हे माताजी, आपणे अ-
 त्यंत दरिद्री ठियें, अने मारापिता पोताथी बनती
 मेहेनत लेइने जिद्धा मागी लावे ठे, अने तुं तेने
 हमेशां जे ठवको आप्या करे ठे, ते उचित नथी.

धा. पठी नजदीकमां एक वृद्धनी उये जइने मु-
नियें तेनो आहार कयों. अही शंकरें पण वासणो
साफ करवामाटे केटलुंक जल एक वासणमां ज-
रीने चुलीपर उण्ण थवाने मुकी राख्युं, तथा पठी
पोतें पण जोजन करवा लाग्यो, एवी रीतें फक्त चो-
खानुंज जोजन करीने, ते चुलीपर मुकेलुं पाणी नीचे
उतारीने वासणो साफ करवानी तैयारी करवा लाग्यो.

एटलामां ते मुनि पण आहार करीने त्यां आ-
व्या, तेमने आवता जोइ शंकरें विचार्युं के, आ मु-
नि फरीने चोखा लेवामाटे आवे ठे, पण ते तो हवे
ठे नहीं, एम ते विचारे ठे, एटलामां मुनि पण तेनी
समीप आव्या. त्यारे शंकरें जझकपणायी कछुं के,
चोखा तो हुं सघला जझण करी गयो हुं, त्यारे
मुनि कछुं के, हे जझ, मारे हवे चोखानो खप
नथी, पण आ उण्ण जलनो मने खप ठे, माटे जो
तने वाधा न पहोचे, तो तेमांथी थोडुं आप्य. ते सां-
जली शंकरें अत्यंत हर्षपूर्वक मुनिना वासणमां मु-
निना कहेवा प्रमाणे थोडुं जल रेड्यु. पठी ते जल
लेइ मुनि थोडे दूर एक वृद्धतले जइ वेठा; तथा ते
जल ठंरुं थवाथी मुनियें पीइने पोतानी तृषा दूर

करी. एटलामां शंकर पण पोतानां वासणां साफ करीने, त्यांथी पोतानो सर्व समान बांधीने मुनिपासे आव्यो, अने विचारुं के, आवा महात्मा योगियोपासेथी आपणने द्रव्य मेलववानो कंश्क पण मार्ग मलशे.

पढी ते शंकर, मुनिनी पासे आवीने बेगो. त्यारे मुनियें पण तेने पोताना ज्ञानथी नव्य तथा जिन-शासननो उद्योत करनारो जाणीने धर्मदेशना आपी के, हे शंकर, जे प्राणियो आ मनुष्यजन्म पा-मीने धर्मकार्यो कर्याविना पोतानो नव निष्फल गु-मावे ठे, ते प्राणियो परनवमां अत्यंत दुःखी थाय-ठे. पढी शंकरें पण नमस्कार करीने कह्युं के, हे महात्मन्! हुं जाणुं तुं के, आ संसारमां मारा जेवो कोइ पण दुःखी नहीं होय, त्यारे मुनियें तेने शांत करवामाटे कह्युं के, हे शंकर, आ संसारमां ताराथी अनंतगणुं दुःख जोगवनारा घणा प्राणियो ठे, ते-जनां दुःख आगल तारुं दुःख तो कंइ पण गण-तिमां नथी, पढी शंकरें हाथ जोडीने मुनिने वि-नति करी के, हे महात्मन्! मने द्रव्यविना आ सं-सारमां रहीने घणुं कष्ट सहन करवुं पडे ठे, माटे

ते द्रव्य मेलववाने हुं घेरथी देशाटन करवाने निकल्यो हुं, तो ते द्रव्य मने मलशे के नही ? ते आप कृपा करी आपना ज्ञानथी कहो. मुनियें पण तेने जव्य तथा जैन शासननो उद्योत करनारो जाणीने कहुं के, हे शंकर ! आजथी चोथे दिवसे मध्याह्न-कालें अटवीमां एक चंपानां वृद्ध नीचे निद्रा करीश, ते वखतें एक उत्तम लक्षणवालो हस्ती आवीने, पोतानी मेले तने सूंडमां लेइने पोतानी पीठपर चडावशे, पठी ते हस्ती तने वनस्थलीनामना नगरप्रत्ये लेइ जशे, ते नगरना राजाने ते हस्ती हुं देखाडजे, जेथी तने अत्यंत द्रव्य मलशे, अने ते हस्तीथी त्यांना सुखपाल नामना राजानी पण लक्ष्मी, परिवार तथा कीर्त्तिनी वृद्धि थशे. ते हस्तीना पाठलना जमणा पगनी साथलमां उँकारनुं सफेद रंगनुं चिह्न होशे. ते सांजली शंकरें हाथ जोडीने मुत्तिने कहुं के, हे मुनींद्र, जो मने द्रव्य मलशे, तो हुं तेमांथी अरधुं जैन धर्मनी उन्नति करवामां वापरीशे, एम कही तेणें मुनिपासेथी श्रावकने योग्य केटलोंक व्रतो उंचयां.

पठी मुत्ति पण त्याथी विहार करी अन्य जगोए

गया. शंकर पण चोथा दिवसनी राह जोतो थको हर्षित थइने आगल चालवा लाग्यो, चोथे दिवसें एकजयंकर वृद्धोवाली अटवीमां ते जइ प-होंच्यो, पोतानी पासेना तंडुल पकावी तथा तेनुं जोजन करीने, पासेना एक चंपाना वृद्धनीचे थाक-थी निद्रावश थयो, केमके, थाकेला माणसने निद्रा मित्रनी पेठें तुरतज आलिंगन करेढे.

एटलामां तेना पुण्योथीज जाणे होय नहीं, तेम एक मोटो वनहस्ती त्यां आवी पहोंच्यो, तेणें त्यां आवी तुरतज शंकरने पोतानी सुंढवती उपाडीने, पोतानी पीठपर चडाव्यो, हाथीनी सुंढनो स्पर्श थतांज शंकर जागी उठ्यो, तथा मुनिनुं सत्य थए-लुं वचन याद लावीने, अत्यंत हर्षथी जैन धर्मनी अनुमोदना करवा लाग्यो, पठी हस्ति पण धीमे धीमे शंकरसहित आगल चालवा लाग्यो, तथा अनुक्रमें ते वनस्थली प्रत्ये आव्यो, मदथी लिप्त थये-लढे, गंडस्थलो जेनां एवा ते वनहस्तिने शंकर सहित नगरमां प्रवेश करतो जोइने, लोको जय पामवा लाग्या, पण तेने शांतपणे चालतो जोइने, लोको आश्चर्य पाम्यां.

पठी अनुक्रमें ते हस्ति राजद्वार आगल आवी-
ने उजो रह्यो, तथा पोतानी सुढवती धीरेथी शंकर-
रने तेणे बाधारहित नीचें उतायों. ते वखतें शंकरें
तेना पाठलना जमणा पगना साथलमां सफेद रंगनुं
उँकारनुं चिह्न जोयुं, अने तेथी तेने जैनधर्मपर अ-
त्यंत श्रद्धा थई.

पठी शंकर अगाडी राजसत्ता तरफ जवा लाग्यो,
त्यारे ते हस्ति पण तेनी पाठल पाठल जवा लाग्यो.
पठी शंकर ज्यारे राजसत्ता आगल पहोच्यो, त्यारे
राजाए तेने सन्मान देइने पुढ्युं के, आ हस्ति तमो
क्यांथी तथा शामाटे लाव्या ठो; त्यारे शंकरें पोता-
नुं सघलुं वृत्तांत यथास्थित सुखपाल राजाने कही
संजलाव्युं. पठी राजाए हस्तिविद्यामां कुशल एवा
पोताना एक ज्योतिषीने बोलावी ते हस्तिनां लक्ष-
णो तपासी तेनुं फल कहेवानुं कळुं. ते ज्योतिषी
पण हस्ति आदिकनां लक्षणो तपासवामां अत्यंत
कुशल हतो, तेथी तेणें हस्तिनां लक्षणो तपासीने
कळुं के, हे राजनू, आ हस्ती अत्यंत उत्तम जा-
तिनो ठे, आना सरखां शुच लक्षणोवालो हस्ती.
कोइ प्रण्यशाली राजानेज मळे ठे, वली विशेष आ

हस्तिना पाठलना जमणा पगना साथलमां उँका-
रनुं सफेद रंगनुं चिह्न ठे, तेथी ते अत्यंत मंगल-
कारी ठे, ते हस्ति ग्रहण करवाथी, तमारी लक्ष्मी,
परिवार तथा कीर्त्तिनी अत्यंत वृद्धि थरो, एवी रीतें
मारा शास्त्रज्ञानथी मने जणाय ठे. राजाए ते स-
घलुं सत्य मानीने ते हस्ति शंकरपासेथी ग्रहण
करीं, तथा तेना बदलामां शंकरने दशलाख सोना-
मोहोरो राजाए आपी. पढी ते दिवसथी राजानी
लक्ष्मी आदिकनी अत्यंत वृद्धि थवा मांडी. शंकर
पण ते द्रव्य लेइने पोताने घेर द्वारिका नगरीमां
गयो, त्यां जइ सघलुं द्रव्य तेणें पोताना मातपि-
ताने स्वाधीन कर्युं, तथा पोतानो सघलो वृत्तांत
पण तेणें कही बताव्यो. तेमांथी अरधुं द्रव्य तेणें
पोताना नियम प्रमाणे जैनधर्मनी उन्नति करवामां
वापरवानुं पोताना पिताने कळुं, त्यारे कपिलें पण
अनुमोदनापूर्वक तेम करवा तेने आज्ञा आपी,
पण चंडातो आटलुं बधुं द्रव्य जोइने ग्रहिल (गांडी)
बनी गइ, अने तेणे शंकरने कळुं के, तेमांथी कंइ
पण द्रव्य जैनधर्म माटे खरचवा देइश नहि. तारी
मरजी होय तो, द्रव्य खरचीने तुं यज्ञादिक आ-

पणी ब्राह्मणनी क्रिया कर? पण शंकर तथा कपिलने ते वात रुची नहि, केम के तेउ वने जैन धर्मना प्रत्यक्ष माहात्म्यथी दृढ समकित्ती थया हता. पठी चंडानी आझा नहीं मानतां तेउए ते अव्यमांथी केटलाक जैन प्रासादो, प्रतिमाउं विगेरे कराव्यां, ते जोइ चंडा अत्यंत गांडी थइ गइ, तथा अंते मृत्यु पामी नरकें गइ, कपिल तथा शंकर अंते शुद्ध श्रावक धर्म पालीने स्वर्गें गया,

एवी रीतें प्रसंगोपात्त तेवा हस्तिनी कथा कही. जे हस्तीना पाठलना जमणा पगना घुंटाणपर मत्स्यना आकारनुं चिह्न होय, तेवा हस्तिने लक्ष्मी आदिकनो नाश करनारो जाणवो जे हस्तिना पाठलना जमणा पगना घुंटाणनी नीचे सफेद रंगनुं शंखने आकारें चिह्न होय, तेने कल्याणकारी जाणवो. जे हस्तिना पाठलना जमणा पगनी घुंटाणनी नीचे घणा केशो तथा मशो उगेला होय, तेवो हस्ती तेना स्वामिनुं ठ मासनी अंदर मृत्यु करे ठे. जे हस्तीना पाठलना डावा पगनी सायलमां सफेद रंगनुं चक्रने आकारें चिह्न होय, तेवो हस्ती तेना स्वामीने राज्यासन मेलवी आपे ठे, जे हस्तीना

પાઠલના ડાબા પગના સાથલમાં સફેદ રંગનું ધ્વજના
 આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો હસ્તી તેના સ્વામીને
 રણસંગ્રામમાં જય કરાવે છે, જે હસ્તિના પાઠલના
 ડાબા પગની સાથલમાં દીપકની શિખાના આકારનું
 સફેદ રંગનું ચિહ્ન હોય છે તેવો હસ્તી અગ્નિ આદિ-
 કનો ઋય ઉપજાવે છે, જે હસ્તિના પાઠલના ડાબા
 પગમાં સફેદ રંગનું પાટલનાં પુષ્પના આકારનું ચિહ્ન
 હોય, તેવો હસ્તી તેના સ્વામીની અત્યંત લક્ષ્મી
 વધારે છે. જે હસ્તિના પાઠલના ડાબા પગના ઘુંટણ-
 પર ઘણા મશો ભગેલા હોય, તેવો હસ્તી તેના સ્વા-
 મીના પરિવારનો નાશ કરે છે. જે હસ્તિના પાઠલના
 ડાબા પગના ઘુંટણની પાઠલ સફેદ રંગનું ત્રિશૂલને
 આકારે ચિહ્ન હોય છે, તેવો હસ્તી, તેના સ્વામીને
 રોગની ઉત્પત્તિ કરે છે, માટે તેવા હસ્તિને દૂરથી જ
 તજવો. જે હસ્તિના પાઠલના ડાબા પગના ઘુંટણની
 નીચે સફેદ રંગનું તીરના આકારનું ચિહ્ન હોય તેવો
 હસ્તી તેના સ્વામીને રણસંગ્રામમાં જય મેલવી આપે છે.
 તથા તેની કીર્તિ પણ અત્યંત વધારી આપે છે જે હ-
 સ્તિના પાઠલના ડાબા પગની તલીપર ઝમરના આ-
 કારનું ચિહ્ન હોય છે, તેવો હસ્તી તેના સ્વામીનું તુ-

તેના સ્વામીની લક્ષ્મીની વૃદ્ધિ કરે છે. જે હસ્તિની પીઠપર વિષમતા હોય, તથા ઘણા મશો ઝગેલા હોય, તેવો હસ્તી તેના સ્વામીની લક્ષ્મી તથા પરિવારનો પણ નાશ કરે છે; જે હસ્તિની પીઠપર અત્યંત કેશો ઝગેલા હોય, તેવો હસ્તી તેના સ્વામિના કુટુંબનો નાશ કરે છે. જે હસ્તિની ગતિ વિષમ હોય, તેવો હસ્તી ધનધાન્ય આદિકનો નાશ કરે છે. જે હસ્તિની ગતિ અત્યંત ધીમી હોય, તેવો હસ્તી દેશમાં ડુકાલ આદિકનો જય ઝપજાવે છે. જે હસ્તીની સાધારણ ગતિ અત્યંત ઝતાવટી હોય, તેવો હસ્તી તેના સ્વામીને શત્રુ તરફના સંકટમાં પાડે છે. જે હસ્તી વારંવાર ગર્જના કરતો હોય, તેવો હસ્તી તેના સ્વામિના રાજ્યનો ભ્રંશ (ખુદશ) કરે છે. જે હસ્તિની ગર્જના ગંજીર તથા વારંવાર ન થતી હોય, તેવો હસ્તી તેના સ્વામિને રણસંગ્રામમાં બેહુન મેલવી આપે છે, તથા તેની લક્ષ્મી અને પરિવાર આદિકની વૃદ્ધિ કરે છે. જે હસ્તિની ગર્જના જયંકર હોય છે, તેવો હસ્તી તેના સ્વામીના પરિવારનો નાશ કરે છે. જે હસ્તિની ગર્જના તીવ્ર તથા

कर्णने कटु लागे तेवी होय ठे, तेवो हस्ती तेना स्वामीनी लक्ष्मीनो नाश करे ठे.

एवी रीतें हस्ती परीक्षांनुं स्वरूप जाणवुं. हस्तिनीनां (हाथणीनां) लक्षणो पण तेज प्रमाणे जाणवां; पण तेपर स्वारी करवानो श्री सर्वज्ञ प्रज्जुए निषेध करेलो ठे, माटे राजा आदिकें हाथणींने स्वारी माटे नहीं राखवी वली हस्तिं पण प्रायः राजा आदिकेंज स्वारी माटे राखवा; पण बीजा गृहस्थो-ए स्वारी माटे राखवा नहीं; केमके हस्तिपर चढवाने राजाज योग्य ठे.

हवे गृहस्थोने ग्रहण करवा लायक बलदोनां लक्षणो कहे ठे.

प्रायः बलद सफेद अथवा लाल रंगनोज ग्रहण करवो पण श्याम रंगनो कल्याणनी इच्छावाला ग्रहस्थोए बलद ग्रहण करवो नहीं. बलदनी उंचाइ आगला पगनी खरीथी मांडीने ककुद सुधांनी (खुंध सुधिनी) पंचाणुं आंगुलथी मांडीने एकसो आंगुल सुधिनी होय, तेने उत्तम जातिनो बलद जाणवो; तेथी ओढी अथवा अधिकी उंचाइ होय, तो तेने कनिष्ठ जातिनो बलद जाणवो. जे बलदनी

લંવાઈ શૃંગના (શીંગડાંના) મૂલથી માંડીને પુંઠડાં સુઝાં એકસોને સાઠ આંગુલથી માંકીને એકસોને સીત્તેર આંગુલની હોય તેને ઉત્તમ જાતિનો વલદ જાણવો; તથા તેથી ઊંઠી અથવા અધિકી લંવાઈ હોય, તેને કનિષ્ઠ જાતિનો વલદ જાણવો. એવી રીતે વલદનાં સામાન્ય લક્ષણ જાણવાં.

હવે તેનાં વિશેષ લક્ષણો કહે છે.

જે વલદનાં વન્ને શીંગડાં અર્ધ ચંડ્રના આકાર સરખાં હોય, તેને ઉત્તમ જાતિનો વલદ જાણવો; તેવો વલદ તેના સ્વામિની સંપત્તિની વૃદ્ધિ કરે છે. જે વલદના શીંગડાંમાં ચીરા પડેલા હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામિની લક્ષ્મી વિગેરેનો નાશ કરે છે; જે વલદનું જમણી તરફનું શીંગડું ડાવી તરફના શીંગડા કરતાં વધારે મોટું હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામિની લક્ષ્મીનો તુરત નાશ કરે છે. જે વલદના જમણી તરફના શીંગડાપર વાલો ઝગેલા હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામિની લક્ષ્મી તથા કીર્તિનો નાશ કરે છે. જે વલદના શીંગડાંનો રંગ હાથીના અગ્ર દાંતો સરખો સફેદ હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામિની કીર્તિ તથા પરિવારની વૃદ્ધિ કરે છે. જે વલદના ડાવી વાજુના

શિંગડાપર મશો ઝગેલા હોય, તેવો બલદ તેના સ્વા-
મિને રાજ આદિકથી જય ઉપજાવે છે. જે બલદના
ડાબી તરફના શિંગડાપર સફેદ રંગનું ચક્રના આ-
કારનું ચિહ્ન હોય, તેવો બલદ તેના સ્વામિને રાજ્ય
આદિકથી લાજ મેલવી આપે છે, તથા તેની કી-
ર્તિની પણ વૃદ્ધિ કરે છે. જે બલદના બન્ને શિંગ-
ડાંના મૂલમાં મશો ઝગેલા હોય, તેવો બલદ તેના
સ્વામિના પરિવારનો નાશ કરે છે; જે બલદનાં બન્ને
શિંગડાં વાકાં ચુંકાં હોય, તેવો બલદ તેના સ્વા-
મિના ધનની હાનિ કરે છે, તથા અગ્નિ આદિકનો
પણ જય ઉપજાવે છે. જે બલદનાં બન્ને શિખડાં
ઘણાંજ ટુંકાં, ઇટલે સોલ સોલ આંગુલથી પણ ઊંઠાં
લાંબાં હોય, તેવો બલદ તેના સ્વામિને રોગ આદિ-
કનો જય ઉપજાવે છે. જે બલદનાં બન્ને શિંગડાં
વાંકાં વલીને પરસ્પર સ્પર્શ કરતાં હોય, તેવો બલદ
તેના સ્વામિની અત્યંત લક્ષ્મી વધારે છે તથા રાજ્ય
આદિકમાં તેની કીર્તિ ફેલાવે છે. જે બલદનાં બન્ને
શિંગડાંનો રંગ ચલકતા લીલા રંગનો હોય છે,
તેવો બલદ તેના સ્વામીને અકસ્માત્ અત્યંત ધનની
પ્રાપ્તિ કરે છે, તથા તેવો બલદ કોઈ અત્યંત પુણ્ય-

शालिनेज मले ठे. तेवा बलदनी कथा नीचे प्रमाणे.

पूर्व सौराष्ट्र नामना देशमां बल्लजीपुर नामना नगरमां सुबंधु नामें राजा राज्य करतो हतो; तेने सुकेशी नामनी शील आदिक अनेक गुणोथी शो-
जती राणी होती, तेज नगरमां सुजद्र नामें धनहीन सुवर्णकार (सोनी) रहेतो हतो; तेनी सुकांता ना-
मनी स्त्री होती ते स्त्री कुलवती होवाथी तेमां सत्य आदिक अनेक गुणोए आवीने विश्राम कर्यो हतो.
सुजद्र धनहीन होवाथी हमेशां शोकातुर रहेतो हतो. पण तेनी स्त्री सुकांता तेने शिखामणो आपीने तेना जीवने शांति आपती होती. तेज बन्ने उत्तम तथा जद्र स्वभावनां सुशील माणसो हतां. बली तेजने जैनधर्मपर अत्यंत श्रद्धा होती.

एक दहाडो ते बल्लजीपुर नगरमां समंतजद्र नामें आचार्य जविक जीवोरूपी कमलने सूर्यनी पेठे प्रफुल्लित करता थका आव्या. तेज पोताना प-
रिवार सहित नगरनी बहार चंपक वनमां रह्या. तेजने नमस्कार करवा माटे सुबंधु राजा परिवार सहित महोत्सवपूर्वक त्यां गयो. नगरना जविक श्रावको तथा श्राविकाज पण त्या आवी तेजमां सु-

ज्ञद्र तथा सुकांता पण जावसहित त्यां आव्यां
 हतां. तेउं निर्धन होवाशी सत्तामां सर्वनी पठाडी
 वेठां हतां; केसके आदरमान धनने अधीन होय ठे.
 पण झानी एवा श्री समंतज्ञद्र आचार्यें तेमने नम-
 स्कार करतांजोइ, जविक जीव जाणीने मोटा श-
 ब्दशी धर्मलाजनी आशिष दीधी. पठी आचार्य
 महाराज देशना देवा लाग्या के, हे जव्य प्राणीउं,
 मनुष्य जवने अमूख्य जाणीने तेने धर्मकार्यो विना
 निरर्थक गुमाववो नहीं केसके, जे धर्मसाधन मनु-
 ष्य जवमां थाय ठे, तेवुं धर्मसाधन बीजी योनियोमां
 उत्पन्न थवाशी प्राणियोशी बनी शकतुं नशी. एवी
 रीतें अनेक प्रकारनो धर्मोपदेश आचार्य महाराजें
 कयों. एवी रीतनो धर्मोपदेश सांजलीने राजा तथा
 राणी शिवाय सर्व लोको पोतपोताने स्थानकें गया.
 आचार्य महाराजें सुज्ञद्र तथा सुकांताने जे मोटा
 शब्दशी धर्मलाज दीधो हतो, तेथी राजाना मनमां
 आश्चर्य थयुं हतुं; अने तेविषे आचार्य महाराजने
 पुठवानुं तेने मन थयुं हतुं. सघला लोको गयाबाद
 राजाए हाथ जोडीने आचार्य महाराजने विनति
 करी के, हे स्वामी, आपें पेहेला निर्धन सुवर्णकार

तथा तेनी स्त्रीने मोटा शब्दथी शामाटे धर्मलाज दीधो ? तेविपे मारा मनमां आश्चर्य थाय ठे, माटे आप कृपा करी मने तेनुं कारण जणावशो.

ते सांजद्वी आचार्य माहाराजें कळुं के, हे राजन् ! पूर्वे आज नगरमां समुद्रदत्त नामें एक वणिक रहेतो हतो; तेने कल्याणवती नामनी स्त्री हती, वद्वी तेज नगरमां दरिद्रताने वद्वज्ज एवो वद्वज्ज नामनो एक ब्राह्मण रहेतो हतो; तेने समुद्रदत्त साथे मित्राश् हती; वद्वज्जनी स्त्री परण्या पठी तुरतज मृत्यु पामी हती; तेनी पासे फक्त वसो सोना मोहोरो हती; तेथी तेणें विचार्युं के जोहुं देशांतर जश् वधारे धननहीं कमाजं, तोहुं अत्यंत दुःखी थश्श.

एक दहाडो आ नगरमां नृगुकछनो कोश् व्यापारी केटलांक वहाणो लेश्ने वेपार करवा माटे आव्यो तेणे अही पोतानां करीयाणां वेचीने, तथा बीजां नवां जरीने, पोताना देश तरफ पाठा फरवानो विचार कयो, ते वखतें तेणें वद्वज्जपुरमां एवी उद्घोषणा करावी के, जेजने रत्नद्वीपें जवुं होय, तेजने अमारा वहाणमां वगर जाडे लेश् जश्शुं, तथा रस्तामां तेजने जोजन आदिक पण आपी-

शुं. ते उद्घोषणा सांजलीने वद्वज्जें विचार्युं के, देशांतर कमावा जवा माटे आ अवसर ठीक ठे; एम विचारि तेणें पोताना मित्र समुद्रदत्तने कहुं के हे मित्र, हुं आ व्यापारीना वहाणमां बेसीने रत्नछीपें धन कमावा माटे जाइश; अने आ वखते मारी पासे बसो सोना मोहोरो ठे, तेमांथी दश सोना मोहोरो हुं साथे लेइ जइश; अने बाकीनी एक सो ने नेवुं सोनामोहोरो हुं तमारी पासे राखी जइश; अने ज्यारे हुं पाठो आवीश त्यारे लेइश. समुद्रदत्तें पण तेम करवाने कबुल कर्युं. पढी वद्वज्ज तो ते व्यापारीना वहाणपर चडीने रत्नछीपें गयो.

अहीं समुद्रदत्तने पोताना व्यापारमां घणुं नुकशान थयुं, अने तेशी पोते धनहीन थइ गयो; त्यारे तेणे पोतानी स्त्रीने कहुं के, आपणी पासे वद्वज्जनी जे सोनामोहोरो ठे, तेमांथी ते आवतां सूधिमां व्यापार करियें; अने ते आवशे त्यारे तेने सोंपीशुं. ते सांजली कढ्याणवतीए कहुं के, आपणे तेम तो करवुं उचित नहीं; केमके, ते आपणपर विश्वास राखीने आपणे त्यां थापण मेळी गयो ठे; माटे जो वली पण खोट जाय, तो आपणी कीर्तिनो

मलशे; ते बलद अकस्मात् अत्यंत धननी तेने प्राप्ति करी आपशे, केमके तेना शिंगडाऊनो रंग चलकता व्हीला रंगनो थशे; तेवा वेलने श्री अरिहंत प्रजुए अकस्मात् धननी प्राप्ति अवामां निमित्तरूपें कहेवो ठे; वली ते वन्ने माणसो जव्य जीवो ठे; तेउने धन मदया वाद पांच वर्षो पठी तेउ वैराग्य पामी दीक्षा लेशे, तथा अहींथी स्वर्ग जइ, महाविदेहमां उत्पन्न थइ मोक्षें जशे.

एवी रीतनी श्री आचार्य महाराजनी वाणी सां-
जलीने राजा अत्यंत हर्षित थयो थको पोताने स्थानकें गयो; पठी तेज वखते सुबंधु राजाए सुज-
झने बोलावी कहुं के, तारी गाय जे बच्चांने प्रसवे,
ते बच्चां मने आपजे, तेना बदलामां हुं तने पांच
लाख सोनामोहोरो आपीश. ते सांजली सुजझने
तो आश्चर्य थयुं, अने मनमां विचारवा लाग्यो के,
राजा कंझक केफना निशामां वके ठे; तेने विचार क-
रतो जोइ राजाए तेने कहुं के, हे सुजझ, तुं वि-
चार नहीं कर ? हुं जे मारा मुखमांथी बोव्यो तुं,
ते हुं तने आपीशज. पठी सुजझें तो पोताने घेर
जइ पोतानी स्त्री सुकांताने सघलो वृत्तांत कही सं-

जलाव्यो; सुकांता बहुज विचक्षण हती, तेथी तेणी
 ए अनुमान कर्युं के, आ बाबतमां कंश्क पण नेद
 ठे; पठी तेणीए अनुमान कर्युं के, आचार्य महारा-
 जें आपणने आजे जे मोटा शब्दथी धर्मलाज दीधो
 ठे, ते खरेखर कंश्क पण शुजने सूचवनारो ठे; वली
 आपण सघलां त्यांथी ज्यारे उठ्यां, त्यारे राजा तथा
 राणी गुरु माहाराज पासे बेठां हतां, माटे आप-
 णाविषे गुरु महाराजें कंश्क पण तेउने कहेलुं होवुं
 जोश्ये, तथा आ गायना वत्सनुं पण उत्तम माहा-
 त्म्य होवुं जोश्ये; केम के, ते शिवाय राजा तेनी
 मागणी करे नहीं;

पठी थोडाज दिवसो गया बाद ते गायें शुज
 लक्षणवाला तथा विशेषमां चलकता लीला रंगना
 शृंगयुगलवाला एक वत्सने जन्म आप्यो; सुजडें
 पण ते वृत्तांत राजाने जइ निवेदन कयों, राजा पण
 परिवार सहित सुजडने घेर आव्यो, तथा आचार्य
 महाराजें कहेलां लक्षणोवालो तेने जोइने अत्यंत
 आनंद पामवा लाग्यो, तथा जैनधर्मनी अत्यंत प्र-
 शंसा पण करवा लाग्यो, पठी तेणें सुजडने पांच
 लाख सोनामोहोरो आपीने, ते वत्स तेणें खरीद

क्यों, तथा पोताना राज्य दरवारमां लावी तेनी सं-
जाल माटे तेणें पोताना सुजटोने हुकम कर्चो, सु-
जटो पण राजानी आज्ञा प्रमाणे घणीज चीवटथी
तेनी साल संजाल करवा लाग्या. तथा ते दिवसथी
राजानी लक्ष्मी विगेरेनी पण अत्यंत वृद्धि थवा लागी.

अर्हीं सुवर्णकार पण पोताने अकस्मात् मलेला
धनथी आनंदित यश्ने दृढ रीतें धर्मकार्यो करवा
लाग्यो, पांच वर्षो गया बाद ते सुवर्णकार तथा तेमी
स्त्रियें वैराग्य पामीने, पोतानुं सघलुं धन शुच मागें
खरचीने चारित्र लीधुं. केटलांक वर्षो सुधि अति-
चाररहित चारित्र पालीने वझे प्राणियो देवलोके
गयां, त्यांथी चवीने महाविदेहमां उत्पन्न यश्ने
तेज मोर्के जशे.

एवी रीतें प्रसंगोपात्त तेवा वलदनी कथा कही.

जे वलदना कपालमां सफेद रंगनुं शंकुना आ-
कारनुं चिह्न होय ठे, तेने उत्तम जातिनो वलद
जाणवो, तेवो वलद तेना स्वामिने राज्यतरफनुं
सुख मेलवी आपे ठे. जे वलदना कपालमां सर्पने
आकारें सफेद अथवा लाल रंगनुं चिह्न होय, तेवो
वलद तेना स्वामिने परदेश गमन करावे ठे, तथा

ત્યાં તેને અત્યંત સંકટમાં પાડે છે. જે બલદના કપાલમાં સફેદ રંગનું પદ્મના આકારનું ચિહ્ન હોય છે, તેને ઉત્તમ જાતિનો બલદ જાણવો, તેવો બલદ તેના સ્વામીને ધનની તથા કીર્તિની પ્રાપ્તિ કરાવે છે. જે બલદના કપાલમાં પીલા સોનેરી રંગનું ઝ્રમરને આકારે ચિહ્ન હોય, તેવો બલદ તેના સ્વામીની લક્ષ્મીનો નાશ કરે છે, તથા તેને અત્યંત સંકટમાં નાખે છે. જે બલદના કપાલમાં લાલ અથવા સફેદ રંગનું શંખના આકારનું ચિહ્ન હોય છે, તેવો બલદ તેના સ્વામીને જલમાર્ગે પર્યટન કરાવે છે, તથા તેને વ્યાપારમાં અત્યંત ધન મેલવી અપાવે છે. જે બલદના કપાલમાં કલશના આકારનું સફેદ રંગનું ચિહ્ન હોય, તેને મહામંગલકારી જાણવો, તેવો બલદ તેના સ્વામીની લક્ષ્મી તથા કીર્તિની વૃદ્ધિ કરે છે. જે બલદના કપાલમાં શ્યામ રંગનું મુશલના આકારનું ચિહ્ન હોય છે, તેવો બલદ તેના સ્વામીના પરિવારનો તથા લક્ષ્મીનો પણ નાશ કરે છે. જે બલદના કપાલમાં સફેદ રંગનું મૂશલના આકારનું ચિહ્ન હોય છે, તેવો બલદ અગ્નિ આદિકનો જય ઉપજાવે છે. માટે તેવા બલદને તજવો. જે બલદના કપાલમાં

કાલા રંગનું નોલીયાના આકારનું ચિહ્ન હોય છે, તેવો વલદ તેના સ્વામીને મૃત્યુ સંવંધિ જય ઉપજાવે છે. જે વલદના કપાલમાં લાલ રંગનું ધનુષના આકારનું ચિહ્ન હોય છે, તેવો વલદ તેના સ્વામીને રાજ્યલક્ષ્મીની પ્રાપ્તિ કરે છે, પણ જો તે ધનુષમાં વાણ-ચડાવેલું હોય, તો રાજ્યલક્ષ્મીની પ્રાપ્તિ કરાવીને શત્રુને હાથે તેનો સંહાર કરાવે છે. જે વલદના કપાલમાં લાલ રંગનું પદ્મ કોશના આકારનું ચિહ્ન હોય તેવો વલદ તેના સ્વામિની લક્ષ્મીની તથા કીર્તિની પણ અત્યંત વૃદ્ધિ કરે છે. જે વલદના વસ્ત્રે કાનો સિદ્ધા ઝંચા રહેતા હોય, તથા શ્રણી શુદ્ધ હોય, તેને અત્યંત ઉત્તમ જાતિનો વલદ જાણવો; તેવો વલદ કોઈ જાગ્યશાલિનેજ મલે છે, તેવો વલદ તેના સ્વામિની કીર્તિ લક્ષ્મી તથા પરિવારની અત્યંત વૃદ્ધિ કરે છે, તથા તેને મૃત્યુ પર્યંત સુખી અવસ્થામાં રાખે છે, જે વલદનો જમણો કાન ડાવા કાનથી વધારે લાંબો હોય છે, તેવો વલદ તેના સ્વામીના પરિવારનો નાશ કરે છે, અથવા તેને અગ્નિ આદિકનો જય ઉપજાવે છે, જે વલદના ડાવા કાનપર ઘણા મશો ઝગેલા હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામિના સંતાનોનો

નાશ કરે છે, તથા રાજ્ય આદિકનો તેને જય ઉપ-
 જાવે છે, જે બલદના ડાબી તરફના કાનમાં ફાટો
 પડેલી હોય છે, તેવો બલદ તેના સ્વામિની સંપત્તિનો
 નાશ કરે છે. જે બલદના જમણા કાનની અંદરના
 જાગપર સફેદ રંગનો લીસોટો હોય, તેવો બલદ
 તેના સ્વામિને જલનો જય ઉપજાવે છે, જે બલદના બન્ને
 કાનોપર ઉપરના જાગમાં લાલ રંગના લીસોટા હોય,
 તેવો બલદ તેના સ્વામીને શત્રુ તરફનો જય ઉપ-
 જાવે છે; તથા તેને મહાસંકટમાં નાંખે છે. જે બ-
 લદની નાશિકાપર બિલકુલ લાલ હોય, તે-
 વો બલદ અત્યંત ઉત્તમ જાતિનો જાણવો; તેવો બ-
 લદ તેના સ્વામિને સ્ત્રી તરફનું સુખ વધારી આપે છે.
 તથા તેની લક્ષ્મીની પાળ વૃદ્ધિ કરે છે, જે બલદના
 કંઠની નીચે સફેદ અથવા લાલ રંગનું ચક્રના આ-
 કારનું ચિહ્ન હોય, તેવો બલદ તેના સ્વામીની લ-
 ક્ષ્મીની વૃદ્ધિ કરે છે, જે બલદનો આગલનો જમણો
 પગ ડાબા પગથી જરા નાનો હોય, તેવો બલદ તેના
 સ્વામીને જયંકર રોગની પ્રાપ્તિ કરે છે, માટે પોતાનું
 શ્રેય ઇચ્છતા માણસે તેવો બલદ ગ્રહણ કરવો નહીં.
 જે બલદનો આગલો જમણો પગ જરા ઓડંગાતો હોય,

તેવો વલદ તેના સ્વામીનું ઠ માસની અંદર મૃત્યુ નિ-
 પજાવે છે. જે વલદના આગલા જમણા પગની જાં-
 ગમાં સફેદ રંગનું યોનિના આકારનું ચિહ્ન હોય,
 તેવો વલદ તેના સ્વામીના પરિવારનો તુરત નાશ
 કરે છે. જે વલદના આગલા જમણા પગની જાંગમાં
 લાલ રંગનું ધ્વજને આકારે ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ
 તેના સ્વામિની કીર્તિને ચારે દિશામાં ફેલાવે છે;
 જે વલદના આગલના જમણા પગની જાંગમાં ગુલાબના
 રંગ જેવા તથા કોમલ વાલ હોય છે, તેવો વલદ
 વાસુદેવને જ પ્રાપ્ત થાય છે જે વલદના આગલા જમણા
 પગની જાંગમાં સફેદ રંગનું ત્રિશૂલના આકારનું ચિહ્ન
 હોય છે, તેવો વલદ, તેના સ્વામિને શત્રુ તરફનો જય
 ઉપજાવે છે, જે વલદના આગલા જમણા પગના ઘું-
 ટણપર સફેદ રંગનું શંખના આકારનું ચિહ્ન હોય
 છે, તેવો વલદ તેના સ્વામીની કીર્તિનો ફેલાવો કરે
 છે. જે વલદના આગલના જમણા પગના ઘુંટણની
 નીચે સફેદ રંગનું વલયને આકારે ચિહ્ન હોય તેવો
 વલદ તેના સ્વામીને ચક્રવર્તિપણાનું રાજ્ય અપાવે
 છે. તેવા વલદની પ્રસંગોપાત્ત કથા કહે છે.

પૂર્વે આજ જંબૂદ્વીપના ઝરતનામેં દેવમાં કો-

शल नामना देशमां शंखपुरी नामें नगर हतुं; त्यां पद्मशेखर नामें राजा राज्य करतो हतो, ते राजानी पद्मावती नामें राणी होती. तेज नगरमां ते राजानो कुटुंबी रणवीर नामें एक द्वात्री रहेतो हतो. तेने यशोमती नामें स्त्री होती. पद्मशेखर राजाए कंठ का-
रणसर ते रणवीरनो गरास खुंचवी लीधो हतो, अने तेथी ते गरीबी हालतमां आवी पड्यो हतो अनु-
क्रमें यशोमतीने गर्ज रह्यो. एक दिवसें शेष रात्रि
यें चक्रवर्तिने सूचवनारां चौद स्वप्नो यशोमतीए,
दीठां, पण पोते गरीबी हालतमां होवाथी हमेशां
चिंतामांज मग्न रहेती होती, तेथी तेणीए ते स्व-
प्नो वृत्तांत कोशने पण कह्यो नहीं. पठी अनुक्रमें
समय संपूर्ण थये तेणीए एक महातेजस्वी पुत्रने
जन्म आप्यो; तेनुं नाम मातपिताए तेनां महाते-
जस्वीपणाने अनुसारें चंद्रशेखर राख्युं. जेम जेम
चंद्रशेखर मोटो थतो गयो, तेम तेम रणवीरनी सं-
पत्ति पण वृद्धि पामवा लागी. चंद्रशेखर धनुर्विद्या
आदिक शस्त्र कलाउमां महाप्रवीण थयो.

एक दहाडो ते शंखपुरी प्रत्ये गुणसूरि नामें के-
वली महाराज पधार्या, अने नगरीनी बहारना आ-

वचन याद आव्युं; ते गाय वत्सने जन्म आपीने
 लुरतज मृत्यु पामी. पठी चंद्रशेखरें मनमां दया
 लावीने, ते वत्सने उचकी लीधो; तथा तेने ते पो-
 ताने घेर लाव्यो. पठी रणवीरें तेना आगला जमणा
 पगमां घुंटाणीचे सफेद रंगनुं बलय जोड्ने केव-
 लिनां वचननो वधारे आदरसत्कार करवा लाग्यो.
 राजाने पण आ वृत्तांतनी खबर पडवार्थी, तेणें रण-
 वीरने बोलावीने आदरमानपूर्वक तेनो गरास तेने
 सोंपी आप्यो. अनुक्रमें ते वत्स वृद्धि पामवा लाग्यो,
 तेनी साथे चंद्रशेखरना घरमां लक्ष्मीनी पण वृद्धि
 थवा लागी. अने ते धनथी तेणें पोतानुं केटळुंक ल-
 शकर वधार्युं. एक दहाडो तेनी आयुधशालामां च-
 करत उत्पन्न थयुं; तथा एवी रीतें सघलां रत्नो उ-
 त्पन्न थयां, पठी तेणें पदखंभ पृथ्वी सार्धी; अने
 एवी रीतें तेवा बलदना लाजथी तेने अकस्मात् च-
 क्रिपणुं मढ्युं, अनुक्रमें रणवीर, यशोमती, तथा
 चंद्रशेखर पण धर्मध्यानपूर्वक काल करीने चोथे
 देवलोकें गयां, तथा त्यांथी चवी आज जरत दे-
 वमां मनुष्यपणे उत्पन्न थइ, दीक्षा लेइ केवल
 पामी मोर्हे गयां.

एवी रीतें प्रसंगोपात्त तेवाबलदनी प्राप्तिथी यता फलनी कथा कही.

जे बलदना आगलना जमणा पगनी खरीना मूलमां सफेद रंगनुं अर्ध चंद्रना आकारनुं चिह्न होय, तेवो बलद तेना स्वामीनी संपत्तिनी वृद्धि करे ठे, पण ते अर्धचंद्र सरखा आकारमां वच्चे फाट पडेली होय, तो ते लक्ष्मीनो नाश करे ठे, जे बलदना आगलना डाबा पगनी जांगमां लाल रंगनुं कूर्मना (काचबानां) आकारनुं चिह्न होय, तेवो बलद तेना स्वामिनी लक्ष्मीने स्थिर करे ठे, जे बलदना आगलना डाबा पगनी जांगमां सफेद रंगनुं बाणना आकारनुं चिह्न होय ठे, तेवो बलद तेना स्वामीने रणसंग्राममां शत्रु तरफથી पराजय अपावे ठे. जे बलदना आगला डाबा पगनी जांगमां लाल रंगनुं दीपकनी शिखाना आकारनुं चिह्न होय ठे, तेवो बलद तेना स्वामिने अग्निनो त्रास उपजावे ठे. जे बलदना आगला डाबा पगनी जांगमां सफेद रंगनुं गદાના આકારનું ચિહ્ન હોય ઠે, તેવો બલદ તેના સ્વામીનું એક વર્ષની અંદર મૃત્યુ નિપજાવે ઠે, તે વાત સંદેહ વિનાની ઠે. જે બલદના આગલના ડાબા

પગની જાંગમાં સફેદ રંગનું કમલના આકારનું
 ચિહ્ન હોય છે, તેવો વલદ તેના સ્વામીને અત્યંત લ-
 ક્ષ્મીની પ્રાપ્તિ કરે છે. જે વલદના આગલના ડાવા
 પગના ઘુંટણની પાઠલના જાંગમાં લાલ રંગનું મૂ-
 શના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના સ્વા-
 મીને ઘણા સુવર્ણની પ્રાપ્તિ કરાવી આપે છે. જે વલ-
 દના આગલના ડાવા પગના ઘુંટણપર લાલ રંગનું
 કમલના વીજ સરખા આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો
 વલદ તેના સ્વામીને જલનો જય ઉપજાવે છે. જે વ-
 લદના આગલના ડાવા પગના ઘુંટણમાં સફેદ રંગનું
 શંખના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના સ્વા-
 મીને અકસ્માત્ ધનની પ્રાપ્તિ કરાવે છે. જે વલદના
 આગલના ડાવા પગની ઘુંટણમાં સફેદ રંગનું પુષ્પના
 આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીની લ-
 ક્ષ્મીનો નાશ કરે છે. જે વલદના આગલના ડાવા
 પગની ઘુંટણની નીચે લાલ રંગનું મુશલનાં આકારનું
 ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામિનું એક વર્ષની અં-
 દર મૃત્યુ નિપજાવે છે. જે વલદના આગલના ડાવા
 પગના ઘુંટણની નીચે ઘણા લાંબા વાલોઝગેલા હોય,
 તેવો વલદ તેના સ્વામિના પરિવારનો નાશ કરે છે.

જે બલદના આગલના ડાબા પગની खरीपर સફેદ રંગનું યોનિના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો બલદ તેના સ્વામિના પરિવારની વૃદ્ધિ કરે છે. જે બલદના આગલના ડાબા પગની खरीના મૂલમાં ઘણા મશો ઊગેલા હોય, તેવો બલદ તેના સ્વામિની લક્ષ્મીનો તુરત નાશ કરે છે. જે બલદના આગલના ડાબા પગની खरीના મૂલમાં ઘણા ચીરા પડેલા હોય, તેવો બલદ તેના સ્વામિને રાજ્ય આદિકનો જય ઉપજાવે છે. જે બલદના આગલના બન્ને પગની खरीનો રંગ હાથીદાંત સરખો સફેદ હોય, તેવો બલદ તેના સ્વામિને વ્યાપાર આદિકમાં ઘણોજ લાભ મેલવાવી આપે છે. જે બલદના આગલના બન્ને પગોની વચ્ચે સફેદ રંગનું ગદાના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો બલદ તેના સ્વામિના પરિવારની વૃદ્ધિ કરે છે, તથા તેની કીર્તિ ચોતરફ ફેલાવે છે. જે બલદના આગલના બન્ને પગોની વચ્ચેના જાગમાં લાલરંગનું અંકુશના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો બલદ તેના સ્વામિના રોગ આદિકનો અત્યંત જય ઉપજાવે છે; માટે તેવો બલદ પોતાનું શ્રેય ઇચ્છનાર ગૃહસ્થોએ રાખવો નહીં. જે બલદના ઉદરના જાગપર સફેદ રંગનું પતાકાના આ-

कारनुं चिह्न होय, तेवो बलदत्तेना स्वामिनी कीर्ति
फेलावे ठे. पण जो ते पताका ध्वजदंरुसहित होय,
तो तेवो बलदत्तेना स्वामिने अखुट लक्ष्मी अक-
स्मात् मेलवी आपे ठे.

तेवा बलदत्तानी प्रसंगोपात्त कथा कहे ठे. पूर्वे श्री
मलय नामना देशमां इरावती नामें नदीने कीनारे
मंडलपुर नामें नगर હતું. त्यां अजितसेन नामें क-
त्रिय राजा राज्य करतो હતો. ते राजाने जितप्रजा
नामनी राणी હતી. तेजने समरसिंह नामનો एक
युवान् અને गुणवान् पुત્ર હતો. તથા કનકસુંદરી
નામેં એક મહારૂપવતી તથા કલાના તો ચંદ્રમાર
સરિખી એક પુત્રી હતી. કનકસુંદરીને યુવાવસ્થામાં
આવેલી જોડને, રાજાએ તેના લગ્ન માટે સ્વયંવરમં
રૂપ રચાવ્યો. તથા ત્યાં અનેક દેશના રાજકુમા-
રોને પધારવાને આમંત્રણો મોકલ્યાં. પછી તે સઘલા
રાજકુમારો તથા મોટા મોટા કરોડપતિ શાહુકાર
રોના પુત્રો પણ ત્યાં એકઠા થયા.

હવે તેજ મંડલપુર નગરમાં કુલવાન્ પણ ધન
રહિત સુંદર નામનો વણિક રહેતો હતો. તેને ક-
લાવતી નામેં સ્ત્રી હતી. તથા તેજને કુસુદ નામેં

पुत्र हतो. कुमुद महास्वरूपवान् देवकुमार सरिखो हतो. तेम ते पुरुषनी बहुतेरे कलार्जमां प्रवीण हतो. राजकुमारी कनकसुंदरी तथा कुमुद बन्ने बालपण्थी एकज पाठशालामां अज्यास करतां. बन्नेनी वय पण सरखीज हती. तेउने त्यां परस्पर अत्यंत प्रेम बंधायो हतो. कुमुद कनकसुंदरी पर अत्यंत प्रीति राखतो हतो. अने कनकसुंदरी पण तेनापर अतिशय प्रीति राखती हती. तथा तेउ बन्नेना मनमां परस्पर लग्न करवानाज विचारो घो-
लाया करता हता.

हवे स्वयंवर मंडपमां सघला लोकोनी साथे कुमुद पण पोतानी गरिबी हालतने अनुसारें सादो पो-
शाक पेहेरीने गयो. तथा एक खुणामां जडने दूरना एक मंचापर जड बेठो. सघला राजकुमारो तथा शेठ शाहुकारोना पुत्रोपण अमूल्य वस्त्र तथा आ-
भूषणो पेहेरीने पोतपोताने उचित स्थानकें बेठा हता. तेज वखते राजकुमारी पण जाणे देवकुमा-
रीज होय नहीं, तेम मनोहर वस्त्र तथा आभूषणो पेहेरीने, पोतानी साहेलीनी साथे स्वयंवर मंडपमां आवी पहोंची. तेणीना हाथमां मनोहर रत्नजडित

वरमाला हत्ती. तेणीनुं दिव्य स्वरूप जोइने सघला लोको आश्चर्य सहित मदन वाणना प्रहारथी व्याकुल थवा लाग्या. सघलार्जनी दृष्टि तेणीना चंद्र सरखा मुखपर एकी बखते पडवा लागी. सघला लोको पोतपोतानां वस्त्र आचूपण विगेरे सारी रीतें संजालथी शरीरपर गोठववा लाग्या.

पठी कुमारीनी साथे आवेली महाचतुर साहेली एकेक राजकुमार तथा शाहुकारोना पुत्रो पासे तेणीने लेइजइने, तेजनां रूप, गुण, कुल, धन, कीर्त्ति विगेरेनुं वर्णन करवा लागी; पण राजकुमारी ते सघलार्जने विपे कइने कइं पण दूपण कहाडवा लागी एवी रीतें चालतां थकां राजकुमारी कुमुद पासे आवी पडोची. कुमुदना तेजस्वी स्वरूपने जोइने कनकसुंदरीनां रोमांच प्रेमे करीने प्रफुल्लित थयां; कामदेव पण पोतानो अवसर आवेलो जाणीने, तेणीने पोताना वाणोथी प्रहार करवा लाग्यो; अने तेथी ते कंपवा लागी. तेणीना शरीरपर अने मुख्यत्वे करी तेणीना अर्ध चंद्र सरखाश्वेत कपालपर मनोहर मोतीजना कणसरखां पसीनानां विंडुर्त ज्वकवा लाग्यां; पठी जाणे कामदेवनी प्रे-

रणायीज होय नहीं, तेम तेणीए पोताना हाथमां रहेली वरमाला कुमुदना नाजुक कंठनी अंदर आ-रोपण करी.

आ बनाव जोइ सघला राजकुमारो तथा शेठ शाहुकारना पुत्रो अत्यंत क्रोधातुर थया. तथा हा-हाकार शब्द करवा लाग्या. राजा पण क्रोधातुर थइ कनकसुंदरीने कहेवा लाग्यो के, हे पुत्रि ! तें आवा निर्धन पतिने वरीने मारी कीर्त्तिनो नाश कर्यो. ते सांजली कनकसुंदरीए कह्युं के, हे पिताजी ! मारो प्रेम जेनापर लाग्यो हतो, ते पति में पसंद कर्यो ठे, कदाच ते धनरहित हशे, तो पण हवे ते मारे मन तो देवतुल्य ठे. राजाए पुत्रीनो आग्रह जोइने कंइ पण महोत्सव कर्थाविना कुमुदनी साथे तेणीने परणावी. वली तेणें पुत्रीने दायजामां पण कंइ आप्युं नहीं. आशी कनकसुंदरीनी माताने घणो खेद थयो. तेणीए राजाने कह्युं के, हे स्वामि ! तमो कनकसुंदरीने तेणीनी आजीविका चाले तेठलुं धन तो जरूर आपो; पण क्रोधना आवेशशी राजाए राणीनुं वचन पण मान्युं नहीं. तेथी राणी पण हमेशां दिलगिरि सहित रहेवा लागी.

हवे कनकसुंदरी अत्यंत प्रेमवाली थइ थकी कुमुदने घेर रहेवा लागी. कनकसुंदरी स्त्रीजनी चोसठे कलामां प्रवीण, महास्वरूपवती, तथा शील आदिक अनेक गुणोने धारण करनारी हती. तेणीनी जैनधर्म पर अत्यंत श्रद्धा हती. श्राविकानां शुद्ध आचरणो पालती हती. हमेशां ते जिनमंदिरमांजइ शुद्ध जावथी श्री वीतराग प्रभुनी पूजा करती हती तथा धर्मगुरु पासे जइ विनयथी हमेशां धर्मदेशना सांजलती हती. कुमुद पण तेणीनी संगतथी सम्यक्त्व पामीने हमेशां देवगुरुनी नक्ति करवा लाग्यो. धनहीन पणाथी शोकातुर रहेता कुमुदने कनकसुंदरी वारंवार दिलासो आपती; तथा कहेती के, हे स्वामि, पूर्वे वांधेल एवां लाजांतराय कर्मना डलीआर्जनो ज्यारे नाश थशे, त्यारे लक्ष्मी मारी पेठेज तमोने पोतानी मेले आवीने वरशे.

एवी रीतें केटलाक दिवसो वीत्यावाद ते नगरमां प्रमोदसूरि नामें केवली महाराज पधार्या. तेमनी पासे धर्मश्रवण करवाने नगरनां नव्य लोको जवा लाग्या. एक दहाडो कनकसुंदरी तथा कुमुद पण त्यां धर्मश्रवण करवाने गया. अत्यंत जावपूर्वक

केवली महाराजने नमस्कार करीने तेउ त्यां धर्म-
श्रवण करवाने बेठां. केवली महाराजें पण तेउने
ज्ञाविज्ञव्य जाणीने मधुर ध्वनिशी धर्मदेशना दीधी.

धर्मदेशना सांजळ्याबाद कनकसुंदरीए हाथ
जोडीने केवली महाराजने विनति करी के, हे प्र-
ज्ञो ! आ ज्ञवमां अमारां पूर्वोपार्जित लाजांतराय क-
र्मनां बंधनो त्रुटशे के नहीं ? ते आप कृपा करीने
कहेशो. ते सांजळी केवली प्रभुए तेमने जैन धर्मनो
उद्योत करनारा जाणीने कह्युं के, हे कनकसुंदरि,
तारा स्वामिने घेर जे एक उत्तम लक्षणवाला व-
त्सनो जन्म थशे; ते वत्सना उदर जागपर ध्वज-
दंडसहित सफेद रंगनुं पताकानुं चिह्न होशे, ते
वत्सना जन्म दिवसशी तमारां बन्नेनां लाजांतराय
कर्मानो नाश थशे.

एवी रीतनां केवली प्रभुनां वचनो सांजळीने
बन्ने अत्यंत हर्षित थयां थकां पोताने घेर आव्यां.
केवली महाराज पण अन्य जगोए विहार करीगया.

अनुक्रमें त्रण महिनाउ गया बाद केवली प्रभुए
कहेला लक्षणवाला एक वत्सनो तेउने घेर रहेली
गायें जन्म आप्यो. ते जोइ तेउ अत्यंत हर्षित थयां.

પઠી તે ગાયના અશુચિ પદાર્થોને ઢાટવા માટે કુમુદ નજદિકની જૂમિ खोदવા लाग્યો; તે જમીનમાં થોડું खोद्या बाद सोनामोहोरोથી जरेली एक कडा तेणें जोइ. तुरतज तेणें कनकसुंदरीने ते वृत्तांत जाहेर कयों. ते जोइ कनकसुंदरी कहैवा लागी के, हे स्वामि, केवली प्रजुनी वाणी अन्यथा थायज नहीं. पठी तेउए ते कडा कहाडीने तपासी, तो तेनी अंदरથી एक लक्ष सोनामोहोरो निकली. पठी ते सोनामोहोरोमांથી व्यापार करतां कुमुदनी पासें करोडो सोनामोहोरो थइ. राजा तथा राणीने पण ते वृत्तांतनी खबर पडवायी तेउ अत्यंत हर्षित थइ, जैन धर्मनी अनुमोदना करवा लाग्या; तथा कनकसुंदरी अने कુमुदने पोતાની पासે वोलावीने, राजायें पोताना अपराधनी क्षमा मागी.

હવે કુમુદ તથા કનકસુંદરી પોતાનું ડ્રવ્ય શુદ્ધ માર્ગે વાપરવા લાગ્યાં. તેઉંણે શત્રુંજય આદિક તીર્થો-પર મનોહર જૈનપ્રાસાદો વંધાવ્યા. તથા જૈનધર્મનો અત્યંત મહિમા વધાર્યો. ઠેવડેં રાજા રાણી, કુમુદનાં માતપિતા, કુમુદ, તથા કનકસુંદરીએ પણ દીક્ષા લીધી. ઘણા કાલ સુધિ આકરાં તપો તપીને તેઉં

स्वर्गे गयां. त्यांथी चवी केटलाक जवोमां जमीने
 अंतें मोक्षपदने प्राप्त थशे. एवी रीतें प्रसंगोपात्त
 तेवा बलदनी कथा कही. जे बलदना उदरजागपर
 श्याम रंगनुं नकुलना (नोद्वीआंना) आकारनुं चि-
 ह् होय, तेवो बलद तेना स्वामीनी लक्ष्मीनो तुरत
 नाश करे ठे. जे बलदना उदरजागपर लाल रंगनुं
 बीजुना आकारनुं चिह् होय, तेवो बलद तेना स्वा-
 मिना परिवारनो नाश करे ठे. जे बलदना उदरजा-
 गपर सफेद रंगनुं कलशना आकारनुं चिह् होय,
 तेवो बलद तेना स्वामिनी लक्ष्मी विगेरेनी वृद्धि क-
 रे ठे. जे बलदना उदर जागपर बिलकुल केश नथी
 होता, तेवो बलद तेना स्वामिने मरणांत कष्टमां
 पाडेठे. जे बलदना उदर जागपर श्याम रंगनुं शु-
 कना (पोपटना) आकारनुं चिह् होय, तेवो बलद
 तेना स्वामिना धन तथा परिवारनो तुरत नाश करे-
 ठे. जे बलदना उदर जागपर जमणी बाजुना पड-
 खामां लाल रंगनुं शंखना आकारनुं चिह् होय, ते-
 वो बलद तेना स्वामिनी कीर्तिनी अत्यंत वृद्धि क-
 रेठे. जे बलदना उदर जागपर जमणी तरफना पा-
 सामां श्याम रंगनुं योनिना आकारनुं चिह् होय ठे,

તેવો વલદ તેના સ્વામિના પરિવારની વૃદ્ધિ કરે છે. જે વલદના ઉદર જાગપર જમણી તરફના પાસામાં સફેદ રંગનું પુષ્પના આકારનું ચિહ્ન હોય છે, તેવો વલદ તેના સ્વામીને છેતીવાડીમાંથી અત્યંત દ્રવ્ય મેલવી આપે છે. જે વલદના ઉદર જાગપર જમણી તરફના પડખામાં લાલ રંગનું ધનુષના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીને રણસંગ્રામ આદિકમાં વિજય મેલવી આપે છે. જે વલદના ઉદર જાગપર જમણી તરફના પડખામાં સફેદ રંગનું પદ્મકોશના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીને લોજિષ્ઠ કરે છે. જે વલદના ઉદર જાગપર જમણી તરફના પાસામાં લાલ રંગનું સિંહના નખના આકારનું ચિહ્ન હોય છે, તેવો વલદ તેના સ્વામિનાં વીજાં પશુર્લનો નાશ કરે છે. જે વલદના ઉદર જાગપર જમણી તરફના પાસામાં સફેદ રંગનું કૂર્મના (કાચવાના આકારનું સૂક્ષ્મ ચિહ્ન હોય છે,) તેવો વલદ તેના સ્વામીને જલપર્યટન કરાવીને અત્યંત ધન મેલવી આપે છે. જે વલદના ઉદર જાગપર જમણી તરફના પાસામાં શ્યામ રંગનું મત્સ્ય-યુગલના આકારનું ચિહ્ન હોય છે, તેવો વલદ તેના

स्वामिने जलमार्गना व्यापारमां घणोज फायदो करावी आपे ठे. जे बलदना उदरजागमां जमणी तरफना पडखामां पुष्पनी मालाना आकारनुं सफेद रंगनुं चिह्न होय ठे, तेवो बलद तेना स्वामीनी संपत्ति वधारी आपे ठे. जे बलदना उदरजागपर जमणी तरफना पासामां स्वस्तिकना आकारनुं चिह्न होय ठे, तेवो बलद तेना स्वामिने पुत्रप्राप्ति करावी आपे ठे.

तेवा बलदनी प्रसंगोपात्त कथा कहेठे.

पूर्वें श्री कांपिलपुर नामना नगरमां मेघवाहन नामें राजा राज्य करतो હતો; तेने મૃગાવતી નામની રાણી હતી. તેઝ બન્ને જૈનધર્મપર અત્યંત શ્રદ્ધા રાખતાં હતાં. તેઝની બંનેની વય યુવાવસ્થાને ઝલંગી જવા આવી, તો પણ તેઝને સંતાનની પ્રાપ્તિ થઈ નહીં; તેથી મૃગાવતી રાણી અત્યંત શોકાતુર થઈ થકી વિચારવા લાગી કે, અહો, મેં પૂર્વે જન્મમાં કોઈ મનુષ્ય, તિર્યંચ, અથવા પક્ષિઝનાં બચાઝનો તેમનાં માબાપોથી વિરહ કરાવ્યો ઢે, કે જેથી મને આ જન્મમાં સંતાનની પ્રાપ્તિ થતી નથી, રાણીની પેઠે રાજા પણ અત્યંત દિલગિર થવા લાગ્યો. દિવસે

तेवो बलद तेना स्वामिना परिवारनी वृद्धि करे ठे. जे बलदना उदर जागपर जमणी तरफना पासामां नफेद रंगनुं पुष्पना आकारनुं चिह्न होय ठे, तेवो वी भूतेना स्वामीने खेतीवाडीमांथी अत्यंत द्रव्य आपनां रुधिरने जे बलदना उदर जागपर जमणी राजाए पोतानो सलाल रुंगनुं धनपना आकारनुं निवेदन कर्यो.

ते सांचली मतिसागरें कह्युं के, हे राजन्, आ जवमां तमो निराधार मनुष्य विगेरे प्राणीउने आश्रय आपो, के जेथी तमोने पुत्रप्राप्ति थरो. ते सांचली राजाए मतिसागरने कह्युं के, हे मंत्री, तमो नगरमां एवी उद्धोपणा करावो के, जे माणसो अन्ननां अर्थि होय, तेउने राजा अन्न आपरो, जेउ वस्त्रनां अर्थि होय, तेउने राजा वस्त्र आपरो, जेउ स्थानना अर्थि होय, तेउने रद्देवाने राजा मकान आपरो, एवी रीतें जेउने जे कंइ जोशुं होय, तेउने ते राजा आपरो.

पठी मतिसागर मंत्रिए पण राजानी आझामुजव एवी रीतनी उद्धोपणा नगरमां करावी. तथा एक दानशाला स्थापीने निराधारमनुष्योने अन्न वस्त्र

स्वामिने जलमार्गना व्यापारमां घणोज फायदो करावी आपे ठे. जे बलदना उदरजागमां जमणी तरफना पडखामां पुष्पनी मालाना आकारनुं सफेरंगनुं चिह्न होय ठे, तेवो बलद तेना स्वामीनी पत्ति वधारी आपे ठे. जे बलदना पूजा कमणी तरफना पासामां स्वस्तिक खरचतां थकां बे वर्षां बीती गयां.

एटलामां तेज नगरमां जिनसेन नामें झानी आचार्य विहार क्रमथी पृथ्वीने पावन करता थका पधार्या. आचार्य महाराजें नगरनी बहार कदलीवनमां मुकाम कयों. तेमने वांदवामाटे नगरनां लोको त्यां गयां, मेघवाहन राजा तथा मृगावती राणी पण रथमां बेसीने परिवारसहित त्यां गयां, तथा सर्व लोको पोतपोताने उचित स्थानकें बेसी गयां. पढी जिनसेन महाराजें पण गंज्जीर ध्वनिथी देशना दीधी के, हे जव्य प्राणीज! आ मनुष्यजव पामीने जे प्राणी विषयोनी लोलताथी स्वार्थमांज रक्त रहीने परोपकार करता नथी, ते प्राणीज जवांतरमां सुख मेलवी शकता नथी. एवी रीतनी आचार्य महाराजनी देशना सांजलीने सर्व लोको पोतपोताने

एम करतां करतां दश दिवसो वीती गया, पण तमोने ते वृत्तांतनी मालुम पडी नहीं, एक दहाडो तमो उद्यानमां फरीने आब्यां, त्वारे ते पोपट तथा पोपटडीने तमोए तेमनां वच्चांउने चंचुवती खोराक आपतां जोयां. ते जोइ तमारा मनमां अतिशय दया उपजी. अने तमो वन्ने पश्चात्ताप करवा लाग्यां के, अहो ! आपणे कइ पण स्वार्थ विना आ जीवोने बंदिखानामां नाखी तेउने तथा तेमनां मात पिताने अत्यंत विरहदुःख उत्पन्न कर्हु ठे, एम विचारि तमोए तेमने पिंजरामांथी मुक्त कर्या. पठी तेउ उडीने पोतानां मातपिता पासे गयां.

एटलामां त्यां एक जैनमुनि आब्या, तेमनी पासे तमो वन्नेए ते वावतनुं प्रायश्चित्त ग्रहण कर्हु. पठी तमोए वैराग्य जावथी ते मुनिनी पासे दीक्षा लीधी. तथा शुद्ध जावथी आकरुं तप तपीने, अंते अनशन करी मृत्यु पामी आ नगरमां राजा राणी तरिके उत्पन्न थयां. माटे पूर्व जवे तमोए ते पोपटनां वच्चांउने जे विरहदुःख उत्पन्न कर्हु हतुं, ते कर्मना योगे तमोने आजदिन सुधि संतानप्राप्ति थइ नथी. पण पाठलथी तमोए प्रायश्चित्त लेइ, जे

(१६९)

धर्मध्यान आचर्युं ठे, तेना प्रज्ञावथी तमोने पुत्रप्राप्ति थशे; पण तेमां निमित्तरूपें एक बलदनी प्राप्ति थया बाद तमोने पुत्रप्राप्ति थशे.

आजथी एक मास पठी आ नगरमां सौराष्ट्र देशनो एक सार्थवाह केटलाक बलदो वेंचवा माटे आवशे, तेमां जे बलदना उदरचागमां जमणी बाजुए स्वस्तिकना आकारनुं चिह्न होय, तेवो बलदतुं खरीद करजे, ते बलद तारे घेर आव्या बाद तारी राणी उत्तम गर्जने धारण करशे. तथा संपूर्ण समये उत्तम लक्षणवाला पुत्रने तारी राणी जन्म आपशे.

एवी रीतनो वृत्तांत सांजळी राजा तथा राणी अत्यंत प्रमुदित थयां थकां आचार्य महाराजने वांढीने पोताने स्थानकें गयां. आचार्य महाराज पण विहार क्रमथी पृथ्वीने पावन करता थका अन्य स्थानकें गया.

हवे वीश दिवसो गया बाद ते नगरमां सौराष्ट्र देशनो एक सार्थवाह केटलाक बलदोने लेइने वेंचवा माटे आव्यो. तेनी मतिंसागर मंत्रीने खबर पडतां तेणें राजाने जइ ते वृत्तांत निवेदन कयों, राजाए ते सार्थवाहने बोलावी आदरमान देइ कहुं

के, तमारा वलदोनां टोलांमांथी मारे एक वलद खरीद करवो ठे, तेनुं तमो जे कहेशो ते हुं मूख्य आपीश. सार्थवाहें पण विनयपूर्वक कछुं के हे राजन् ! आपने जे वलद जोइए ते सुखेथी ल्यो, तेना मूढ्यनी मने कशी जरूर नथी. पठी राजाए म-
तिसागर मंत्रीने प्रठन्न रीतें कछुं के, जे वलदना उदर जागमां जमणी वाजुए स्वस्तिकना आकारनुं चिह्न होय, ते वलद आपणे खरीद करवो. पठी म-
तिसागर मंत्री ते वलदना टोलांमां तपास माटे ग-
यो, त्यां उपर कहेला चिह्नवाला एक वलदने तेणें जोयो. ते वलदने मतिसागर मंत्री राजापासे लेइ आव्यो, राजाए ते वलद माटे सार्थवाहने मूख्य क-
रवानुं कछुं, पण सार्थवाहें कइं पण ड्रव्य लेवानी इच्छा देखाडी नही. त्यारे राजाए आनंदित थइने,
घणा आग्रहथी ते सार्थवाहने एक लक्ष सोना मो-
होरो आपी. पठी ते सार्थवाह वाकीना पोताना व-
लदोने त्या वेंचीने पाठो पोताने देश गयो.

हवे जे दिवसे ते वलद राजाने घेर आव्यो, ते-
ज दिवसे रात्रिशेपे अर्धनिद्रित अवस्थामां राणीने स्वप्न आव्युं के, में संपूर्ण चंद्रने मारा मुखेंद्वारा

उदरमां पेसतो जोयो. प्रजातें तेणीए पोताना स्वा-
मीने ते स्वप्न निवेदन कर्युं. त्यारे राजाए पण के-
टलाक स्वप्नवेत्ताउने आदरमानपूर्वक बोलावीने ते
स्वप्ननुं फल कहेवाने विनति करी.

स्वप्न पाठकोए पण एक मत करीने कह्युं के, हे
राजन् ! आजथी तारी राणीने उत्तम गर्ज रह्यो ठे;
अने संपूर्ण समये, तेणी शुच लक्षणवाला महा प्र-
तापी तथा पुण्यशाली पुत्रने जन्म आपशे.

ते सांचली राजाए हर्षित थइने, तेउने अत्यंत
सुवर्णनुं दान आप्युं. पढी ते स्वप्नवेत्ताउ पण हर्षित
थया थका पोताने स्थानकें गया.

पढी संपूर्ण समये मृगावती राणीए शुच लक्ष-
णवाला पुत्रने जन्म आप्यो. राजाए पण वधामणी
आपनारने लाखो सोना मोहोरोनुं दान आप्युं. प-
ढी राजाए तेनुं स्वप्नने अनुसारें शशिप्रज्ञ नाम
पाड्युं. पढी ज्यारें ते कुमार युवावस्थाने पामी
राज्यने लायक थयो, त्यारे सघलो राज्य कारजार
तेने सोंपीने, मेघवाहन राजाए, मृगावती राणीए,
तथा मतिसागर मंत्रिण जैनी दीक्षा लीधी; तथा
तीव्र तप तपीने, अनशन पूर्वक तेउ सघलां देवलोके

गयां. एवी रीतें प्रसंगोपात्त तेवा वलदनी कथा कही.

जे वलदना उदरजागपर डावी वाजुए पीला रंगनुं मगरनां आकारनुं चिह्न होय, तेवो वलद तेना स्वामिने जलनो जय उपजावे ठे, माटे तेवा वलदने ग्रहण करवो नहीं. जे वलदना उदरजागपर डावी वाजुए घणा लांबा वालो उगेला होय, तेवो वलद तेना स्वामिनी स्त्रीनो नाश करे ठे. जे वलदना उदरजागपर डावी वाजुए घणा मशो उगेला होय, तेवो वलद तेना स्वामिनी लक्ष्मीनो नाश करे ठे, तथा तेने राज्य आदिकथी जय उपजावे ठे, जे वलदना उदरजागपर डावी वाजुए सफेद रंगनुं अग्निनी शिखाना आकारनुं चिह्न होय, तेवो वलद तेना स्वामिने अग्निनो जय उपजावे ठे. जे वलदना उदरजागपर डावी वाजुए लाल रंगनुं अंकुशना आकारें चिह्न होय, तेवो वलद तेना स्वामिने रोग आदिक जय निःसंशय पणे उपजावे ठे. जे वलदना उदरजागपर डावी वाजुए सफेद रंगनुं योनिना आकारनुं चिह्न होय, तेवो वलद तेना स्वामिना परिवारनो तुरत नाश करे ठे. जे वलदना उदरजागपर डावी वाजुए त्रमरना आकारनुं चिह्न होय, तेवो

બલદ તેના સ્વામિને પરદેશગમન કરાવી, અત્યંત
 કષ્ટ અપાવે છે. જે બલદનાં ઉદરઝાગપર ડાબી બા-
 જુએ લાલ રંગનું ઉંદરના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો
 બલદ તેના સ્વામિને વિષયમાં લોલુપી કરે છે, તથા
 તેના ધન અને પરિવારનો નાશ કરાવે છે. જે બલ-
 દના ઉદરઝાગપર ડાબી બાજુએ શ્યામરંગનું પુષ્પોની
 માલાના આકારનું ચિહ્ન હોય છે, તેવો બલદ તેના
 સ્વામીને મદિરા આદિકના દુર્વ્યસનમાં જોડે છે.
 પણ જો તે પુષ્પમાલાનું ચિહ્ન સફેદ રંગનું હોય, તો
 તેવો બલદ તેના સ્વામીને અતિશય ધનની પ્રાપ્તિ ક-
 રાવે છે, તથા તેની કીર્ત્તિનો વિસ્તાર કરાવે છે. જે
 બલદના ઉદરઝાગપર ડાબી બાજુએ લાલ રંગનું ચ-
 ક્રના આકારનું ચિહ્ન હોય તેવો બલદ તેના સ્વા-
 મિને રાજ્યની પ્રાપ્તિ કરાવે છે. જે બલદના ઉદ-
 રઝાગપર ડાબી બાજુએ સફેદ રંગનું પત્રના આકા-
 રનું ચિહ્ન હોય છે, તેવો બલદ તેના સ્વામીની કીર્ત્તિ
 ફેલાવે છે, તથા તેને લક્ષ્મીનો પણ લાઝ અપાવે છે.
 જે બલદના ઉદરઝાગપર ડાબી બાજુએ શ્યામ રંગનું
 તીડના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો બલદ તેના સ્વા-
 મીનું અકસ્માત્ મૃત્યુ ઉપજાવે છે. જે બલદના ઉદ-

રત્નાગપર ડાઘી વાજુણ આમ્રફલનાઆકારનું લાલ રંગનું ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેનાં સ્વામિને જો-
 जन आदिकनું અત્યંત સુખ મેલવી આપે છે. જે વ-
 લદના પાઠલના જમણા પગની સાથલમાં હરિણના
 શૃંગના (શિંગડાના) આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવા
 વલદની ગતિ અત્યંત ચપલ હોય છે, તેવો વલદ
 તેના સ્વામિને વ્યાપારમાં ઘણો લાજ મેલવી આપે-
 છે. જે વલદના પાઠલના જમણા પગની સાથલમાં
 સફેદ રંગનું મુશલના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો
 વલદ તેના સ્વામિના પરિવારનો નાશ કરે છે, માટે
 તેવો વલદ પોતાના પરિવારનું શ્રેય ઇચ્છનાર ગૃહ-
 સ્થોળ ગ્રહણ કરવો નહીં. જે વલદના પાઠલના જ-
 મણા પગની સાથલમાં કૂર્મના (કાચવાના) આ-
 કારનું ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીનું જલ
 આદિકથી રક્ષણ કરે છે. જે વલદના પાઠલના જ-
 મણા પગની સાથલમાં લાલ રંગનું ગદાના આકારનું
 ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામિનું તુરત મૃત્યુ
 ઉપજાવે છે, તેમાં વિલકુલ સંશય નથી. જે વલ-
 દના જમણા પગની સાથલમાં દંડસહિત ઠત્રના
 આકારનું ચિહ્ન હોય છે, તેવો વલદ તેના સ્વામિને

मांडलिक राजा बनावे ठे. जे बलदना पाठलना ज-
मणा पगनी साथलमां श्याम रंगनुं वांदराना आ-
कारनुं चिह्न होय ठे, तेवो बलद तेना स्वामिनी सं-
पत्तिनो नाश करे ठे.

तेवा बलदनी प्रसंगोपात्त कथा कहे ठे.

पूर्वे श्री नेपालनामना देशमां गजपुरी नामनी-
नगरीमां वृषजसेन नामें राजा राज्य करतो हतो,
तेने रूपसुंदरी नामें राणी हती. तेज नगरमां सु-
दत्त नामें एक कोटीध्वज वणिक वसतो हतो. तेनी
पासे क्रोडो गमे सोनामोहोरो हती. तेथी लोको
तेने कोटिध्वज कही बोलावता हता. ते शाहुकार
अनेक देशावरो साथे पोतानो व्यापार चलावतो ह-
तो. ते बहुज गुणवंत तथा परोपकारी हतो.

एक दहाडो तेणे एक अतिशय पुष्ट एवी एक
गाय वेंचाती लीधी. ते गाय उत्तम प्रकारनुं अति-
शय दूध आपती हती. तेथी सुदत्तनो तेनापर घणो
प्रेम हतो. एक दहाडो ते गायने गर्ज रह्यो. ते जोड
शेठने अत्यंत हर्ष थयो. पण ते गर्ज रह्या बाद थो-
डेज दिवसे शेठने खबर मळी के, तेनुं करीयाणाथी

त्विर्जनेज दान देतो हतो; अने जैन याचकोपर छेप राखीने, तेजने आदरमान पण तुं आपतो न होतो.

एक दहाडो सत्यवाहन राजानी सज्जामां वेजैन गंधर्वो आवीने, मधुर स्वरथी अरिहंत प्रभुनां गुणो गावा लाग्या; तेजनी संगीतकला साधारण प्रकारनी हती; पण राजाए तेमने पोताना स्वधर्मी जाणीने, खुशी थइने दशहजार सोनामोहोरो आपवानुं तने कछुं; पण तने जैनीपर छेप होवार्थी तें राजाने प्र-
 छन्न रीतें कछुं के, हे स्वामि, आप आजे आ वने जणने दश हजार सोनामोहोरो ज्यारे आपशो, त्यारे तो हवे एवां घणां माणसो अहीं आवीने खोटो डोलकरी जिननी स्तुतिनां गायनो गाइने तमारी पासेथी घणुं अव्य लेइजशे; अने एवी रीतें तो आपणो सघलो जंकार पण खाली थइजशे; ते सांजली राजाए विचार्युं के, प्रधान ठीक सलाह आपेठे, तेथी तेणे गांधर्वोने कछुं के, तमो आवती काले आवजो; ते सांजली गंधर्वो तो नमस्कार करी चाल्या गया. पठी सज्जा विसर्जन थया वाद तें स-
 जाना दरवाजापर रहेला नोकरने हुकम कर्यो के, आवती काले-आ गंधर्वो जो अही आवे, तो तेमने

अंदर पेसवा देवा नहीं. एवी रीतें तेने हुकम करीने तुं तारे स्थानकें गयो; बीजे दिवसे पेला गंधर्वो दान सलवानी आशाथी पाठा राजापासे आववा लाग्या, पण तारा हुकमथी दरवाजापरना नोकरें तेमने अंदर जवा आप्या नहीं; तेथी निराश अइने तेउ पोताने स्थानकें गया. राजा पण बीजा राज्य कार्यमां पडीजवाथी गंधर्वोनी बात विसरी गयो. एम करतां करतां केटलाक दिवसो बीती गया. पेला गंधर्वोए विचार्युं के, आपणने दान आपवामां अंतरायरूप आ पुडालमंत्री थयो ठे; माटे तेनो नाश करवानो आपणे कंइक पण उपाय शोधवो. एम विचारि क्रोधना आवेशथी तेउए तापसनुं स्वरूप कर्युं. केम के, तेउए विचार्युं के, पुडालमंत्री मिथ्यात्विउनो जक्त ठे, तेथी आपणा तापसवेशथी ते ठगाशे; अने तेने ठगवामां बीजो कोइ पण उपाय नथी.

एवी रीतें तापसोनो वेश लेइने एक दहाडो तेउ बन्ने तेने घेर जिद्दा माटे गया; तेमने योगी जाणीने तें आदर सत्कार आपीने जिद्दा आपी. त्यारे तेउए कह्युं के, अमो परदेशी मुसाफरो ढीयें,

अने तेथी आ नगरमां अमोने कोइ पण पिठानतुं नथी; तमारी कीर्त्ति सांजलीने अमो अहीं आव्या ठीयें; अमारे आवती काले प्रजातमां द्वारिका तरफ जवुं ठे, माटे आजनी रात्रि निर्गमन करवा माटे कोइ स्थान आपवा मेहेरवानी करशो.

तेजनां एवी रीतनां मिष्टवचनो सांजलीने तथा तापस जाणीने तें तेमने कहुं के, हे योगीन्द्रो! आय खुशीथी आ मारी ओरडीमां रात्रिए रहो; अने प्रजातें आपनी इष्टानुसारें ज्यां जवुं होय, त्यां जजो. एम कही तेणे पोतानी एक सुंदर ओरडी उघाडी आपी. कपटधारी योगीज पण पोतानुं पोटलुं तेमां मुकी आसन विठावी जपमाला लेइ कपटपूर्वक जप करवा लाग्या.

संध्याकाले तें तेमनी पासे आवी कहुं के, हे महात्माज, तमारे जोजन माटे जे कंइ जोइयें, ते हुं मोकली आपुं, तथा कंइ वख पात्रनो पण खप होय ते कहो; ते सांजली कपटी योगीजए कहुं के, हे परम जक्त ! अमो एकज वखत जोजन करीयें ठीयें; तेम अमोने वख पात्रनो पण कशो खप नथी.

पढी तुं तो पोताने स्थानके जइ निद्रावश थयो.

मध्य रात्रिए, के, ज्यारे सघला लोको निद्रावश थया, त्यारे तेउ बन्ने गुप्त रीतें हाथमां ठरीउं ले-
इने तारा आवासपर चडवा लाग्या. पण तेमने एक
पोलीआए जोया; तेथी तेणे बुमो पाडीने, बीजापो-
लीआउने जगाडीने, तेउने पकडीने बांधी लीधा.
एटलामां तुं पण जागी उठ्यो; अने खातरी क-
रीने जोयुं तो, पेला कपटी योगीउं तो ते गंधर्वो
हता, एम तने मालुम पड्युं; पढी तो क्रोधना आ-
वेशथी तें तेमने केदखानामां नाख्या;

अनुक्रमें आयुष्य क्षय थवाथी तेउ तारा वैरना
दुर्ध्यानथी मृत्यु पामी, केटलाक सूक्ष्म जवो करीने
आ तारे घेर गाय तथा वत्स तरीके उत्पन्न थया.
तुं पण त्यांथी मृत्यु पामी, पूर्व जवमां परोपकारमां
धन खरचवाथी, आ जवमां कोटीध्वज श्रेष्ठी थयो;
पण तें पेला गंधर्वोने दान मलवामां जे अंतराय क-
र्यो हतो, ते अंतराय कर्मना उदयथी, तेउए वैर-
जावथी तारेज घेर उत्पन्न थइने तारा द्रव्यनो
नाश कर्यो ठे; जो के तारा कर्मना संयोगथीज तारा
द्रव्यनो नाश थयो ठे, तो पण तेमां निमित्त रूपें

તે વાઠરડો ઠે; કેમકે તેના પાઠલના જમણા પગની સાથલમાં કપિનું (વાંદરાનું) ચિહ્ન છે, અને તેવો વાઠરડો અથવા વલદ જ્યાં સુધિ તારા ઘેરમાં રહેશે, ત્યાં સુધિ તને સંપત્તિ પ્રાપ્ત થશે નહીં. કેમકે તેવા ચિહ્નવાળો વલદ અશુભને સૂચવનારો છે.

આ સઘલો વૃત્તાંત સાંજલીને સુદત્ત શેઠ તથા સઘલી સજ્ઞા આશ્ચર્ય પામી. પઠી સુદત્ત શેઠે ઘેર જઈ, પેલી ગાય તથા વાઠરડાને ટુટાં કરી, વનમાં ઠોડી દીધાં; તથા ત્યાં સ્વતંત્રપણે તેડે ચરવા લાગ્યાં.

પઠી તે સુદત્ત શેઠે ગુપ્તાચાર્યપાસે આવીને દીક્ષા લીધી, તથા તીવ્ર તપ તપીને સ્વર્ગે ગયો. એવી રીતે પ્રસંગોપાત્ત તેવા વલદની કથા કહી.

જે વલદના પાઠલના જમણા પગની સાથલમાં લાલ રંગનું વલયના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામિના પરિવારની વૃદ્ધિ કરે છે. જે વલદના પાઠલના જમણા પગની સાથલમાં સફેદ રંગનું ચામરના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીને રાજ્યનું સુખ મેલવી આપે છે, જે વલદના પાઠલના જમણા પગના ઘુંટણપર શ્યામ રંગનું સિંહના નખના આકારનું ચિહ્ન હોય તેવો વલદ તેના સ્વા-

मिना परिवार तथा धननो नाश करे ठे. जे बल-
 दना पाठलना जमणा पगना घुंटाणी पाठलना चा-
 गमां अमरना आकारनुं चिह्न होय, तेवो बलद
 तेना स्वामिनी स्त्रीजुनो नाश करे ठे. जे बलदना
 पाठलना जमणा पगना घुंटाणपर एकथी वधारे व-
 लीज पडती होय, तेवो बलद तेना स्वामिने जलनो
 जय उपजावे ठे. जे बलदना पाठलना जमणापगना
 घुंटाणपर लांबा वालो उगेला होय, तेवो बलद तेना
 स्वामिनी संपत्तिनो तुरत नाश करे ठे, ते वात सं-
 देह रहित ठे, माटे तेवो बलद कोइए पण पोताना
 श्रेयनी इवाथी ग्रहण करवो नहीं. जे बलदना पा-
 ठलना जमणा पगना घुंटाणी नीचे लाल रंगनुं
 लांबुं नकुलना आकारनुं चिह्न होय, तेवो बलद तेना
 स्वामिनी स्त्री तथा परिवारनो नाश करे ठे. जे ब-
 लदना पाठलना जमणा पगना घुंटाणी नीचे सफेद
 रंगनुं दाडिमना पुष्पना आकारनुं चिह्न होय, तेवो
 बलद तेना स्वामिने खेती आदिकथी अत्यंत द्रव्य
 उपार्जन करावी आपे ठे. जे बलदना पाठलना ज-
 मणा पगना घुंटाणी नीचे पीला रंगनुं शंखना आ-
 कारनुं चिह्न होय, तेवो बलद तेना स्वामिने जल-

માર્ગે પર્યટન કરાવે છે, તથા વ્યાપારમાં તેને અ-
 છુટ ડ્રવ્ય મેલવાવી આપે છે. જે વલદના પાઠલના
 જમણા પગના ઘુંટણની નીચેના ઝાગમાં ઘણા મશે
 ઝગેલા હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીના પરિવારનું
 તુરત મૃત્યુ કરે છે. જે વલદના પાઠલના જમણા પ-
 ગના ઘુંટણની નીચે એકથી વધારે કરચલીની વલીઝ
 પડતી હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામિને અસાધ્ય રો-
 ગની उत्पत्ति કરનારો થાય છે, માટે તેવો વલદ ઘ-
 રમાં રાખવો નહીં. જે વલદના પાઠલના જમણા પ-
 ગની ઘુંટણની નીચેના ઝાગમાં વીલકુલ રૂવાં ઝ-
 ગેલાં ન હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામિનું ૪ માસની
 અંદર નિશ્ચયે મૃત્યુ નિપજાવે છે. જે વલદના પાઠ-
 લના જમણા પગના ઘુંટણની નીચે શ્યામ રંગનું ક-
 પોત પદ્મિના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના
 સ્વામિને અત્યંત સુવર્ણનો લાઝ મેલવી આપે છે. જે
 વલદના પાઠલના જમણા પગની खरीपर લાલ રં-
 ગનું ગોલ આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના
 સ્વામિની લક્ષ્મીની વૃદ્ધિ કરે છે. તથા તેની કીર્તિ
 ફેલાવે છે. જે વલદના પાઠલના જમણા પગની ख-
 રીपर શ્યામરંગનું કાગડાની ચંચૂના આકારનું ચિહ્ન

હોય તેવો બલદ તેના સ્વામિના પરિવારમાં જયં-
 કર રોગની ઉત્પત્તિ કરે છે, તથા તેથી ઘણા માણસો-
 નાં મૃત્યુ નિપજે છે. જે બલદના પાઠલના જમણા પ-
 ગની સ્વરીના મૂલમાં ઇટલા લાંબા વાલ ઊગેલા હોય,
 કે જેથી સ્વરીઊંઠ ઢંકાઈ જતી હોય, તેવો બલદ તેના
 સ્વામિના પરિવારનો અગ્નિથી નાશ કરે છે. જે બલ-
 દના પાઠલના ડાબા પગની સાથલમાં સુવર્ણના રંગ
 જેવું મયૂરના પગના પંજાના આકારનું ચિહ્ન હોય,
 તેવો બલદ તેના સ્વામિની સંપત્તિ વધારી આપે છે.
 જે બલદના પાઠલના ડાબા પગની સાથલમાં સફેદ
 રંગનું મનુષ્યની નાસિકાના આકારનું ચિહ્ન હોય,
 તેવો બલદ તેના સ્વામિનું ૮ માસની અંદર મૃત્યુ
 નિપજાવે છે. જે બલદના પાઠલના ડાબા પગની સા-
 થલમાં કલશના આકારનું લાલ રંગનું ચિહ્ન હોય,
 તેવો બલદ તેના સ્વામિની લક્ષ્મીની વૃદ્ધિ કરે છે.
 જે બલદના પાઠલના ડાબા પગની સાથલમાં ઇંદ્ર
 વજ્રના આકારનું શ્યામ રંગનું ચિહ્ન હોય, તેવો બ-
 લદ તેના સ્વામિના પરિવારની તથા લક્ષ્મીની પણ
 હાનિ કરે છે. જે બલદના પાઠલના ડાબા પગની
 સાથલમાં લાલ રંગનું અર્ધચંદ્રના આકારનું ચિહ્ન

હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામિની સંપત્તિની વૃદ્ધિ
 કરે છે. જે વલદના પાઠલના ડાવા પગની સાથલ-
 માં સફેદ રંગનું મનુષ્યના પંજાના આકારનું ચિહ્ન
 હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામિને ચોર આદિકનો
 જય ઉપજાવે છે. જે વલદના પાઠલના ડાવા પગની
 સાથલમાં શ્યામ રંગનું મત્સ્યના આકારનું ચિહ્ન
 હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામિનું જલ આદિકના
 જયથી રક્ષણ કરે છે. જે વલદના પાઠલના ડાવા
 પગની સાથલમાં ત્રણથી વધારે શ્યામ રંગના મશો
 ઝગેલા હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામિના પરિવારનો
 અગ્નિથી તુરત નાશ કરાવે છે; માટે પરિવારનું ક-
 લ્યાણ ઇચ્છનાર ગૃહસ્યોષ તેવા વલદને ગ્રહણ કરવો
 નહીં. જે વલદના પાઠલના ડાવા પગની સાથલમાં
 કૂર્મના (કાચવાના) મુખના આકારનું અથવા સ-
 સ્ના મુખના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના
 વલદની સ્ત્રીનો નાશ કરે છે. જે વલદના પાઠલના
 ગનું ગોળની સાથલમાં શ્યામ રંગનું જવની શ્રેણિના
 સ્વામિની ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામિના
 ફેલાવે છે. જના વ્યાપારમાં વૃદ્ધિ કરે છે. જે વલ-
 રીપર શ્યામરંગના પગના ઘુંટણપર ત્રિકોણના

આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો બલદ તેના સ્વામિની સંપત્તિનો તુરત ભાશ કરે છે. જે બલદના પાઠલના ડાબા પગના ઘુંટણપર લાલ રંગનું વીંઠીની પુંઠડીના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો બલદ તેના સ્વામિના પરિવારનું નિકંદન કહાડે છે. જે બલદના પાઠલના ડાબા પગના ઘુંટણની પાઠલ લાલ રંગનાં મઢિકા-
 ઝંના આકારનાં બેથી વધારે ચિહ્નો હોય, તેવો બલદ તેના સ્વામિની લક્ષ્મીની વૃદ્ધિ કરે છે. જે બલદના પાઠલના ડાબા પગના ઘુંટણની નીચે લાલ રંગનું પાટલ નામના વૃદ્ધના પુષ્પના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો બલદ તેના સ્વામિને અકસ્માત્ ઘણું દ્રવ્ય મેલવી આપે છે. જે બલદના પાઠલના ડાબા પગના ઘુંટણની નીચેના જાગમાં પોપટની ચંચુના આકારનું ચિહ્ન હોય છે તેવો બલદ તેના સ્વામિને રાજા આદિકની કૃપા મેલવાવી આપે છે, તથા તેથી તેની લક્ષ્મીની પણ વૃદ્ધિ કરાવી આપે છે. જે બલદના પાઠલના ડાબા પગની ઘુંટણની નીચેના જાગમાં કાલા રંગનું મુઢિકાના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો બલદ તેના સ્વામિપર રાજાની હ્તરાજી કરાવે છે, તથા તેને બંધનયુક્ત દેવઘાનામાં નઠાવે

છે. જે વલદના પાઠલના ડાવા પગની खरी લંબગો-
 લ આકારની હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામિને મિ-
 ત્રોની સાથે વિરહ કરાવે છે. જે વલદના પાઠલના
 ડાવા પગની खरी ચોखुण આકારની હોય, તેવો
 વલદ તેના સ્વામિના પરિવારનું રક્ષણ કરે છે; પણ
 જો ત્રિકોણ આકારની હોય, તો તેવો વલદ તેના
 પરિવારનો ઝલટો નાશ કરે છે. જે વલદના પાઠલના
 ડાવા પગની खरीपर मनुष्यની આંखના આકારનું સ-
 ફેદ રંગનું ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામિને અં-
 ધાપાનું દુઃખ આપે છે. જે વલદના પાઠલના ડાવા
 પગની खरीपर लाल रंगનું उंदरना मुखना આકારનું
 ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામિને કેદખાનાનું
 દુઃખ આપે છે. જે વલદના પાઠલના ડાવા પગની
 खरीपर श्याम रंगनું वामावर्त चक्रना આકારનું
 ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામિના પરિવારનો
 નાશ કરે છે. તથા તેની કીર્તિનો પણ નાશ કરે છે.
 જે વલદના પાઠલના ડાવા પગની खरीपर घणी
 फाटो पडेली હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામિને સ્વ-
 જનોનો વિરહ ઊપજાવે છે; જે વલદના પાઠલના
 ડાવા પગની खरीना मूलमां कंकणने આકારે લાલ

रंगनुं चिह्न होय, तेवो बलद तेना निर्धन स्वामि-
ने पण राजकन्या मेलवी आपे ठे; तथा घणी ल-
क्ष्मीनो अकस्मात् रीतें तेने स्वामी बनावे ठे. तेवा
बलदनी नीचे प्रमाणे प्रसंगोपात्त कथा कहे ठे.

पूर्वे श्रीरत्नवती नामनी नगरीमां सूरसेन नामे
राजा राज्य करतो हतो, ते राजाने कीर्त्तिमती ना-
मनी राणी होती. ते राणी स्वरूपे देवांगना सरखी
हती. तेम तेणीमां अनेक गुणोए आवीने निवास
करीं हतो. तेउने मदनरेखा नामनी महास्वरूप-
वती कन्या होती. ते कन्या युवावस्थाने ज्यारे प्राप्त
थइ, त्यारे राजा तथा राणीने मनमां चिंता थइ के,
मदनरेखा युवावस्थाने प्राप्त थइ, माटे तेणीना यो-
ग्य जरतारनो आपणे शोध करवो.

एक दहाडो ते रत्नवती नगरीमां अष्टांग निमि-
त्तने जाणनारो कोइ महाविद्वान् निमित्तिउ आवी
चड्यो; ते निमित्तिउ नगरमां घणालोकोने निमित्त
जोइ देवा लाग्यो, तथा तेनां निमित्तो पण खरां प-
डवाथी लोको तेने घणो आदरसत्कार तथा द्रव्य
देवा लाग्यां. ते बाबतनी सूरसेन राजाने खबर पडी
तेथी तेणे पोतानी राणीने कहुं के, हे प्रिये. आ-

पणा नगरमां एक अष्टांग निमित्त जाणनार महा-
विद्वान् निमित्तिठ आवेल ठे. माटे जो तारी स-
लाह होय, तो तेने पुठियें, के अमारी मदनरेखा
कुमारीनो जरतार कोण थशे ? ते सांजली रा-
णीए कहुं के, हे स्वामि, आपे जे विचार कयों ठे,
ते बहुज उत्तम ठे.

पठी राजाए पोताना प्रधानने मोकलीने ते नि-
मित्तिआने सजामां बोलाव्यो; राजाए तेने अत्यंत
आदरमान देइ पूव्युं के, हे पंडित, आप आपना
ज्ञानबलथी कहेशो के, अमारी पुत्री मदनरेखानो
जरतार कोण थशे ? त्यारे निमित्तिए पण पोताना
ज्ञानबलथी कहुं के, हे राजन्, तमारी पुत्रीनो
जरतार के एक कुंजारनो पुत्र थशे. ते सांजली रा-
जाने बहुज मातुं लाग्युं. तथा पोते बहुज शोका-
नर थयो. राजाने शोकातुर थएलो जोइ निमित्तिए
नाशं के, हे राजन्, तमारे ते माटे शोक करवो
जे बल नथी. केसके मारा निमित्तमां जे आव्युं.
फाटो में कहुं ठे, अने तेमां विलकुल फेर फार
जनोनो । तेम नथी.

डावा पगनी खेनुं वृत्तांत सांजलीने राजाने अत्यंत

क्रोध उत्पन्न थयो, अने पोताना सुन्नटोने तेणे हु-
कम कयों के, आ जूठा निमित्तिआने केदखानामां
नाखो. सुन्नटोए पण राजानी आझा मुजब ते बि-
चारा निरपराधि निमित्तिआने पकडीने केदखा-
नामां नाख्यो. त्यारे निमित्तिए पण विचाखुं के,
अत्यारे तो मारापर आवी बनी ठे, पण कटपांत का
लेपण मारुं निमित्त जूठुं पडे तेम नथी.

हवे ते सूरसेन राजानो विपुलमति नामें एक
प्रधान हतो. ते प्रधानने एक पुत्र हतो. पण तेने
पूर्व कर्मना संयोगे जन्मथीज कुष्ठनो रोग थयो
हतो. तेथी प्रधान तेने घरनी अंदर बुपी रीतें जो-
यरामां राखतो हतो. पण कोइ दहाडो तेने राज-
सत्तामां नहीं लावतो हतो. राजा तेने वारंवार पु-
ठतो के, हे प्रधान! तमो तमारा पुत्रने अत्रे केम
लावता नथी ? त्यारे प्रधान कहेतो के, हे स्वामि !
ते पोताना विद्याभ्यासमांज दिनरारत गुजारे ठे,
तेथी ते अत्रे आवी शकतो नथी. एवी रीतना अ-
नेक प्रकारना उत्तरो देइने ते राजाने समजावतो.

हवे निमित्तिए कहेली वातथी राजानुं मन अ-
त्यंत व्याकुल थयुं; तेथी तेणे राणीनी सलाह दीधी

के, आपणे मदनरेखाने आपणा प्रधानना पुत्र सा-
थेज परणाववी; त्यारे राणीए पण तेम करवानी
संमति आपी.

पठी राजाए तुरत प्रधानने बोलावी कह्युं के, हे
विपुलमति ! में मारी पुत्री मदनरेखाने तारा पुत्र
प्रत्ये आपी; माटे हवे तमो विवाहनी तैयारी करवा
मांडो ते सांचली विपुलमति मंत्री मनमां दिल-
गिर थयो के, हवे आपणुं मृत्यु आवी लाग्युं. पण
वली हिम्मत लावीने तेणें राजाने कह्युं के, हे
स्वामि, आपनी देवांगना सरिखी कन्या तो कोइ
योग्य राजकुमारने परणाववी जाइयें; पण राजायें
पोतानो आग्रह कोइ पण रीतें ठोड्यो नही. पठी
मंत्रीतो घेर आवीने शोकातुर थइ विचारमां पडी
गयो; तेणे संध्यासमये वालुं पण न कर्युं.

पठी विचार करतां तेणे धार्युं के, हवे तो हुं ते
निमित्तिआने आ वावतनो खुलासो पुतुं. एम वि-
चारि रात्रिए प्रबन्न रीतें गुप्तवेशथी जे जगोए नि-
मित्तिआने केद करेलो हतो, त्यां गयो. त्यां पहोरो
जरता सिपाइने पण तेणे पचास सोनामोहोरो आपी;
तेथी तेणे तो खुशी थइने तेने निमित्तिआ पासै

जवा दीधो. त्यां जइ तेणे निमित्तियाने सघळुं वृ-
त्तांत खरेखरुं निवेदन कर्युं, त्यारे निमित्तिए कळुं
के, आवती काले प्रजातसां नगरसां पूर्व तरफना
दरवाजामां दरवाजो उघडतांज एक बलदपर के-
टलांक माटीनां वासणो जरीने, एक कुंजारनो ठो-
करो दाखल अशे, तेने तारे पोताने घेर लाववो तथा
पढी तेनी साथे राजानी पुत्रीनुं तारे लग्न करवुं.

ते सांजली प्रधान तो अत्यंत खुशी अशेने तुरत
पोताने स्थानकें पावो आव्यो. पढी तेणें तुरतज
पूर्व तरफना दरवाजे पोताना एक खातरीदार मा-
णसने सघळो वृत्तांत समजावीने मोकळ्यो.

तथा पढी पोते निश्चित अशेने निद्रावश अयो.
प्रजाते पेलो माणस ते कुंजारना ठोकलाने वा-
सणो वेंचातां लेवाना मिशशी प्रधानने घेर तेडी
लाव्यो. प्रधानें पण पोताना एक माणसने ते वा-
सणो संजाळी लेवा कळुं, तथा तेनुं मूल्य कहेवाने
तेणें ते ठोकलाने कळुं. त्यारे ते महाचतुर ठोकरे
जाण्युं के, आ कोइ मोटा पैसादार माणस ठे, माटे
ते पोतानी मेळेज मने घणुं द्रव्य आपशे. एम वि-
चारी तेणे कळुं के, आपनी खुशीसां आवे, ते द्रव्य

मने आपजो. पठी प्रधाने तो पोताना एक चाकर-
ने हुकम कयों के आ ठोकराने एक हजार सोना
मोहरो तेना वासणनां मूल्य पेदे आपजो. तथा तेने
नोजन पण आपणे घेरज करावजो. अने हुं ज्यारे
राजसज्जामांथी पाठो आबुं, त्यारे तेने मारी पासे ते-
डी लावजो. एम कही मंत्री तो राजसज्जामां गयो.

पाठलथी प्रधानना माणसे ते कुंजारना ठोकरा-
ने एक हजार सोनामोहोरो गणी आपी. ते लई
ते ठोकरो तो अत्यंत खुशी थयो, अने विचारवा
लाग्यो के, आजतो हुं कोइ उत्तम प्रकारनांज शु-
कन जोइने आव्यो के, जेथी मने मारा वासणोनी
एक हजार गुणी किंमत मली. पठी तेणे पोताना
वलदने उत्तम प्रकारनो खोराक तथा घासचारो
नाख्यो. पठी प्रधानना माणसे तेने स्नान करावीने
नोजन करवामाटे वेसाड्यो. कोइ दिवसे जन्म ध-
रीने पण नहीं चाखेलां एवा उत्तम प्रकारनां नो-
जननो खाद चाखीने आश्चर्य पामी विचारवा ला-
ग्योके, अहो ! मने आवा उत्तम प्रकारनां नोजन
हमेशां मले तो केबुं सारुं ?

नोजनकर्यावाद प्रधाननो चाकर तेने दिवान-

खानामां तेडी गयो. एटलामां प्रधान पण राजस-
नामांशी आव्यो. राजाए पण लग्न माटे तेज दिव-
स ठराव्यो हतो. तेथी प्रधानें तो आवीने सघली
तैयारी करवा मांडी. ते कुंजारना ठोकरानुं नाम
सारंग हतुं. प्रधानें एक हजामने बोलावीने सा-
रंगनुं दौरकर्म (हजामत) कराव्युं. तथा तेने
मनोहर वस्त्र अने आभूषणो आप्यां. सारंग तो
कंइ पण बोल्याविना आश्चर्यसहित प्रधानना कहे-
वाप्रमाणे सघलुं कार्य करतो हतो. संध्याकाले मोटा
महोत्सवपूर्वक घोडापर स्वार थइने ते परणवा
चाल्यो, ते वखते सारंगें प्रधानने कहुं के, मारा
बलदनी तमो चीवटथी सांचवण रखावजो, केम के
ते मने मारा जीवथी पण वधारे वहालो ठे. प्रधानें
पण तेना कहेवा मुजब तेना बलद माटे खावापिवा
विगेरेनो सर्व प्रकारनो बंदोबस्त कराव्यो.

पठी सारंगनो घोडो महोत्सवपूर्वक राजदरबा-
रपासे आव्यो, सारंगनुं मुख, चंद्रना सरखुं महाते-
जस्वी हतुं. राजा पण सारंगने जोइ अत्यंत हर्षित
थइने, पेला निमित्तिआने धिक्कारवा लाग्यो. पठी
शुज लग्न समये वर कन्यानो हस्त मेलावो कर्यो.

पढी संगल फरती वखते राजाए घणुं ड्रव्य कन्या दानमां आप्युं. पढी प्रधान ते वरकन्याने वाजते गाजते पोताने घेर तेडी लाव्यो. तथा तेउ वने माटे एक जुदो आवास कहाडी आप्यो, त्यां सारंग तथा राजकन्या मदनरेखा अत्यंत प्रेमसहित सुखविलास जोगववा लाग्यां. एम करतां केटलाक दिवसो बीती गया. सारंग पोताना बलदनी हमेशां संचाल लेतो. एक दहाडो राजकुमारी तेने पीवामाटे एक माटीना वासणमां निर्मल ठंडुं पाणी जरीने लावी. ते वासण जरा पाकवामां काचुं रहेवाथी तेमांथी पाणीना विंडुज करतां हतां, ते जोडने सारंगें पोताना जातिस्वभावथी कह्युं के, आ वासण वरोवर पक्व थएलुं नथी, अमो तो अमारे घेर ज्यारे वासणो वरोवर पाके, त्यारेज तेने अग्निमांथी कहाडीयें ठीयें.

आवी रीतनां सारंगनां वचनो सांचलीने राजकुमारी मदनरेखा तो अत्यंत आश्चर्यमां पडी अने विचारवा लागी के, शुं आ जाते कुंजार ठे? अने तेम होय, तो शुं निमित्तिआनुं कहेलुं वचन तो सत्यज थयुं?

एम विचारि तेणीए घणी जातना शपथ (सो-
 गंद) देइने सारंगने पुढ्युं के, हे स्वामि, जेनी सा-
 थे में पाणिग्रहण कर्युं ठे, एवा आप हवे तो मने
 देवतुद्वयज ठो, पण आपनी जाति शुं ठे? ते केह-
 वानी कृपा करशो. ते सांजली सारंगें विचार्युं के,
 अहो! अजाणतां माराथी स्वानुजवनां वचनो बो-
 लाइ गयां, अने हवे जो हुं मारी जाति गुप्त रा-
 खीश, तो खरेखर मारुं मृत्यु अशे, अने जो सत्य
 बोलीश, तो कदाच हुं उगरीश पण खरो. एम वि-
 चारि तेणे पोतानो सघलो वृत्तांत यथास्थित निवे-
 दन कर्यो. ते सांजली महाचतुर राजकुमारीए वि-
 चार्युं के, अहो! आ जाते तो कुंजार ठे, पण ते
 महागुणवान् ठे. माटे मृत्युपर्यंत पण मारे हवे
 तेने तजवो नहीं अने जे कंइ जावी जाव बनवाना
 होय ठे, तेमां बिलकुल तफावत पडतो नथी. एम
 विचारि तेणीए सारंगने कह्युं के हे स्वामि, आपें
 हवे कशा प्रकारनी पण चिंता करवी नहीं. हुं स-
 घलो वृत्तांत मारा पिताने कहीश. तथा तेने सारी
 रीते सत्य वातथी समजावीश.

प्रजाते राजकुमारी पोताना पिताने घेर गइ, त-

था सघलो वृत्तांत पोतानां मातपिताने कही संज-
लाव्यो. ते सांजली राजाने तो घणी दिलगिरिथइ.
पण राणी तथा मदनरेखाए तेने समजाव्युं के, जे
जाविजाव वनवाना होय ठे, तेमां कशो पण फेर-
फार थतो नथी. पठी राजा पण शांत थयो. पठी
तेणे पेला निमित्तिआने केदखानामांथी वुटो क-
रीने पोतानी पासे बोलाव्यो. तथा केटलुंक आ-
दरमान दइने ते सघलो वृत्तांत निवेदन कयो; अने
राजाए पोते करेला अपराधनी तेनी पासे माफीमागी;
तथा तेने एक लाख सोनामोहोरो आपी. अने तेने
रहेवा माटे पण एक सुंदर मकान तेणें आप्युं.

पठी विपुलमति प्रधानने तथा सारंगने पण बो-
लावीने राजाए तेमने खरेखरुं वृत्तांत कहेवा कह्युं;
त्यारे तेजए पण पोतपोतानो सघलो यथास्थित वृ-
त्तांत कही संजलाव्यो तथा प्रधानें पोतानां अप-
राधनी माफी मागी. राजाए पण तेने कह्युं के, हे
विपुलमति, जे कंइ जाविजाव वनवाना होय ठे,
तेमां कंइ पण फेरफार थइ शकतो नथी.

पठी राजाए निमित्तिआने पुव्युं के, हे विच-
क्षण, आ सारंगने आवी रीतें अकस्मात् राज-

(૧૬૬)

કન્યા તથા રુદ્ધિ મલવાનો શું હેતુ છે ? ત્યારે નિ-
મિત્તિણ પણ પોતાના નિમિત્તજ્ઞાનથી જોઈને કહ્યું
કે, હે રાજન્, આ સારંગ પાસે જે બલદ છે, તે બ-
લદના પાઠલના ડાબા પગની ચરીના મૂલમાં લાલ
રંગનું કંકણના આકારનું ચિહ્ન છે; તેવો બલદ પો-
તાના સ્વામીએવા નિર્ધન પ્રાણીને પણ અકસ્માત્ રા-
જકન્યા તથા લક્ષ્મી મેલવી અપાવવામાં નિમિત્ત
રૂપે થાય છે. જો કે તે સઘલું તેના પુણ્યસંયોગે મલે
છે, તો પણ તેવો બલદ તેમાં નિમિત્તરૂપે શ્રી વીત-
રાગ પ્રસુણ કહેલો છે.

પઠી રાજાણ તે બલદને ત્યાં મગાવીને નિમિત્તિ-
આના કહેવાપ્રમાણે સ્વાતરી કરીને જોયું તો,
તેવા ચિહ્નવાલોજ તે બલદ હતો. પઠી રાજાણ તે
નિમિત્તિણ કહેલા વિધિપૂર્વક તે બલદનું પૂજન કર્યું.

તે સૂરસેન રાજાને કંઈ પણ સંતાન ન હતું,
તેથી તેણે પોતાના જમાઈ સારંગનેજ રાજ્ય ગાદી
આપવાનો નિશ્ચય કર્યો. તેણે મોટામહોત્સવથી એક
સુવર્ણમય રંગમંડપ રચાવ્યો. તથા તેમાં સિંહાસન
મંડાવ્યું. સઘલા સ્વજનવર્ગને બોલાવીને તેણે સારં-
ગને રાજ્યાભિષેક કર્યો. તથા સઘલો રાજ્યકારનાર

જેવો વલદ તેના સ્વામિની લક્ષ્મી તથા પરિવારનો
 પણ નાશ કરે છે. જે વલદના પુંઠડામાં ઉપરના
 જાગમાં વાલ હોય, અને ઠેડાના જાગમાં વાલન
 હોય તેવો વલદ તેના સ્વામિની સંપત્તિનો તુરત
 વિનાશ કરે છે. જે વલદના પુંઠડાના મૂલ આ-
 ગલ શ્વેત રંગનું વલચના આકારનું ચિહ્ન હોય,
 તેવો વલદ તેના સ્વામિને ચક્રવર્તિપણાનું રાજ્ય
 મેલવી આપે છે. જે વલદના પુંઠડાના ઠેડાપર
 મશો ઊગેલા હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામિને જ-
 લનો જય ઉપજાવે છે. જે વલદની પૃષ્ઠના પાઠલના
 વન્ને જાગોપર મત્સ્ય યુગલનાં લાલ અથવા સફેદ
 રંગનાં ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામિને જલપ-
 ર્યટન કરાવે છે. તથા તેથી તેને ઘણાં દ્રવ્યની પ્રાપ્તિ
 કરાવી આપે છે. જે વલદના પૃષ્ઠની પાઠલના વન્ને
 જાગોપર શ્વેત અથવા લાલ રંગનાં એકેક મત્સ્યનાં
 ચિહ્નો હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામિને જલપર્યટન
 કરાવે છે, પણ તેમાં તેનું મૃત્યુ નિપજાવે છે. જે વલ-
 દના પૃષ્ઠની પાઠલના વન્ને જાગોપર દંડસહિત

ઢત્રના આકારનાં શ્વેત રંગનાં ચિહ્નો હોય, તેવો
 બલદ તેના સ્વામિને અકસ્માત રાજ્યપ્રાપ્તિ કરાવી
 આપે છે. જે બલદના પૃષ્ઠની પાઠલના બન્ને જાગોપર
 શ્યામ રંગનું ગૃધ્ર (ગીધ) પદ્મિના મસ્તકના આ-
 કારનું ચિહ્ન હોય, તેવો બલદ તેના સ્વામિના પ-
 રિવારનું રક્ષણ કરે છે. જે બલદના પૃષ્ઠની પાઠલના
 બન્ને જાગોપર શ્વેત રંગનાં કૂર્મનાં આકારનાં સૂક્ષ્મ
 ચિહ્નો હોય, તેવો બલદ તેના સ્વામિના પરિવારનું
 રક્ષણ કરે છે, તથા તેની કીર્તિને સર્વ જગોણ વિ-
 સ્તારે છે. જે બલદના પૃષ્ઠની પાઠલના બન્ને જાગોપર
 લાલ રંગનાં દક્ષિણાવર્ત્તશંખનાં આકારનાં ચિહ્નો
 હોય, તેનો બલદ તેના સ્વામિના પરિવારની કીર્તિ
 વધારે છે, તથા તેની લક્ષ્મીની પણ વૃદ્ધિ કરે છે. જે
 બલદના પૃષ્ઠની પાઠલના બન્ને જાગોપર શ્યામ રંગનાં
 કાગડાની ચંચુના આકારનાં ચિહ્નો હોય, તેવો બલદ
 તેના સ્વામિની લક્ષ્મીનો તથા તેની કીર્તિનો પણ નાશ
 કરે છે. જે બલદના પૃષ્ઠની પાઠલના બન્ને જાગોપર સફેદ
 રંગનાં જિહ્વા સહિત સર્પના મુખના આકારનાં ચિહ્નો
 હોય, તેવો બલદ તેના સ્વામીની લક્ષ્મીનો નાશ કરે છે,
 તથા તેને અને તેના પરિવારને પણ આપઘાત કરાવે

वलदनी ककुद गोल मनोहर तथा पुष्ट होय, तेवो वलद तेना स्वामिनी संपत्तिनी वृद्धि करे ठे. जे वलदनी ककुदपर सफेद रंगनुं वन्ने वाजुए सिंहना नखना आकारनुं चिह्न होय, तेवो वलद तेना स्वामिना कुटुंबनो नाश करे ठे.

तेवा वलदनी प्रसंगोपात्त कथा कहे ठे.

पूर्वे श्रीवत्सनामना देशमां मंगलावती नामें नगरी हती; त्यां अनंगपाल नामे राजा राज्य करतो हतो. ते राजाने किरणावली नामे राणी हती.

एक दहाडो वंग देशनी चित्रावती नामनी नगरीनो धनद नामें सार्थवाह वेपार माटे केटलांक करियाणानां नरेलां वहाणो लेहने ते मंगलावती नगरीए आव्यो.

धनद सार्थवाह करोडपति हतो; तथा मंगलावती नगरीमां वारंवार व्यापार करीने, त्यांना राजा अनंगपालने घणुं ड्रव्य शुक्ल (जगात) तरीके आपतो. तेथी अनंगपाल राजा मोटा महोत्सव पूर्वक परिवार सहित तेनी सामे गयो. धनद सार्थवाह त्यां समुद्रकिनारे मोटा तंबुळ ताणीने रह्यो हतो. राजाने आवतो जोड, ते पण तेनी सामे गयो, तथा

मोटा आदरसत्कारथी राजाने पोताना तंबुमां परिवार सहित लाव्यो. बन्नेए पोतपोताना परिवारना आपआपसमां कुशलसमाचार पुठ्या. पठी धनद सार्थवाहें हाथ जोडीने राजाने विनति करी के, हे स्वामि, आजे तो आप अहींज परिवारसहित नोजन करजो. राजाए पण तेना घणा आग्रहथी तथा दक्षिणतार्थी तेम करवाने कबुल कखुं, पठी सार्थवाहें पण उत्तम जातिनी जातजातनी रसोइउ तैयार करावी. रसोइ तैयार थयाबाद सघलाउ नोजन करवाने बेठा. ते रसोइ एवा उत्तम प्रकारथी बनावेली हती के, तेनो खाद लेइ राजाआदिक सर्व परिवार अत्यंत हर्षित थयो. नोजन कर्याबाद पान, सोपारी, एलची विगेरे मुखवास लेइने राजाए थोडीवार आराम दीधो, पाठला पहोरे सार्थवाह राजाने साथे लेइने पोताना सघला तंबुउमां तेने फेरव्यो, तथा पोतानी साथे रहेलो सर्व सरंजाम तेने देखाड्यो. राजा तो ते सघलुं जोइ आश्चर्य पाम्यो, अने विचारवा लाग्यो के, अहो! आवडी रुद्धि तो मारा घरमां पण नथी. एवी रीतें फरतां फरतां एक मनोहर तंबुनी नजदीक तेउ आव्या. तेमां जइने

(२०८)

जुए ठे तो राजाए एक अत्यंत मनोहर तथा पुष्ट
एवी एक गायने दीठी. ते गायने एक चाकर उ-
ष्ण पाणीथी स्नान करावतो हतो, तथा बीजो तेना
शरीरने साफ करतो हतो ते गायनो देखाव बहुज
मनोहर हतो. ते जोइ राजानुं मन ललचायुं के,
आवी गाय मारे त्यां होय तो बहु सारुं. पठीराजा
तथा धनद सघली जगोए फरीने पोताने मूल स्थानकें
आव्या. पठी धनदें हाथ जोडीने राजाने विनति
करी के, हे स्वामि, आपे जे सघली बीजो जोइ,
तेमांथी आपने जे कंइ पसंद पडे ते आप मारापर
कृपा करीने ग्रहण करो. ते सांजली राजाए कहुं
के, हे मित्र, जो तारी इछा होय, तो मने ते गाय
आपजे. मारुं मन ते तरफ अतिशय ललचायुं ठे,
अने तेना बदलामां हुं तारुं आ वखतनुं सघलुं
शुक्क (दाण) माफ करीश. धनदें पण घणीज खु-
शीथी तेम करवाने कबुड्युं. पठी ते गायने लेइने
तेजा पोताने घेर गयो. धनद पण त्यां सघलो माल
वात्रीने तथा बीजो नवो माल त्यांथी जरीने पोता-
समुद्रेहा तरफ पावो गयो.

जाने आपाल राजानो प्रेम ते गायपर धणोज व-

धतो गयो. तेनी सेवामाटे तेणें पोतानां केटलांक माणसो राख्यां. अनुक्रमें केटलेक काळे ते गायने गर्ज रह्यो, ते गर्ज त्रण मासनो थयो, तेटलामां अनंगपाल राजानी राणी किरणावली मृत्यु पामी. पढी संपूर्ण समये घणां कष्टां ते गाये एक पुष्ट वत्सने जन्म आप्यो, तेना जन्मने दिवसे राजानो एक युवान पुत्र मृत्यु पाम्यो, एवीरीतें अनुक्रमें राजाना कुटुंबमांथी घणां माणसोनां मृत्यु थयां. आवी रीतना माठा बनावथी राजा तथा सर्व प्रजा अत्यंत शोकातुर थइ. पण ते मरणनुं प्रमाण कोइ पण जाणी शक्युं नही.

एटलामां कोशांबी नगरीनो सुस्थित नामें कोइ अष्टांगवेदी निमित्तिउं त्यां आवी चड्यो. तेने अनंगपाल राजाए पोतानी सत्तामां बोलावी तेनो घणोज आदरसत्कार कर्यो. पढी राजाए विनयपूर्वक तेने पूब्युं के, हे निमित्तइ आजे केटलाक दिवसो थयां मारा कुटुंबमां घणां माणसोनां मृत्यु थया करे-वे, तेनुं कारण शुं ? ते आपना निमित्तज्ञानथी जाणीने मने कदेशो.

ते सांजली निमित्तिए पोताना निमित्त ज्ञानथी

કહ્યુંકે, હે રાજન્, તારા ઘરમાં કોઈ એવા ડુર્લક્ષણ-
 વાલા પ્રાણીની ઉત્પત્તિ થઈ છે, કે જેથી તારા કુટું-
 વનાં માણસો મૃત્યુ પામે છે. તે સાંજલી રાજાએ
 કહ્યું કે, ત્યારે હું આપને મારા ઘરમાં રહેલા સ-
 ઘલા પ્રાણીનું વતાવું, અને તેને જોઈ તમો કહો
 કે, કયા પ્રાણીની ઉત્પત્તિથી આવી રીતે મારા કુટું-
 વનો સંહાર થાય છે. તે સાંજલી સુસ્થિતે પળ તેમ
 કરવાને કહ્યું. પઠી રાજાએ પોતાનાં ઘરનાં માણસો,
 ઘોડા, હાથી, વલદ, ગાય વિગેરે સર્વ પ્રાણીનું તે
 નિમિત્તિઆને વતાવ્યાં. તેમાં પેલા વત્સની કકુદ-
 પર વન્ને વાજુએ સફેદ રંગનું સિંહના નખના આ-
 કારનું ચિહ્ન તે નિમિત્તિયાને માલુમ પડ્યું. તે નિ-
 મિત્તિનું પશુપરીક્ષાની વિદ્યામાં પળ વહુજ કુશલ
 હતો; તેથી તે વત્સને રાજાના કુટુંબનો નાશ કર-
 નારો જાણીને તેણે રાજાને કહ્યું કે, હે રાજન્, આ
 વત્સની કકુદપર વન્ને વાજુએ જે સફેદ રંગનું સિં-
 હના નખના આકારનું ચિહ્ન છે, તે તમારા કુટુંબને
 નાશ કરનારું છે. માટે તે વલદ જ્યાંસુધિ તમારા ઘ-
 રમાં રહેશે, ત્યાંસુધિ તમારા કુટુંબનો નાશ થશે.
 તે સાંજલી રાજાએ તે વત્સને વંધનમુક્ત કરીને,

પોતાના દેશની બહાર વનમાં મેલી દીધો; તથા તે દિવસથી રાજાના કુટુંબમાં માણસોનાં મૃત્યુ થતાં અટક્યાં. પછી રાજાએ તે સુસ્થિત નિમિત્તિઆને એક લક્ષ સોનામોહોરો આપીને ઘણા આદરસત્કાર પૂર્વક વિસર્જન કર્યો.

એવી રીતે પ્રસંગોપાત્ત તેવા બલદની કથા કહી.

એવી રીતે બલદના લક્ષણોનું સ્વરૂપ સંપૂર્ણ થયું. ગાયનાં લક્ષણો પણ બલદનાં લક્ષણોની પેઠે જ જાણવાં. પણ સ્વારિને માટે ગાયનો ઉપયોગ કરવો નહીં. કેવલ ગઘ્ય પદાર્થો મેલવવાને માટે જ તેનો ઉપયોગ કરવો.

એવી રીતે મનુષ્ય જાતિને વિશેષ ઉપયોગમાં આવતાં અશ્વાદિક પશુર્જનાં પણ લક્ષણ કહ્યાં. વિદ્યા-પ્રવાદ પૂર્વમાં સઘલી જાતિનાં પશુ, પક્ષિ વિગેરે પ્રાણીર્જનાં લક્ષણો ઘણાં વિસ્તારથી કહ્યાં છે; પણ મનુષ્ય જાતિને વિશેષ ઉપયોગમાં આવતાં પ્રાણીર્જનાં જ લક્ષણો આ ગ્રંથમાં સંકોચથી કહ્યાં છે. કેમ કે તે સઘલાં લક્ષણો વરણવવાથી ગ્રંથ ઘણો વધી જાય માટે તે લખ્યાં નથી. પક્ષિર્જનાં લક્ષણો અમોએ કરેલા પક્ષિપરીક્ષા નામના ગ્રંથમાં કહેલાં છે; તે તે-માંથી જાણી લેવાં.

आ ग्रंथ, पाटलीपुत्रनां निवासि परमार्हती श्री सुहंसी नामनी श्राविकाना आग्रहथी अमोए विद्या-प्रवादपूर्वमांथी उंधरीने तेने माटे रच्यो ठे.

आ ग्रंथमां वर्णवेलां लक्षणो वांचीने, कोइए पण अकार्य करवामां प्रवर्तवुं नहीं, एवी अमारी आज्ञा ठे. तेम आ ग्रंथ कोइ अर्ध विदग्धना हाथमां आ-चार्योए पण आपवो नहीं, एवी अमारी आज्ञा ठे.

आ ग्रंथनी प्रथम प्रति चौद पूर्वधारी श्रीजड-वाहुस्वामिनी आज्ञाथी महामुनि श्री स्थूलजडजीए नेपालदेशनी जडकरा नामनी नगरीमां लखी.

तेउपरथी पाटलीपुत्रना निवासी श्रीमुख नामना श्रावकें लखावी. ते उपरथी परमार्हत श्रीकुमारपाल राजानी आज्ञाथी कलिकालसर्वज्ञ श्रीहेमचंद्राचार्यें पोताना परम विश्वासु शिष्य पासे ताडपत्रपर ल-खावी, तथा ते आ प्रति श्रीकुमारपाल राजाए पो-ताना जंमारमां महोत्सवपूर्वक धारण करी.

(श्री हेमचंद्र आचार्य आ परतना ठेह्वा पत्रमां पोतानाज हस्ताक्षरथी लखे ठे के)

इदं सामुद्रिकशास्त्रं यात्रार्थं गतेन मया मरुचूजौ श्रीजिसलमीरनाम्नोनगरस्य जैनपुस्तकालयमध्यगत

द्वेप्यमयजीर्णस्तं जतस्तालपत्रेषु लिखितं लब्धं, तत्पुस्तकं मया तत्रस्थसंघाज्ञया प्रतिलिख्य विलोकितं, तदा “ इदं सामुद्रिकं शास्त्रं श्रीनेपालदेशस्य ललामंजूतायां श्रीजडङ्करानामनगर्यां चतुर्दशपूर्वचतुष्टीजड्रबाहुस्वामिनां परमाज्ञायामहामुनिश्रीस्थूलजड्रेण स्वहस्तलिखित जीर्ण तालपत्रमयपुस्तकतो विक्रमसंवत् एकोनविंशत्यधिक त्रिशतवर्षे पाटलीपुत्रनिवासिश्रीमुखनामश्राद्धार्थं निष्ठुकरलशेखरेण लिखितं ” इति लेखो मया तदंतिमतालपत्रे दृष्टः, तद्विलोक्य मे मनसि महदाश्चर्यं जातं, पश्चाद्बहुप्रयत्नेन जेसलमीरस्थसंघाज्ञया तज्जीर्णपुस्तकं मयाऽणहिल्लपुरपत्तने सहानीतं, च, परमार्हतश्रीकुमारपालनरेंद्राणां दर्शितं, तद्वृद्धाजातहर्षेण नरेंद्रेण नवीनतालपत्रोपरि तस्य प्रति मम विश्वस्त शिष्यपार्श्वे लिखाप्य महोत्सवपूर्वकं स्वन्नांडागारे स्थापितं, च जीर्णपुस्तकं जेसलमीरनगरे पुनः प्रेषितं. श्रीरस्तु.

एवी रीतें चौदपूर्वधारी श्रीजड्रबाहुस्वामिण जगत्जीवोना हितमाटे रचेबुं सामुद्रिक शास्त्र संपूर्ण थयुं.

जाहेरखवर.

अमारा तरफथी थोडा दिवसमां ठपाइ बहार
पडतां पुस्तकोनी यादी.

जैनतत्वादर्शनं शुद्ध सरल गुर्जरजापांतर. प्रथम-
थी ग्राहकोनी पासेथी रु. ३-०-० पठीथी ग्राहको
पासेथी रु. ४-०-० लेवामां आवशे.

श्रीहेमचंद्राचार्यकृत योगशास्त्रं गुजराती सरल
जापांतर, मूलसहित किं. ३-०-०

प्रतिष्ठाकल्पं जापांतर ठपायठे.

जलयात्राविधि जापांतर ठपायठे.

कल्पसूत्र ७४ चित्रोसहित घणां रसिक जापांतर
तथा सुधारासाथे ठपाय ठे. प्रथमथी ग्राहकोने
रु. २-०-० पठीना ग्राहकोने रु. ३-०-० पडशे.

बहारगामवालाने वेद्युपेवलखरच मात्र पडशे.
विशेष विगत जाणवानी इठावाला लोकोए अरधा
आनानी टीकीट मोकली अमारा सूचीपत्रथी जाणवुं.

आ० जीमशी माणक.

मुंबइ मांडवीवंदर शाकगल्ली.

जैनपुस्तक बेचनार.

